

Strategie a katalog projektů veřejného prostoru města Zlína v kontextu udržitelného rozvoje

Mgr. Kateřina Důbravová

Diplomová práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Mgr. Kateřina Důbravová**
Osobní číslo: **M15596**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Strategie a katalog projektů veřejného prostoru města Zlína
v kontextu udržitelného rozvoje**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Pomocí literární rešerše definujte ukazatele udržitelného rozvoje a význam strategického plánování.

II. Praktická část

- U vybraných oblastí proveďte parciální socio-ekonomickou analýzu města Zlína a definujte jeho potřeby.
- Na základě analýzy vyhodnoťte současnou úroveň udržitelnosti vybraných veřejných prostranství ve městě Zlíně.
- Vytvořte udržitelné projekty vybraných veřejných prostranství podle potřeb města Zlína.
- Vyhodnoťte udržitelnost vytvořených projektů.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BLEWITT, John. Understanding sustainable development. 2nd ed. Abingdon: Routledge, 2015, 394 s. ISBN 978-0-415-70781-7.
BORÁK, Dalibor, Martin ŠAUER a Helena BORÁKOVÁ. A1 – Úvod do problematiky modernizace a rekonstrukce z pohledu trvale udržitelné výstavby. 1. vyd. Brno: Národní stavební centrum, 2014, 93 s. ISBN 978-80-87665-39-8.
ELLIOTT, Jennifer A. An introduction to sustainable development. 4th ed. London: Routledge, 2013, 361 s. ISBN 978-0-415-59073-0.
KRBOVÁ, Jana. Strategické plánování ve veřejné správě. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 143 s. ISBN 978-80-7552-587-1.
VYSKOT, Iļa. Udržitelný rozvoj regionu: pracovní kolokvia. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2013, 140 s. ISBN 978-80-7375-780-9.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Jiří Macháček, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 15. prosince 2017
Termín odevzdání diplomové práce: 17. dubna 2018

Ve Zlíně dne 15. prosince 2017

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užit své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 13.4.2018

Jméno a příjmení: KATEŘINA DUBRAVOVÁ

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Veřejný prostor je často opomíjenou oblastí při strategickém plánování rozvoje obce. Přitom lze veřejný prostor považovat za významný prvek podporující trvale udržitelné principy. Tato diplomová práce se zabývá zkoumáním úrovně udržitelnosti veřejných prostranství ve městě Zlíně a možnostmi zvýšení její úrovně. Teoretická část představuje veřejný prostor a jeho význam, zasazuje jej do kontextu udržitelného rozvoje a strategického plánování a definuje indikátory udržitelnosti. V praktické části byla provedena parciální socio-ekonomická analýza města Zlína a jeho strategických dokumentů, na jejichž základě byly definovány potřeby města Zlína. Následně byla analyzována tři veřejná prostranství ve městě Zlíně, u kterých bylo provedeno měření a vypočteny hodnoty indikátorů udržitelnosti. Pro tato tři prostranství byly vytvořeny nové návrhy uspořádání a u každého projektu byly vypočteny nové hodnoty udržitelnosti, které prokázaly možnost zvýšení její úrovně.

Klíčová slova: veřejný prostor, veřejná prostranství, trvale udržitelný rozvoj, indikátory udržitelnosti, strategické plánování

ABSTRACT

Public space is often a minor issue in strategic planning of a municipal development. But public space can be considered a significant element supporting sustainable principles. This diploma thesis focuses on examining the level of sustainability of public spaces in Zlin and the possibilities of increasing their sustainability level. The theoretical part introduces public space and its importance, sets public space into the context of sustainable development and strategic planning, and defines sustainability indicators. In the practical part, both the partial analysis of social-economic situation of Zlin and analysis of its strategic documents were carried out, on the basis of which the needs of Zlin were defined. Furthermore, three public spaces in Zlin were analyzed, their elements were measured and the values of sustainability indicators were calculated. New designs of the layouts in the three public spaces were created and new sustainability values were calculated for each project. The new values proved that the sustainability level of public spaces can be increased.

Keywords: public space, sustainable development, sustainability indicators, strategic planning

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Jiřímu Macháčkovi za jeho cenné rady, komentáře a podporu při psaní této diplomové práce.

Poděkování patří také Ing.arch. Ivo Tučkovi z oddělení prostorového plánování MMZ za jeho ochotu a čas věnovaný mým konzultacím.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
CÍLE A METODY PRÁCE	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 VEŘEJNÝ PROSTOR	14
1.1 OBSAH POJMU	14
1.1.1 Typy veřejného prostoru	14
1.1.2 Veřejný prostor v kontextu urbánní struktury	15
1.2 VÝZNAM VEŘEJNÉHO PROSTORU A JEHO MOŽNOSTI	16
1.3 PŘÍSTUPY	17
2 TRVALE UDRŽITELNÝ ROZVOJ	21
2.1 EKONOMICKÝ PILÍŘ	22
2.2 SOCIÁLNÍ PILÍŘ	23
2.3 EKOLOGICKÝ PILÍŘ	23
2.4 UKAZATELE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE V KONTEXTU VEŘEJNÉHO PROSTORU	25
2.4.1 Ekonomické ukazatele	26
2.4.2 Sociální ukazatele.....	26
2.4.3 Ekologické ukazatele	27
3 STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ	29
3.1 OBSAH A VÝZNAM STRATEGICKÉHO PLÁNOVÁNÍ.....	29
3.2 METODY STRATEGICKÉHO PLÁNOVÁNÍ	30
3.2.1 SWOT analýza	30
3.2.2 Rozvojový interaktivní audit.....	31
3.3 STRATEGIE PLÁNOVÁNÍ ROZVOJE VEŘEJNÉHO PROSTORU VE MĚSTĚ ZLÍNĚ	33
3.3.1 Strategie ZLÍN 2020	33
3.3.2 Integrovaný plán rozvoje města Zlína.....	33
3.3.3 Územně plánovací dokumentace.....	34
3.3.3.1 Vybrané kapitoly ZÚR Zlínského kraje.....	34
3.3.3.2 Význam územního plánu města Zlína	35
II PRAKTICKÁ ČÁST	37
4 PARCIÁLNÍ SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA MĚSTA ZLÍNA VE VYBRANÝCH OBLASTECH	38
4.1 EKONOMICKÁ OBLAST A PRACOVNÍ PŘÍLEŽITOSTI	38
4.1.1 Ekonomika a pracovní příležitosti	38
4.1.2 Cestovní ruch	40
4.2 SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ OBLAST	43
4.2.1 Sociální oblast	43
4.2.2 Kultura.....	46
4.3 ENVIRONMENTÁLNÍ OBLAST A DOPRAVA	49
4.3.1 Doprava	49
4.3.2 Ekologická stabilita a biodiverzita	53
4.3.3 Odpadové hospodářství	55

4.4	SHRNUTÍ POTŘEB MĚSTA ZLÍNA NA ZÁKLADĚ PARCIÁLNÍ SOCIO-EKONOMICKÉ ANALÝZY	56
4.4.1	Ekonomická oblast a pracovní příležitosti	56
4.4.2	Sociální a kulturní oblast.....	57
4.4.2.1	Sociální oblast.....	57
4.4.2.2	Kultura	57
4.4.3	Environmentální oblast a doprava.....	58
4.4.3.1	Doprava.....	58
4.4.3.2	Environmentální oblast a odpady	58
5	NÁVRHY OPATŘENÍ A DOPORUČENÍ POLITIKY PRO PLÁNOVÁNÍ VP MĚSTA ZLÍNA.....	59
5.1	EKONOMICKÁ OBLAST A PRACOVNÍ PŘÍLEŽITOSTI.....	59
5.2	SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ OBLAST	59
5.3	ENVIRONMENTÁLNÍ OBLAST A DOPRAVA	60
5.3.1	Doprava	60
5.3.2	Ekologická oblast a odpady	61
6	ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ VČETNĚ HODNOCENÍ UDRŽITELNOSTI.....	62
6.1	UKAZATELE HODNOCENÍ UDRŽITELNOSTI	62
6.1.1	Ekonomické ukazatele	62
6.1.2	Sociální ukazatele.....	63
6.1.3	Environmentální ukazatele.....	63
6.2	PROSTOR ZA ZASTÁVKOU U ZÁMKU SMĚREM K BAŤOVU AREÁLU	64
6.3	PROSTOR POD ZIMNÍM STADIONEM	66
6.4	PROSTOR POD II. SEGMENTEM NA JIŽNÍCH SVAZÍCH.....	68
6.5	SOUHRN HODNOCENÍ UDRŽITELNOSTI VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ.....	70
7	KATALOG PROJEKTŮ PRO REALIZACI VE VEŘEJNÉM PROSTORU MĚSTA ZLÍNA.....	72
7.1	PROSTOR ZA ZASTÁVKOU U ZÁMKU SMĚREM K BAŤOVU AREÁLU	72
7.2	PROSTOR POD ZIMNÍM STADIONEM	75
7.3	PROSTOR POD II. SEGMENTEM NA JIŽNÍCH SVAZÍCH.....	81
	ZÁVĚR	87
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	89
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	96
	SEZNAM OBRÁZKŮ	97
	SEZNAM TABULEK.....	99
	SEZNAM PŘÍLOH.....	100

ÚVOD

Město Zlín disponuje několika rozsáhlými prostranstvími, jejichž současný stav není uživatelsky přívětivý a neodpovídá principům trvalé udržitelnosti. Jejich potenciál pro město není plně využit. Zároveň město Zlín čelí v současné době několika výzvám v různých oblastech, například v oblasti dopravy nebo věkového rozložení obyvatelstva. Předkládaná diplomová práce s názvem Strategie a katalog projektů veřejného prostoru města Zlína v kontextu trvale udržitelného rozvoje reaguje na tyto dva problémy a zkoumá možnosti řešení rozvojových výzev prostřednictvím nových způsobů uspořádání veřejných prostorů.

Přestože je význam veřejných prostorů mnohdy podceňován a jako takové se potýkají s absencí koncepcí pro svůj rozvoj, v urbánním kontextu jsou to právě veřejná prostranství, kde se odehrává podstatná část sociální interakce obyvatel města. Moderní veřejná prostranství v sobě kombinují plochy pohybových aktivit, dětská hřiště i odpočinkové zóny. V posledních letech se veřejné prostory stávají nástrojem uměleckého vyjádření tvůrců a performerů v rámci spontánních akcí nebo organizovaných festivalů, ve Zlíně jsou to například projekce videomappingu. Tím se stávají veřejná prostranství významnými tvůrci kulturního prostředí města.

Teoretická část diplomové práce se zabývá problematikou rozdělení a definice veřejných prostorů a představuje často rozporuplné přístupy při tvorbě veřejných prostranství. Důležitou součástí teoretické části jsou definice pilířů a principů udržitelného rozvoje, které slouží jako východiska pro stanovení indikátorů udržitelnosti pro veřejná prostranství. Přínos teoretické části je spatřován také v definici indikátorů pro veřejná prostranství, jelikož mimo agregované ukazatele za veřejnou zeleň a veřejné prostory doposud nejsou v literatuře jiné ukazatele známé. Závěr této části představuje strategické plánování jako nástroj přípravy rozvojových plánů, uvádí jeho význam a dvě vybrané metody – SWOT analýzu a rozvojový interaktivní audit. Pro zajištění souladu návrhové části práce s existujícími strategickými plány města Zlína jsou zde zmíněny hlavní rozvojové dokumenty města Zlína a vybrané územně plánovací dokumenty.

V rámci praktické části bude provedena parciální socio-ekonomická analýza města Zlína za účelem stanovení rozvojových potřeb města, která se bude zabývat oblastí ekonomickou, sociální, kulturní, environmentální a oblastí dopravy. Na základě zjištěných informací budou specifikovány rozvojové cíle pro udržitelný rozvoj města Zlína a z nich vyplývající opatření k jeho zajištění. Dále bude stanovena metodika hodnocení jednotlivých prostran-

ství prostřednictvím vytvořených ukazatelů udržitelnosti. Následně bude analyzován současný stav tří vybraných veřejných prostranství města Zlína a jejich stav bude ohodnocen jednotlivými body v rámci osmi ukazatelů, čímž dojde ke stanovení jejich úrovně udržitelnosti.

Záměr zvýšení úrovně udržitelnosti bude prezentován v návrhovém oddíle praktické části práce. S ohledem na potřeby města zjištěné v analytické části dojde k vytvoření návrhů nového uspořádání tří veřejných prostranství, které bude zpracováno podle principů udržitelnosti a mělo by tak zajistit zvýšení její úrovně. Závěrečné hodnocení těchto nových návrhů podle ukazatelů udržitelnosti určí efektivnost provedeného výzkumu. Metodika použitá v této diplomové práci je obecně využitelná pro stanovení udržitelnosti jakéhokoliv prostranství a může pomoci při rekonstrukcích veřejných prostorů, které jsou tvořeny s cílem dlouhodobé funkčnosti v městském prostoru.

CÍLE A METODY PRÁCE

Hlavní cíle práce

Cílem diplomové práce je pomocí empirického výzkumu zjistit úroveň udržitelnosti vybraných veřejných prostranství ve městě Zlíně a následně navrhnout takové nové prvky a nové rozložení prostranství, aby došlo ke zvýšení úrovně udržitelnosti.

V průběhu zpracování diplomové práce budou postupy směřovat také ke splnění následujících dílčích cílů:

- vytvořit ukazatele udržitelného rozvoje pro veřejné prostory
- zjistit rozvojové potřeby města Zlína
- včlenit řešení potřeb města Zlína do nových návrhů veřejných prostranství.

Použité metody

Pro účely odvození ukazatelů udržitelnosti pro veřejná prostranství bude použito metod analýzy a dedukce. Analýzou dle Molnára [b.r.] rozumíme pochopení jednotlivých částí určitého celku, ze kterého pocházejí. Rozklad na části umožňuje poznat vztahy mezi fakty. Deduktivně vyvozená fakta předpokládají platnost původní vědecké práce pro jejich další využití. Dedukcí tedy získáme nový pohled prostřednictvím osvědčeného způsobu zpracování informace.

Metoda standardizovaného pozorování byla zvolena pro hodnocení jednotlivých prostranství pomocí vytvořených ukazatelů. Tato metoda je založena na „záměrném, cílevědomém, systematickém a relativně objektivním sledování smyslově vnímatelných jevů, které nebyly vyvolány zásahem pozorovatele. Proces pozorování v širším pojetí zahrnuje vnímání, třídění, záznam, hodnocení a interpretaci údajů o pozorovaném objektu. Činnost pozorovatele je díky standardizované pozorovací technice do jisté míry formalizována.“ (Mareš, [1983], s. 170).

Pro určení rozvojových potřeb města Zlína budou použity metody statistické indukce a analýzy. Jak uvádí Molnár [b.r.], indukci se rozumí proces přenosu poznatků z konkrétních případů do obecné roviny. V případě statistické indukce se jedná o zobecnění na základě analýzy statistických údajů.

Metody syntézy a modelování budou aplikovány při tvorbě návrhů nového uspořádání vybraných veřejných prostranství. Podle Molnára [b.r.] je syntéza procesem využití faktů

zjištěných během analýzy k vytvoření logického celku. Následně je prostřednictvím modelování možné zobrazit konkrétní jev nebo systém za předpokladu, že tvorba modelu má jasně stanovený účel.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VEŘEJNÝ PROSTOR

Pro účely této práce jsou v této kapitole definovány základní pojmy. V případě veřejného prostoru se rozlišuje mezi prostorem veřejným a soukromým a dále mezi jejich kombinacemi – prostorem poloveřejným či polosoukromým. Vazby ovlivňující veřejná prostranství jsou taktéž dána jejich urbánním kontextem.

1.1 Obsah pojmu

Uherek, Beranská a kol. (2014) popisují veřejný prostor jako místo umožňující vzájemnou komunikaci uživatelů. Tento prostor zároveň nevylučuje žádného člena společnosti z možnosti užívat tento prostor. Není tomu tak vždy – u prostorů poloveřejných a polosoukromých se užívání nezúčastňují všechny skupiny obyvatel, jelikož některé skupiny nemají k danému prostoru žádný přirozený vztah.

Pojem veřejný prostor v českých zákonech nenajdeme, jelikož česká legislativa používá výhradně pojem „veřejná prostranství“, jak je uvedeno v zákoně č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů. V tomto zákoně jsou veřejná prostranství součástí veřejné infrastruktury, a je zde také uveden odkaz na zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, ve znění pozdějších předpisů, který přesněji uvádí obsah pojmu veřejná prostranství v § 34: jsou to „náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru“.

V rámci této práce se za veřejný prostor budou považovat veřejná prostranství ve městě Zlíně, která jsou dostupná široké veřejnosti. V rámci představení strategie pro veřejný prostor však bude za veřejný prostor považováno také území v majetku nebo správě veřejné instituce, jakou je Statutární město Zlín.

1.1.1 Typy veřejného prostoru

Rozdělením veřejného prostoru se mezi prvními zabýval Oscar Newman již v roce 1972 a jeho rozdělení na prostory veřejné, soukromé, poloveřejné a polosoukromé přebírá Felson (1995). Van Nes a López (2007) tuto myšlenku podrobněji vysvětlují: pokud při přesunu z veřejného do soukromého prostoru je nutné projít nějakým územím, lze toto území považovat za poloveřejné nebo polosoukromé. Jako typický příklad uvádějí předzahrádky

domů. Rozdíl mezi poloveřejným a polosoukromým prostorem je pak určován tím, kdo je vlastníkem daného pozemku v kombinaci s určením skupiny, která prostor užívá.

Strategický plán hlavního města Prahy (2016) popisuje poloveřejné plochy jako místa, která vlastní buď soukromá osoba nebo veřejná instituce, ovšem rozsah jejich užívání veřejností je zpravidla částečně limitován a za příklady udává „hřbitovy, zahrady veřejných budov, vybrané parky, vnitrobloky, sportovní plochy“ (2). Polosoukromé a odlišené privátní veřejné prostory připisuje striktně soukromým vlastníkům, přičemž tyto dva druhy se liší pouze tím, do jaké míry je veřejnost využívá: polosoukromé jsou s částečným přístupem veřejnosti a leží v přímé návaznosti na veřejné plochy, na privátní veřejné prostory je veřejnosti běžně přístup umožněn, tj. např. do obchodních center, ale jedná se také o „pasáže, průchody“ (tamtéž), které jsou pro analýzy této práce vhodnější. Z pohledu kvality veřejného prostoru totiž právě vlastníci obchodních center povětšinou dbají na údržbu vnitřních prostorů centra i vzhled přilehlých venkovních ploch.

1.1.2 Veřejný prostor v kontextu urbánní struktury

Podle Elliottové (2013) se všechna města potýkají s otázkou, jak minimalizovat negativní jevy pocházející z výroby a jiných ekonomických činností, které se ve městech koncentrují. V podstatě se zaobírají problémem zajištění potřeb obyvatelstva při aktivní ochraně životního prostředí. Obecně lze totiž konstatovat, že města mají největší podíl na produkci skleníkových plynů, nadprůměrné spotřebě energie a jsou největšími producenty odpadu. Elliottová zmiňuje, že v současné době existují snahy odstraňovat negativní důsledky ekonomického rozvoje takovými postupy, „které jsou výhodné pro občany jak sociálně, tak ekonomicky“ (251, překlad vlastní). Navíc problém nadměrné produkce odpadů má dopad na ekosystémy celé planety. S tím souhlasí Vyskot (2013), který poukazuje na fakt, že „[l]idé nejsou připraveni slevit ze svých nároků na komfort výměnou za zdravé prostředí“ (29). Proto je důraz na hledání nových příležitostí oprávněný, jak dále potvrzuje Blewitt (2015) výrokem, že „životní standard není totéž co kvalita života“ (9, překlad vlastní), a proto je nutné podpořit přesun hodnot z materiálních na hodnoty sociální a duchovní.

Blewitt (2015) dále uvádí, že každá územní jednotka je oprávněna zvolit si takový přístup k potírání problémových oblastí společenského a environmentálního charakteru, který je jedinečný a případně odlišný od zažitých postupů preferovaných v jiných regionech. Pro dosažení udržitelnosti v těchto oblastech je určujícím principem pro každou samosprávu

řádně pečovat o přírodní prostředí a kulturní hodnoty, kterými její území disponuje, a využívat k tomu takových prostředků a strategií, které sama jednotka považuje za vhodné.

Koncentrace obyvatelstva v urbánních strukturách přináší podle Elliottové (2013) riziko vyloučení a ekologickou nestabilitu, což jsou oblasti, které lze usměrňovat pomocí správné organizace veřejného prostoru. Na druhou stranu existují výhody veřejného prostoru, který je součástí určité urbánní struktury. Ty je možné specifikovat jak z hlediska dopravy, kdy je veřejný prostor významným aktérem podpory hromadné veřejné dopravy, tak z hlediska ekonomicko-ekologického, kdy koncentrace obyvatel na malé ploše snižuje náklady na svoz komunálních odpadů a usnadňuje sběr odpadů určených k recyklaci. Z hlediska sociálního je přínaležitost veřejného prostoru ke struktuře urbánní nebo naopak rurální vnímána rozporuplně, jelikož města jsou schopna pojmout více lidí na malé rozloze, tedy při malém záběru půdy, na druhou stranu tato hustota neumožňuje řádné fungování ekosystému a veřejný prostor je pod významným tlakem, aby dokázal zajistit vše potřebné pro kvalitní život obyvatel – zeleň, sport, odpočinek, prostor pro sociální interakci, apod. Tyto potřeby jsou v rurálních oblastech zajištěné přirozeněji, kdy k sociální interakci dochází na všech bodech koncentrace obyvatel – zastávka hromadné dopravy, obchod, pohostinství, kaple, sportovní hřiště. K udržení fyzické kondice patří ve venkovských oblastech často zahradničení a také zde existuje v podstatě neomezený prostor pro běh, cyklistiku, běžky a další sporty. Tím se vymezuje také odlišný přístup k veřejnému prostoru.

1.2 Význam veřejného prostoru a jeho možnosti

Veřejný prostor slouží především k setkávání obyvatel, budování sousedských vztahů, vztahů k městu i regionu a je významný především v zajištění prostoru ke komunikaci, ať už spontánní nebo plánované. Rýsová (2010) upozorňuje na to, že přeměna společnosti v důsledku globalizačních procesů ovlivňuje rozvoj regionu. V kontextu znalostní ekonomiky je totiž rozvojový potenciál podpořen sítí vztahů vytvořených v daném území, díky nimž jsou vytvářena společenská pravidla a vzory chování, jež tvoří úzus pro komunikaci v daném území a přispívají k tvorbě hodnotnějších vztahů. Kvalita vztahů má dopad na společnost v oblasti zapojení do společenského života, míry ochoty účastnit se na společných projektech a komunikovat, dále na ní závisí tvorba a rozvoj komunity ze strany občanů nebo míra účasti na věcech veřejných.

Totéž potvrzuje Borák a kol. (2014), který vystihuje fenomén dnešní společnosti jako „nezúčastněnost a různá míra sociální izolace“ (16). Současné trendy plánování proto vyzdví-

hují nové a udržitelné přístupy k plánování měst tak, aby byla vhodná pro všechny skupiny obyvatel bez ohledu na jejich majetkovou základnu. Významnou funkcí veřejného prostoru pro obyvatele města je, že přináší zakotvení v místní společnosti a přináležitost k místu či městu. Navíc rostoucí výdaje domácností mohou limitovat obyvatelstvo ve využití výdajů na kulturní zážitky, a proto jsou hodnotné veřejné prostory součástí prevence sociálního vyloučení.

1.3 Přístupy

Existuje mnoho přístupů k veřejnému prostoru a jejich užití závisí především na umístění daného prostoru. Velké odlišnosti jsou patrné především ve vztahu k rozdílu mezi rurálním a urbánním prostředím. Blewitt (2015) popisuje dvě výrazné tendence 20. století v přístupu k plánování měst a jejich veřejných prostranství. Prvním trendem byla snaha o vytvoření zahradního města. K tomuto způsobu se klonili například Ebenezer Howard nebo Philip Ross. Pro Howarda bylo u veřejných prostranství důležité jejich rozmístění tak, aby docházelo k propojení obyvatel s přírodou, a jejich funkce, která měla za cíl potlačovat odcizení obyvatel města. Společenská funkce veřejných prostorů je významná také pro Rosse, který zastává názor, že pro město není nejdůležitějším prvkem architektura, ale jeho komunita a schopnost prostředí vyváženě kombinovat výhody města a venkova. Ross dále předkládá, že tyto koncepty, postavené na environmentálním uvědomění, vhodném designu veřejných prostor a jejichž středobodem je občanská komunita, disponují variantami řešení některých výzev současného světa.

Druhým trendem v přístupu k plánování města a veřejných prostorů je snaha o moderní a efektivní plánování, jehož průkopníkem byl architekt Le Corbusier (Blewitt, 2015). Veřejná prostranství v jeho návrzích měst byla usměrňována přímými liniemi a jednoduchým designem městských tříd. Vzhledem k jeho preferenci hromadného bydlení byla zeleň vnímána spíše jako výplň mezi vysokými domy koncentrovanými do geometrických uskupení a nebylo tedy možné do veřejných prostor zakomponovat potřebné funkce. Lze tedy shrnout, že jeho přístup k veřejným prostranstvím se jeví spíše trvale neudržitelným.

Jedním z nejtypičtějších příkladů veřejného prostoru je park. Přístupy k tvorbě parkových ploch a příklady dobré praxe udává Godzina (2015). Základem parku je jeho atraktivnost pro obyvatele, protože jen tak bude sloužit svému účelu – tedy poskytnutí relaxační funkce – a ve formě společenského užitku zhodnotí finanční prostředky vynaložené na jeho založení nebo revitalizaci. Potlačenou funkci společenského užitku popisuje Godzina na násled-

dujícím obrázku (Obr. 1), kdy pohyb osob je limitován na vytyčené cesty, zeleň je rozmístěna nepřirozeně a volné plochy v parku nedisponují sedacími prvky nebo jinými prostředky pro zachycení osob v této zóně.

Obr. 1. Park Rury v Lublinu, Polsko (Godzina, 2015, s. 63)

Druhým příkladem parku, který Godzina (2015) zmiňuje, je park Kazimierza Wielkiho v polském městě Bydgoszczy. Na rozdíl od prvního příkladu se tentokrát jedná o park, který využívá velkého prostoru pro vložení vodní plochy a uplatňuje přirozené a husté rozmístění stromového a keřového patra. Tento park dosahuje vysoké estetické hodnoty a díky vodnímu útvaru přispívá také ke zvýšené cirkulaci par v území, viz obrázek (Obr. 2). Zvýšená vlhkost prostoru zlepšuje dle Godziny kvalitu života obyvatel.

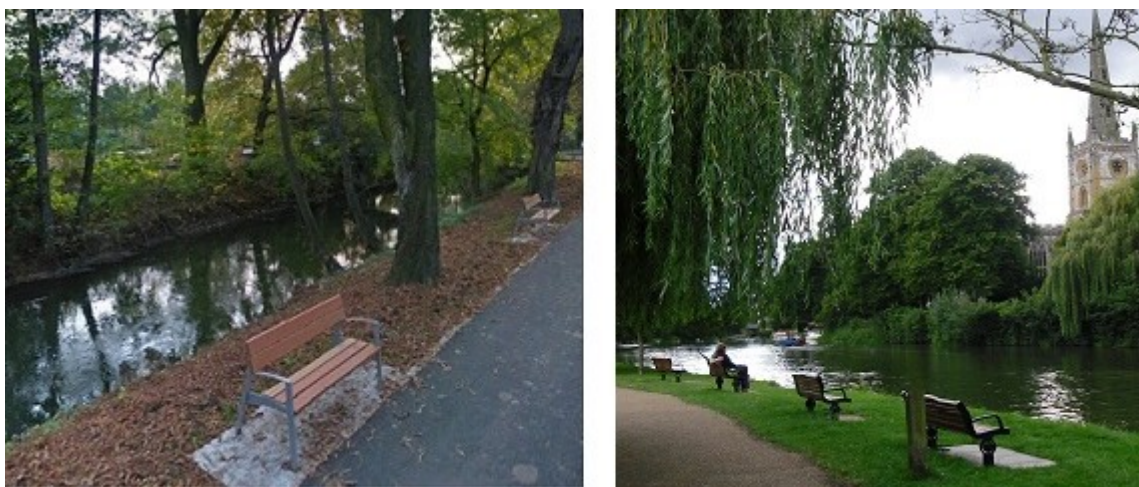

Obr. 2. Park Kazimierza Wielkiho, Bydgoszczy, Polsko (Godzina, 2015, s. 63)

Preference přirozeného vzhledu a rozložení zeleně v parku však neznamená, že není možné vytvořit udržitelný park v anglickém stylu nebo otevřenější park s využitím průhledů do krajiny. Je však nutné zajistit, aby takto navržený park obsahoval dostatečné množství

funkcí a bylo v něm dostatek pěšin pro pohyb osob. Je nutné poznamenat, že právě parky s otevřenými prostranstvími jsou vhodné pro shromažďování lidí při pořádání společenských akcí.

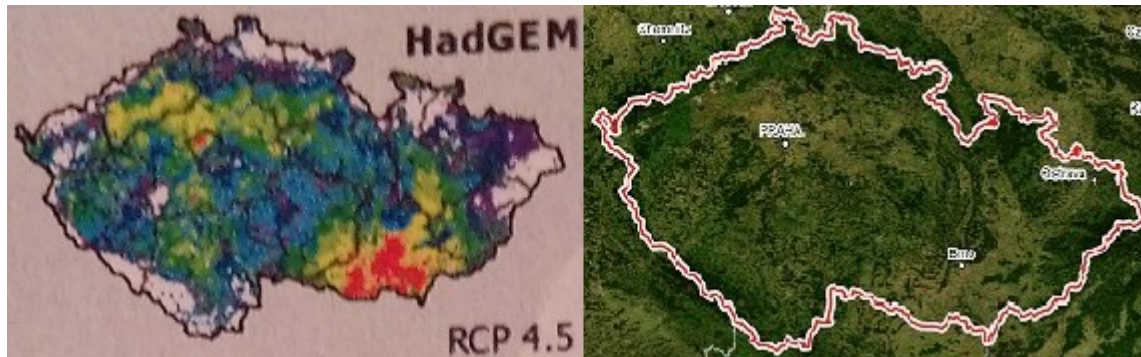
Při projektování parků lze identifikovat nevhodný přístup k instalaci parkového vybavení v rámci relaxačních zón. V případě, že lavičky jsou usazeny v těsné blízkosti stezky pro cyklisty nebo bruslaře a slouží tak k jejich odpočinku, je orientace směrem ke stezce výhodná. Nicméně pokud se lavičky nacházejí v klidnější části parku, měly by se orientovat směrem do parku, tj. stranou od chodníků, případně směrem k významnému prvku parku. Umístění laviček je nutné plánovat zvláště pečlivě, pokud je součástí parku vodní prvek, který vždy zvyšuje hodnotu parku a stává se tak jeho významným prvkem. Příkladem nevhodně zvoleného umístění laviček jsou Bezručovy sady v Olomouci, kde směrem k Mlýnskému potoku protékajícímu východní částí parku není situována ani jedna lavička. Při obrácené poloze laviček by kromě relaxační funkce vody na návštěvníka působil i průhled do botanické zahrady. Srovnání dvou přístupů k využití vodního prvku v parku ukazuje obrázek níže (Obr. 3).

Obr. 3. Srovnávací obrázek zachycující využití vodního prvku, vlevo Bezručovy sady v Olomouci (maps.google.cz), vpravo park ve Stratfordu nad Avonou, Anglie (foto vlastní)

Dalším možným přístupem k tvorbě veřejného prostoru obecně je jeho zapojení do boje s klimatickou změnou. Významný rozdíl v organizaci veřejného prostoru je citelný především ve městech, která jsou v posledním desetiletí vystavována vysokým teplotám v letních měsících, a také velkým počtem tropických dní i tropických nocí. Jak popisuje Zahradníček a kol. (2016), tyto jevy se vyskytují „v centr[ech] měst, kde převládá beton nad zelení a dochází k výrazně horší ventilaci nahromaděného tepla během dne. Horké noci

způsobují zdravotní komplikace, ..., [d]ále výrazně roste energetické zatížení měst“ (30-31). Podle Vyskota (2013) lze pro snížení dopadů horkých dnů využívat stromů na veřejných prostranstvích, které mají tu schopnost, že absorbují až 80 % tepla ze slunečního záření. V noci jsou stromy navíc schopné zvlhčovat okolí svým výparem, čímž lze regulovat pocitové teploty ve městech. Pozitivní dopad velkého množství území s větším počtem stromů je reflektován nejen na obyvatele města při každodenních aktivitách, ale také významně zamezuje úpadku cestovního ruchu v letních měsících. Zahradníček a kol. (2016) upozorňuje, že vysoké teploty trápí především Prahu, a to během měsíců července a srpna, tedy v hlavní turistické sezóně. Počet tropických dnů ovlivňuje také výskyty sucha v České republice, přičemž nejvíce zasaženými oblastmi kromě Prahy jsou Jižní Morava a Ústecký kraj z důvodu významného podílu zemědělské činnosti. Jak je patrné ze srovnávací mapy na obrázku (Obr. 4), nejvíce odlesněné plochy v rámci České republiky, které se převážně vyskytují v Praze a okolí a dále v Jihomoravském kraji s významným dosahem do kraje Olomouckého, korespondují s oblastmi s nejvyšším počtem dní s kriticky nízkou zásobou vody v hloubce do 40 cm. V levé mapě jsou nejnižší počty dní zobrazeny bílou a fialovou barvou, naopak nejvyšší počty dní v roce jsou vyobrazeny žlutě a červeně.

Obr. 4. Srovnávací mapa počtu dní s kriticky nízkou zásobou vody v hloubce do 40 cm (Zahradníček a kol., 2016, s. 32) a míry zalesnění České republiky (mapy.cz)

Podle informací z výše zmíněných přístupů lze shrnout, že pro následující desetiletí bude jednou z klíčových aktivit samospráv vyrovnání se s klimatickými změnami, čemuž může výrazně napomoci správné formování veřejného prostoru. Prvním krokem by měla být preference zelených ploch na veřejných prostranstvích před dlážděním nebo jinou (např. betonovou) výplní. Navíc levá mapa v obrázku (Obr. 4) ukazuje, že pro patřičné korigování teplot je kromě propustného povrchu důležitý také pokryv území rostlinnou vegetací.

2 TRVALE UDRŽITELNÝ ROZVOJ

Princip trvale udržitelného rozvoje (dále jen „TUR“) je zakotven v zakládací smlouvě Evropské Unie (Úřední věstník EU, 2016) jako reakce na snižování počtu druhů rostlinné a živočišné biodiverzity na planetě a především nešetrné využívání zdrojů, které s sebou nese velké náklady na odstranění škod nebo v některých případech neumožňuje zcela regenerovat postižené území. Jak podává Vyskot (2013), termín „udržitelný rozvoj“ byl ustanoven na konferenci v Riu de Janeiru roku 1992 a je možné jej definovat jako cíl využívat přírodní zdroje tak, aby nedocházelo ke spotřebě zdrojů v míře znemožňující jejich přirozenou obnovu, jelikož na přírodních zdrojích a na ně navázaných ekosystémech je život na planetě i člověk zcela závislý. Blewitt (2015) představuje hlavní myšlenku Úmluvy o biologické rozmanitosti, která předkládá, že pokud bude docházet k úbytku živočišných a rostlinných druhů na planetě, bude ohrožena celková rovnováha všech ekosystémů, které pak nebudou schopny produkovat potřebné zdroje. Bude se zvyšovat podíl jednodruhových území, která nejsou odolná proti škůdcům a chorobám, ani jiným klimatickým změnám. K produkci monokultur významně přispívá také zemědělství.

Nicméně podle Blewitta (2015) byla nutnost předefinovat ekonomické cíle s ohledem na úsporu zdrojů vyjádřena již v 70. letech 19. století poté, co se objevily první důsledky rychlého průmyslového rozvoje, který nebyl nijak usměrňován. Byly položeny základy ochrany přírody a přírodního dědictví jako důležitého prvku, který umožňuje život na planetě. Po přijetí otázky udržitelnosti do programu několika organizací, které byly nově založeny, byla v 80. letech 19. století vyjádřena myšlenka, že strategické plánování nemá sestávat pouze z podpory ekonomických aktivit, ale soustřeďovat se také na udržení hodnoty prostředí pro život.

Nemožnost využívat potenciál zdrojů území v maximální míře je pro investory omezující. Proto někteří vidí v TUR spíše překážku ekonomického rozvoje. Odtud pak pochází rozdělení společnosti na zastánce čistě ekonomického přístupu k regionálnímu rozvoji a na druhé straně podporovatele podnikání šetrného k životnímu prostředí a okolí, k čemuž přispívá například i zapojení podniků do společensky odpovědných aktivit. Jak uvádí Borák a kol. (2014), nové stavební projekty často respektují výhradně pravidla specifikovaná investory, aniž by zohledňovaly ne/vhodnost nového projektu pro své okolí. Investoři však zapominají na to, že i prosperující podnik je součástí celku, v tomto případě obce nebo města. Jejich občané neboli pracovní síly, které bude podnik využívat, mají své potřeby

a jejich uspokojení vyžaduje rozvoj v souladu s potřebami města a s cíli stanovenými v rozvojových dokumentech.

2.1 Ekonomický pilíř

Plánování ekonomických aktivit z dlouhodobého hlediska a navíc se zapojením dalších dvou pilířů udržitelnosti – environmentálního a sociálního – přispívá ke zdůraznění pozitivních dopadů ve všech třech oblastech, jak popisují Maier a Čtyroký (2000). Jen tak budou přírodní a lidské zdroje poskytovat hodnoty k trvalé ekonomické aktivitě. Pokud se ekonomika při svém fungování odkloní od principu zohledňování ostatních dvou pilířů udržitelnosti, vede to podle Asicchio (2015) k ekonomické neudržitelnosti. Příkladem je zvyšování státního dluhu v důsledku masivní podpory opatření na podporu ekonomiky, jelikož to může vyvolat nedostatek financí v dalších oblastech, například u sociálních projektů. Vysoce neudržitelná je také závislost země na produkci pro export, protože existují vysoké investice do nákupu komponentů od zahraničních dodavatelů, což může způsobovat problémy při výpadech a rostoucích cenách dovážených polotovarů.

Jak uvádí Asicchio (2015), zaměření na export má ještě jeden negativní důsledek. Při obchodování na světovém trhu čelí firmy větší konkurenci než na trzích lokálních. Z tohoto důvodu se firmy soustřeďují na soustavné zvyšování produktivity a ekonomické výkonnosti. Té se bohužel často dosahuje aktivitami a procesy, které nejsou šetrné k životnímu prostředí, jelikož některé výrobní procesy vyžadují nové technologie nebo změnu technologie k tomu, aby byly ekologické. Snaha neustále ekonomicky růst také vysvětluje zaměření některých států na těžbu surovin, hutnictví, strojírenství nebo chemický průmysl, jelikož tyto průmysly mají schopnost posilovat ekonomickou bilanci daného státu.

Existují však způsoby, jak posilovat ekonomiku regionu v souladu s ochranou přírody a krajiny. Jak prezentuje Vyskot (2013), jedním z možných prostředků je vytváření regionálních značek potravin a produktů, které posilují konkurenceschopnost jejich výrobců na trhu a mohou se ucházet o některé z chráněných označení EU. Velký potenciál pro Českou republiku se skrývá v udržitelném cestovním ruchu, který příznivě působí na ekonomickou bilanci. Nejvhodnějšími oblastmi cestovního ruchu pro investice se jeví lázeňství, kongresový a poznávací cestovní ruch, dále horská a vinařská střediska.

Při přetváření veřejných prostranství a budov doporučuje Borák a kol. (2014) využívat materiálů z místních zdrojů bez nutnosti přepravy na velké vzdálenosti, stejně jako využí-

vat místních firem u takových zakázek, které nepodléhají veřejné soutěži. Princip místních zdrojů umožňuje recyklovat materiály in situ, například přeložit chodník při dostatečně zachované kvalitě dlaždic nebo včlenit stávající stromy do projektů tak, aby mohly zůstat v prostoru zachovány.

2.2 Sociální pilíř

Udržitelností ze sociálního hlediska se významně zabývá Gehl (2009), který tvrdí, že veřejný prostor slouží obyvatelům dokonce ve třech typech situací. Jedná se o situace: „nezbytné, volitelné a sociální“ (9-12). První typ situace se vyskytuje z důvodu nutných pochůzek, jako jsou cesty do zaměstnání, do školy, k lékaři apod. Volitelné užívání veřejného prostoru se objevuje při relaxačních aktivitách, jako například venkovní sportovní aktivity, četba v parku apod. Sociální princip spočívá v běžné komunikaci s ostatními lidmi nebo účasti na akcích pro veřejnost. Gehl zdůrazňuje, že pro zadržení lidí v určitém prostoru je důležité zajistit, aby byl pro ně prostor atraktivní. Budování vztahů je tak ovlivněno podílem zapojené zeleně a vhodnou kombinací rostlinných druhů, stejně jako celkovou atraktivitou prostoru. Posílit jeho atraktivitu lze například zasazením nové funkce nebo prvku do daného prostoru. Důvody pro posuzování veřejných prostorů vzhledem ke kvalitě života obyvatel zmiňuje Godzina (2015): obyvatelé města se ve veřejném prostoru pohybují denně a mají s ním bezprostřední kontakt. Navíc pouze s využitím travnatých ploch je možné formovat vzhled hustěji obydlených částí rovnoměrně a v některých případech s využitím stromů zajistit obyvatelům soukromí.

Podle Boráka a kol. (2014) může společenský tlak na uspokojení potřeb nebo zvýšení kvality prostředí být podnětem k rozhodnutí o změně funkcionality místa a tím vyžádat stavební zásahy v území nebo na budově. Při vhodném a udržitelném návrhu bude možné časem měnit nebo vkládat nové funkce do prostoru, a tudíž bude rekonstrukce ekonomicky i společensky výhodná z dlouhodobého hlediska. Jedním z nejdůležitějších aspektů přístupu k prostorům a budovám je jejich soulad s okolním prostředím, tedy včetně estetického a funkčního vlivu na uživatele a pozorovatele, tj. obyvatelstvo.

2.3 Ekologický pilíř

Jak předkládají Důbravová a Zádřapová (2016), význam ekologického pilíře rozvoje je obsažen v Aalborgské chartě, která se zasazuje o to, „aby společnost vedla život přizpůsobený možnostem přírodního prostředí“ (3), omezila přílišnou spotřebu všech zdrojů, ať už

obnovitelných nebo neobnovitelných, podílela se na zachování biodiverzity na planetě a nově také uvědoměle nakládala s produkovanými odpady. Z hlediska zachování biodiverzity jde především o udržení životního prostředí v současné kvalitě, což zahrnuje péči o pozemky, vodní hospodářství, a péči o stanoviště, kde se živočichové zdržují a vyvádějí potomstvo. V zájmu udržitelného rozvoje je nutné reflektovat tyto zájmy do rozhodování samospráv, přičemž v centru pozornosti stojí plánované projekty a projektová dokumentace, u kterých samospráva zajistí požadované analýzy vlivů na životní prostředí a posoudí vhodnost záměru ve vztahu ke všem třem pilířům udržitelnosti a potřebám města nebo regionu.

Součástí ekologického pilíře jsou dle Vyskota (2013) oblasti tvorby městského prostředí, otázky revitalizace vodních toků, využívání krajiny pro cestovní ruch, regionální potraviny, ale také otázky liniových staveb a využívání cyklistiky jako druhu dopravy bez negativních vlivů na životní prostředí.

Ekologická udržitelnost je brána v potaz při užívání pozemků nebo plánování změny funkce pozemku. V zemědělské krajině je účelem využívat půdu k pěstování plodin, v urbanizovaných strukturách je naopak velké množství ploch zastavěných. I přesto je možné zvolit takové účely využití zastavěných ploch, které umožňují okolním ekosystémům dále fungovat, například při stavbě dálnic je z hlediska TUR důležité zajistit průchodnost území prostřednictvím podchodů pro zvěř a umožnit jim tak migraci. Maier a Čtyroký (2000) upozorňují také na to, že je důležité volit takové metody provedení staveb, které nezneškodňují pozemky nenávratně. Jako příklad uvádějí znečištění půdy.

Důvodem současné potřeby zabývat se ekologickými aspekty rozvoje je podle Vyskota (2013) fakt, že lidstvo dokáže ocenit ekonomický přínos krajiny, například pro cestovní ruch, nicméně již nevidí v krajině základ samotného života na planetě, a proto neustále dochází k degradaci půdy, odlesňování, snižování podílu zelených ploch na rozlohách obcí a celkovému poškození ekosystémů. Navíc zarputilost představitelů největších ekonomik a největších znečišťovatelů ekosystémů na planetě a jejich nezáměr, stejně jako nepřipravenost prosazovat udržitelné postupy rozvoje posilují negativní efekty vznikající na lokální úrovni.

2.4 Ukazatele udržitelného rozvoje v kontextu veřejného prostoru

Ukazatele popisuje Hrabánková a kol. (2011) jako fakta podávající informace o sledovaném jevu za účelem následného zhodnocení stavu a vytvoření kvalitativních závěrů, které slouží jako podklad pro řešení výskytu problému v území. K analýzám by navíc měly být využívány takové ukazatele, které s daným jevem souvisí nejen věcně, ale také svým kontextem a relevancí.

Při určování ukazatelů udržitelného rozvoje je nutné vycházet ze čtyř hlavních dokumentů, které se udržitelností zabývají. Jsou to:

- zakládací smlouva Evropské unie z roku 1992, která poukazuje na nutnost „zlepšování kvality životního prostředí“ (Úřední věstník EU, 2016, s. 17)
- Obnovená strategie EU pro udržitelný rozvoj, která předkládá potřebu soustředit se ještě výrazněji na podporu sociálních vztahů ve společnosti a omezovat snižování biodiverzity (Rada Evropské unie, 2006)
- Deklarace OSN z konference v Riu de Janeiru, která se konala v roce 1992 a byla zaměřena na udržitelný rozvoj (Vyskot, 2013)
- Úmluva o biologické rozmanitosti vydaná OSN, jíž je vázána i Česká republika. Hlavním bodem této Úmluvy je především chránit biodiverzitu původní, ale zmiňuje také možnost zakládat umělé plochy například pro zabezpečení migrace druhů. (2017)

Všechny tyto dokumenty pojímají udržitelný rozvoj jako své základní východisko. Staví na něm principy pro formování strategií dlouhodobého harmonického rozvoje. Na základě těchto strategií jsou dále rozpracovány metodiky pro implementace principů udržitelného rozvoje do rozvojových dokumentů měst a obcí. Jednotlivé metodiky pak využívají indikátorů udržitelnosti jako podporu pro hodnocení dosahování cílů uvedených v rozvojových dokumentech. Nicméně je nutno podotknout, že indikátory udržitelnosti na obecné úrovni pracují s agregovanými daty vždy za celou sledovanou oblast (obec, kraj, apod.) a proto je složité vymanit z nich kategorie pro posuzování udržitelnosti jednotlivých veřejných prostorů.

Takové indikátory, které by hodnotily udržitelnost konkrétních veřejných prostranství, nebyly prozatím formulovány. Ukazatele udržitelnosti veřejných prostorů lze tedy odvodit z obecných principů udržitelnosti, které jsou představeny ve výše zmíněných dokumen-

tech, z agregovaných indikátorů pro kvalitu života a životního prostředí a ze specifických cílů udržitelného rozvoje popsanych v jednotlivých strategických dokumentech jak pro Českou republiku, tak pro jednotlivé kraje a obce.

Příklady agregovaných indikátorů vztahujících se k veřejným prostorům lze nalézt v Šilhánkové a kol. (2012), kde jsou veřejná prostranství zahrnuta v sekci „Zeleň“ jako jeden z prvků půdního fondu, nebo v sekci „Jiná plocha“ (11). Přesnější název „Plochy veřejného prostranství“ (tamtéž) se objevuje v indikátorech v roce 2007. Všechna tři pojmenování však odkazují k veřejným prostorům pouze jako na část jiného ukazatele sledujícího poměr těchto ploch na celkové rozloze dané územní jednotky.

2.4.1 Ekonomické ukazatele

Jak bylo zjištěno v kapitole 2.1, pro úsporu nákladů nových projektů existuje možnost recyklace zachovalých materiálů, které jsou součástí stávajícího prostoru, jak zmiňuje Borák a kol. (2014). Jako příklad lze uvést využití kvalitních okenních skel, které je možné pouze zasadit do nových rámců; dalším příkladem je využití stávající zeleně jako součást prostoru nového. Z pohledu udržitelnosti je výhodná nejen přímá recyklace materiálu, ale lze využít také produkty vyrobené z recyklovaných materiálů. Mimo prvky veřejného prostoru, je v současné době možné pořídit taktéž stavební materiály pro výstavbu budov vyrobené z recyklovaných materiálů.

Podle strategie ZLÍN 2020 (Hájek a kol., 2012) lze podpořit zlínské podnikatele a celý ekonomický sektor především v oblasti služeb zvýšenou nabídkou turistických cílů, která má vliv na počet příjíždějících a přenocujících turistů. Vzhledem k preferencím vyjádřeným v této strategii je silná podpora pro atraktivitu, které je možné navštěvovat v průběhu celého roku nebo které podtrhují místní tradiční turistické cíle či na ně odkazují.

2.4.2 Sociální ukazatele

Jak bylo prezentováno v první kapitole této práce, veřejný prostor slouží především k sociální interakci mezi lidmi. Aby tato mohla v daném prostoru probíhat, je potřeba přivést do prostoru jeho uživatele a zajistit jejich setrvání v něm. Proto bude první ukazatel posuzovat schopnost prostoru zadržet na svém území co největší počet uživatelů, kteří pobytem v prostoru zvyšují jeho užitek, stejně jako užitek vlastní v podobě možnosti komunikace se sociálním prostředím.

Zásadní pro podporu společenské aktivity obyvatel města a jejich sounáležitost s městem a regionem je vytvoření podmínek pro tyto aktivity. V tomto ohledu je možná vysoká míra vlivu ze strany samosprávy. Vhodně zvolený typ aktivity dle věkové kategorie obyvatel umožňuje posílit jejich aktivizaci v rámci společenského života ve městě a zvyšuje kvalitu života obyvatel. Na základě strategie ZLÍN 2020 (Hájek a kol., 2012) je vhodné orientovat nabídku činností na ty, které významně podněcují tvůrčí schopnosti uživatelů. Možnosti konání kulturní akce ve veřejném prostoru budou zkoumány v rámci druhého indikátoru sociálního pilíře.

Principy udržitelné společnosti jsou rozpracovány do prioritních os a cílů ve Strategickém rámci udržitelného rozvoje (2010), který vydala Rada vlády pro udržitelný rozvoj. Na oblast sociální se zaměřují osy 1 a 5. Konkrétně priorita 1.2 definuje potřebu „zlepšovat zdravotní stav obyvatelstva a podporovat zdravý a udržitelný životní styl“ (23). V rámci jednotlivých cílů jsou vyjádřeny výzvy ke zvýšení příležitostí pohybového vyžití obyvatel a aktivit zaměřených na zvládání stresu. Na základě těchto doporučení lze stanovit konkrétní funkce, kterými by veřejná prostranství měla disponovat. Jedná se především o prvky umožňující sociální interakci ve veřejném prostoru, prvky pobízející k pohybové aktivitě, prvky využívané více věkovými skupinami obyvatel, tj. například dětské koutky nebo venkovní šachy, dále vodní prvky a plochy, apod. Právě prvky sportovního vyžití budou analyzovány prostřednictvím třetího indikátoru.

2.4.3 Ekologické ukazatele

Současný trend globálního myšlení v environmentálních otázkách se soustřeďuje na potlačování dopadů klimatických změn a jejich prevenci. Kutílek (2011) upozorňuje, že se v čím dál větší míře prosazují názory odlišného charakteru na příčiny globálního oteplování. Těm sice stále vévodí viník oxid uhličitý a jeho koncentrace v atmosféře, ale stále častěji se hovoří o významu vody a srážkového cyklu na změny teploty na povrchu kontinentů. Proto vzniká tlak na znovuzavedení hluboké orby v zemědělství nebo také používání pokrývných materiálů, které umožňují absorpci povrchových vod do půdy. Obecně lze říci, že narůstá význam zachovaných travnatých ploch na veřejných prostranstvích právě z důvodu zachování cirkulace vodního ekosystému.

Další environmentální indikátor vychází z Úmluvy o biologické rozmanitosti (2017) a je jím počet prvků rostlinné biodiverzity, které se na daném prostranství nacházejí. Rostlinná diverzita i podíl zeleně jsou spojeny s počtem živočišných druhů v území. Jak je patrné

z údajů databáze Eurostatu (2018), od roku 2004 dochází ke snižování Indexu výskytu běžných druhů ptáků. V roce 2004 měl index pro Českou republiku hodnotu 107,6. V následujících letech se index pohyboval mezi 70,5 a 85,3, ale od roku 2010 se drží pod hranicí hodnoty 70. Jelikož jsou na sobě ekosystémy tímto způsobem závislé, je ochrana, zachování a zakládání zelených ploch podle Úmluvy žádoucí, aby následkem lidské činnosti neubývala druhová rozmanitost na planetě. I přes omezení, jaká urbanizované území představuje, existují prostředky na podporu druhové rostlinné rozmanitosti ve městech, a právě ta značně přispívá k zachování populací ptactva ve městech. V okrajových částech měst má zeleň také funkci koridoru pro migraci drobné zvěře.

Třetí indikátor z environmentálního pilíře staví na Evropské kampani za trvale udržitelná města a obce (2000), která se v novém tisíciletí zaměřuje na nakládání s odpady a především na omezení produkce odpadů. Prioritou se tak stává recyklace. Výsledky výzkumu vztahu urbánního prostředí a udržitelnosti provedeného Alexem Loem (2016) totiž potvrdily, že lidé mají větší tendenci třídit odpad, pokud jsou nádoby na tříděný odpad lehce dostupné v nejbližším okolí.

3 STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

Veřejný prostor již ze svého pojmenování slouží veřejnosti, tudíž při plánování urbanistické koncepce veřejného prostoru se využívá takových prostředků, které v tomto prostoru zajistí uspokojení některých potřeb občanů města. I pokud by funkce prostoru měla spočívat výhradně v přístupu k zeleným plochám a relaxaci, jedná se o užitek, který je tímto veřejným prostorem pro občany města zajištěn. Maier a Čtyroký (2000) tento přínos pro občany popisují jako „obecný prospěch“ (11). Dle autorů je tento přínos důležitější než výhody, které by plynuly jen některým skupinám obyvatel nebo fyzickým osobám při volbě jiné koncepce. Tím vzniká tlak na představitele měst a obcí při tvorbě strategických plánů a koncepcí. Přestože při volbě projektů k realizaci je prioritou snadnost ekonomické návratnosti, je stejně tak důležité přihlídnout k sociálním a environmentálním dopadům daného projektu. Vzájemné vazby v prostoru umožňují při zapojení všech tří složek udržitelnosti zformulovat politiky výhodné pro rozvoj města v kontextu problémů, kterým v současné době čelí. Autoři zdůrazňují, že omezené prostředky na investice nezadávají důvod ignorovat funkční řešení prostorů, které by zároveň obsahovaly složky s uměleckou hodnotou.

3.1 Obsah a význam strategického plánování

Před začátkem tvorby strategického plánu je nutné uvědomit si základní účel organizace, pro kterou bude plán vytvořen. Jak popisuje Krbová (2016), nejen představa o budoucím směřování organizace tvoří podklad pro vytvoření jakéhokoli plánu, ale je nutné reflektovat smysl organizace pro své okolí a důvod, proč byla založena. V úvodní fázi se lze soustředit na vyhledání již uskutečněných rozvojových projektů, které byly úspěšně implementovány a přispěly ke kvalitě služeb poskytovaných organizací nebo kvalitě života obyvatel. Ve veřejné správě se dále klade důraz na provázanost připravované strategie s již stanovenými cíli ve strategiích jiných odborů nebo orgánů na vyšší hierarchické úrovni.

Význam strategického plánování shledávají Binek a Galvasová (2011) v aktivitách, které vedou k formulaci dlouhodobých cílů a určují východiska pro další rozvoj obce. Významnou součástí strategického plánování je zajištění souladu jednotlivých rozvojových dokumentů s dlouhodobými cíli rozvoje obce. Jsou popsány konkrétní kroky k dosažení cílů a dochází k sestavení návodného plánu, jak řešit výzvy a problémy, které se objevily, nebo jak rozvíjet obec potřebným směrem. Tyto aktivity provádí management dané samosprávné jednotky, tj. její představitelé.

Jak uvádí Hrabánková a kol. (2011), vytvoření strategie pro rozvoj samosprávy poskytuje možnosti zabezpečení kvalitních služeb pro obyvatele a nabízí konkrétní východiska pro posílení ekonomické situace obce. Součinnost se soukromým sektorem také přispívá ke snazší realizovatelnosti projektů. Definice příležitostí navíc umožňuje propojit jednotlivé cíle strategického plánu s kohezní politikou Evropské unie a využívat jejích zdrojů pro rozvoj obce. Zapojení expertů a odborníků z praxe usnadňuje tvorbu takového plánu, který správně definuje negativní jevy v obci a jejich příčiny, a zároveň umožňuje určit nástroje pro jejich odstranění.

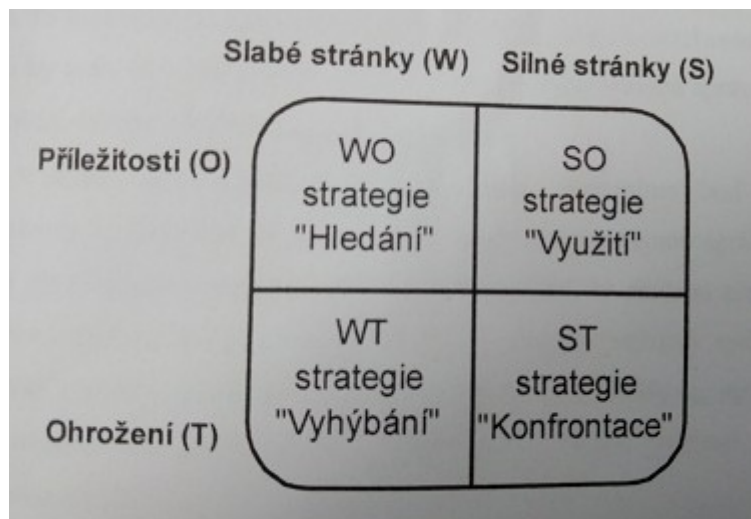
Obsahově lze strategický plán definovat jako dokument, který na základě analýzy současné situace v obci a šetření mezi obyvateli zhodnotí možnosti rozvoje a porovná je s dlouhodobou vizí předběžně vyjádřenou vedením samosprávy, jak uvádí Hrabánková a kol. (2011).

3.2 Metody strategického plánování

Existuje několik metod strategického plánování regionálního rozvoje. V rámci této práce budou podrobněji popsány dvě metody – SWOT analýza a rozvojový interaktivní audit.

3.2.1 SWOT analýza

Podle Hrabánkové a kol. (2011) je SWOT analýza „nástrojem k deskripci celkové situace“ (38) při zjišťování stavu fungování města či regionu. Účelem SWOT analýzy je nalézt možnosti rozvoje a definovat podle nich rozvojovou strategii. Posuzují se „interní[] vliv[y]“ (38) na rozvoj města, které jsou představovány silnými a slabými oblastmi fungování, a „externí[] vliv[y]“ (tamtéž), kterými jsou příležitosti a hrozby. Právě slabé a silné stránky fungování města jsou oblasti, které mohou samosprávy do velké míry modifikovat tak, aby potíraly negativní jevy a podporovaly uspokojování rozvojových potřeb města.

Obr. 5. Typy strategií při použití SWOT analýzy
(Hrabánková a kol., 2011, s. 39)

Hrabánková a kol. (2011) předkládá typy strategií, které lze uplatnit při hodnocení situace města pomocí SWOT analýzy. SWOT analýza umožňuje volit směr strategického plánování na základě činitelů, kterých si samospráva přeje v následujícím období využívat. V případě, že cílem samosprávy je snižovat vliv slabých stránek, může k tomu využít příležitostí v podobě státních dotací, iniciací spolupráce PPP a dalších. Pokud těchto příležitostí nevyužije a bude pouze reagovat na vnější hrozby, nebude docházet k rozvoji a město nebo region začne stagnovat, přičemž z této situace mohou vzejít další hrozby.

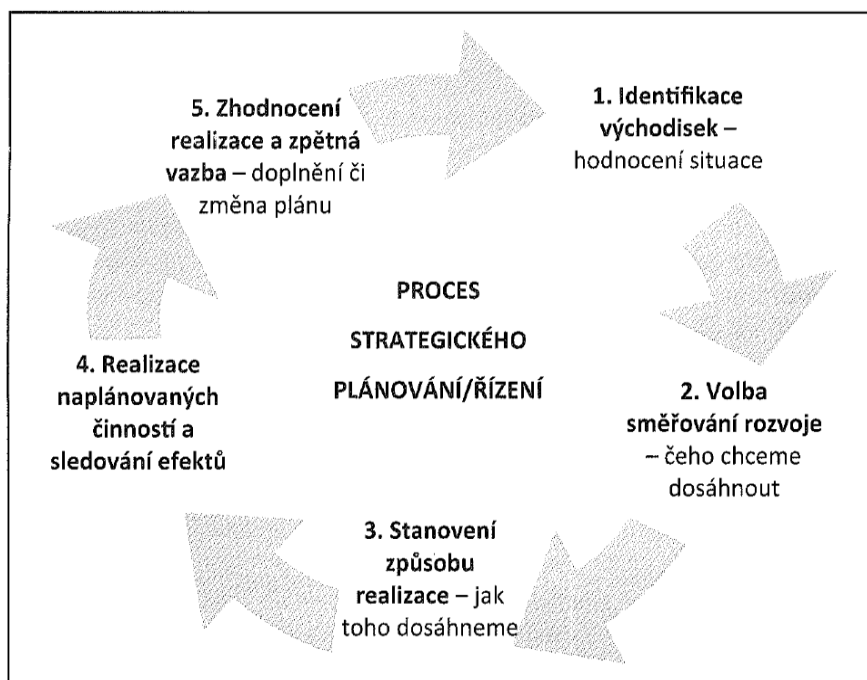
Naprosto odlišný přístup představuje dle Hrabánkové a kol. (2011) zaměření na silné stránky města nebo regionu. Samospráva, která si je vědoma svých předností a využije je spolu s nastalými příležitostmi, dosáhne multiplikačního efektu a rozšíří tak svoje možnosti rozvoje. Čtvrtým typem strategie je využití silných stránek k potlačení hrozeb. Tato strategie je vhodná v případě, že město nebo region operují finančními rezervami, případně je jeho volba strategie podporována vyšším samosprávným celkem, který může působit jako garant vlivu potřebného k realizaci strategie.

3.2.2 Rozvojový interaktivní audit

Dle Binka a Galvasové (2011) cílí rozvojový interaktivní audit především na problematiku rozvoje obcí jako hlavních aktérů rozvoje při užití přístupu od nejnižších pater rozhodovací pyramidy směrem vzhůru. Tuto metodu lze využít také při hledání řešení k aktuálním problémům na krajské úrovni.

Rozvojový interaktivní audit dbá na řádné zasazení zkoumané obce do jejího teritoriálního a sociálního kontextu, soustřeďuje se na získání komplexního obrazu o dosavadních rozvojových aktivitách v obci a možnosti usměrnění návazných kroků. Považuje za nutné sladit plánovací činnost s ekonomickou situací obce a teritoriálními aspekty podmiňujícími její rozvoj. Podstatou interaktivního auditu je reflektovat stanovené cíle do administrativních činností při výkonu veřejné správy. V neposlední řadě podporuje nové způsoby řešení vzniklých situací v obcích. (Binek a Galvasová, 2011)

Následující obrázek (Obr. 6) představuje fáze procesu strategického plánování podle rozvojového interaktivního auditu.

Obr. 6. Fáze procesu strategického plánování (převzato z Binek a Galvasová, 2011, s. 36)

V prvotní fázi interaktivního auditu (Binek a Galvasová, 2011) dochází k vyhodnocení trendů a informací o obci z předchozích období, následnému vyjádření oblastí rozvoje a posouzení současného fungování obce z pohledu stanovených cílů. Druhá fáze se zaměřuje na formulaci konkrétních rozvojových cílů, a to nejen v krátkodobém horizontu, ale především z dlouhodobého hlediska. Tím bude definováno zaměření rozvoje obce v příštích obdobích. Třetí fáze se soustřeďuje na krátké až střední období a propojení cílů s aspekty jejich realizace. Je nutné specifikovat metody a postupy vhodné k dosažení daných cílů, časový harmonogram možných opatření k naplnění cílů, možnosti zajištění finančních prostředků a ukazatele, kterými lze celý proces průběžně hodnotit. V rámci čtvrté

fáze jsou stanovená opatření implementována, nebo byly započaty kroky k jejich implementaci. Součástí této fáze je také průběžné hodnocení plnění ukazatelů. Pátá fáze se pak o ukazatele přímo opírá, používá jich k zachycení úrovně dopadu implementovaných opatření, jejich soulad s rozpočtem a z toho vyplývající posouzení efektivnosti.

3.3 Strategie plánování rozvoje veřejného prostoru ve městě Zlíně

Tato kapitola představuje základní rozvojové dokumenty města Zlína a případně Zlínského kraje. Některé strategické dokumenty využívají SWOT analýzy ke zjištění rozvojových příležitostí a identifikaci problémů, kterým město a kraj čelí.

3.3.1 Strategie ZLÍN 2020

Dokument Strategie ZLÍN 2020 (Hájek a kol., 2012) definuje nejen rozvojové cíle střednědobého charakteru, ale také dlouhodobé záměry a směřování rozvoje pro naplnění představy chytrého a kreativního města. V úvodu dokumentu je představen pohled na město Zlín v roce 2020 z optimistické perspektivy. Je vyzdvížena pozice Zlína jako města dostupného širokému okolí prostřednictvím řady dopravních tepen. V oblasti kvality života je město schopno iniciovat takové aktivity pro obyvatele, které umožňují jejich osobní participaci na programu a přináší návštěvníkům významnou zkušenost nebo silný prožitek.

Dokument zahrnuje pět oblastí rozdělených podle sociálních, ekonomických a environmentálních kategorií, např. obyvatelstvo, technická infrastruktura, apod. V rámci těchto oblastí jsou dále specifikovány podkategorie, například oblast obyvatelstva se větví na podkategorie sociální služby, vzdělávání a několik dalších.

Pro uskutečnění stanovených cílů jsou v každé oblasti stanoveny priority a opatření, která zajistí rozvoj v souladu s principy udržitelnosti a potřebami města Zlína. Každé z těchto opatření je analyzováno z pohledu možného využití prostředků z Evropské unie.

Vybrané kapitoly dokumentu Strategie ZLÍN 2020 jsou využity k analýzám v dalších kapitolách této práce.

3.3.2 Integrovaný plán rozvoje města Zlína

Pro podporu centrální části města byl vypracován dokument nazvaný Integrovaný plán rozvoje města Zlína (2008), který reaguje na kohezní politiku Evropské unie v období 2008 - 2015 a předkládá návrhy projektů, které byly plánovány k realizaci pomocí Regionálního operačního programu Střední Morava. Jednalo se především o projekty vědy a výzkumu,

zařízení pro sociální kontakty a městskou zeleň. Dokument obsahuje i časové rozložení předpokládané realizace jednotlivých akcí. Práce na projektech byly uzavřeny v roce 2015.

Jelikož období působnosti Integrovaného plánu rozvoje města Zlína skončilo, pořídilo město Zlín obdobný dokument pro následující projektové období s názvem Integrovaný plán rozvoje území Zlín pro období 2014-2020 (2016). Podobně jako dokument z roku 2008, tento strategický plán účasti na projektech kohezní politiky EU určuje nejen indikátory pro posouzení plnění cílů, ale především návaznost na jednotlivé osy a investiční priority vybraných operačních programů. Na rozdíl od plánu rozvoje z roku 2008 jsou do plánu na období 2014 – 2020 zahrnuty také vybrané obce z okresu Zlín s přímou návazností na město Zlín. Metody výběru obcí i dosažené hodnoty jsou podrobně popsány v kapitole 2 dokumentu.

3.3.3 Územně plánovací dokumentace

Pro zajištění souladu s cíli udržitelného rozvoje území a s prioritami vlády jsou na různých úrovních správy vytvářeny dokumenty územního rozvoje, které určují možnosti využití jednotlivých území. V této podkapitole budou podrobněji popsány složky zásad územního rozvoje Zlínského kraje a územního plánu pro město Zlín.

3.3.3.1 Vybrané kapitoly ZÚR Zlínského kraje

Aktualizované Zásady územního rozvoje Zlínského kraje (2012) představují strategický dokument pro územní plánování na základě definování oblastí pro rozvoj, specifických oblastí, rozvojových os a vymezení ploch a koridorů zvláštního určení. Dokument potvrzuje, že veškeré navržené priority jsou v souladu s udržitelným rozvojem kraje.

V jednotlivých oblastech kraje jsou vymezeny rozvojové projekty zaměřené na výstavbu dopravních spojení nebo vybudování turisticky atraktivních oblastí. Aktualizace ZÚR ZK (2012) jasně definuje obce, které do jednotlivých projektů spadají. Jednotlivé priority pak musí být respektovány v případě povolování nové zástavby v dotčené obci, stejně jako při tvorbě návazných strategických dokumentů. ZÚR ZK také definuje chybějící infrastrukturu pro jednotlivé projekty a doporučuje opatření pro její doplnění.

Pro město Zlín je významná kapitola 2.1 (Aktualizace ZÚR ZK, 2012) pojednávající o podmínkách užití území na základě Politiky územního rozvoje ČR z roku 2008. V rámci osy OB9 je především řešeno zajištění dopravního napojení města směrem k východní hranici se Slovenskem. Kapitola 7 představuje další dopravní projekt vně města Zlína – PK04,

který definuje spojení směrem na Otrokovice kapacitní silnicí. Žádný z těchto projektů nezasahuje do prostorů analyzovaných v této práci. Nicméně ZÚR ZK také ukládá povinnost respektovat architektonicky cenné budovy města Zlína stejně jako velikost ploch zeleně ve městě.

3.3.3.2 Význam územního plánu města Zlína

Město Zlín aktualizovalo svůj územní plán v červnu roku 2017. Územní plán určuje možné využití ploch v katastru města Zlína. Součástí územního plánu je vymezení ploch, které jsou určeny pro specifický účel a mají v rámci města plnit danou funkci.

Dokument Zlín: Územní plán (2017) předkládá pravidla pro změny veřejných prostranství, umístění a vzhled nových staveb a vedení dopravních cest na území města Zlína s ohledem na ochranu architektonického dědictví. Při změnách v území je třeba se řídit zavedenou urbanistickou koncepcí města. V dokumentu jsou specifikovány významné lokality a popisy charakteristik, které spadají do režimu ochrany. Jsou zde uvedeny přípustné varianty zásahů do vyznačených území.

V rámci umístění Projektu 1, který bude analyzován v praktické části, se jedná o území mezi plochou dopravní infrastruktury a parkovací plochou. Pro samotný park a jeho okolí není v územním plánu stanoveno žádné omezení ani doporučení (Zlín: Územní plán, 2017). Vzhledem k okolní zástavbě je vhodné dodržet u případných nových budov výškový limit čtyř nadzemních podlaží, situovat je horizontálně a s prvky baťovské architektury.

Projekt 2 je umístěn pod Zimním stadionem a halou Novesta. Polovina analyzovaného prostoru je v územním plánu (Zlín: Územní plán, 2017) určena pro budovy občanského vybavení, konkrétně pro sport. Zbylý prostor je možné zaplnit budovami komerčními i bytovými, dále je možné zde realizovat plochy dopravní obsluhy i zelené plochy. Nicméně v tomto prostoru je vhodné respektovat výškové hladiny nastavené obytnými domy podél ulice Březnická, konkrétně mezi náměstím Práce a ulicí Nad Ovčírnou I. Ačkoli územní plán směrodatně řídí funkcionalitu zastavovaných i nezastavěných ploch, je možné v případě, že se změní strategický plán rozvoje města, požádat také o změnu územního plánu.

Co se týká území v Projektu 3 pod II. segmentem na Jižních Svazích, územní plán (Zlín: Územní plán, 2017) předpokládá využití celého analyzovaného území pro komerční objekty a jim přidružená parkovací stání nebo zastřešené parkovací plochy. Lze zde umístit také

veřejnou zeleň nebo odpočinkovou zónu, náměstí a podobně. Omezení, které územní plán předkládá, spočívá ve volbě umístění nových budov tak, aby nebránily průhledu na budovu segmentu ve směru od centra města. V případě pozemních úprav či výstavby nových budov nebo dopravní infrastruktury je nutné vyhnout se různým druhům vedení a potrubí zabudovaným pod povrchem v území za čerpací stanicí, jak popisuje dokument Posouzení situace platného územního plánu (2017) zpracovaný Odborem prostorového plánování Magistrátu města Zlína.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

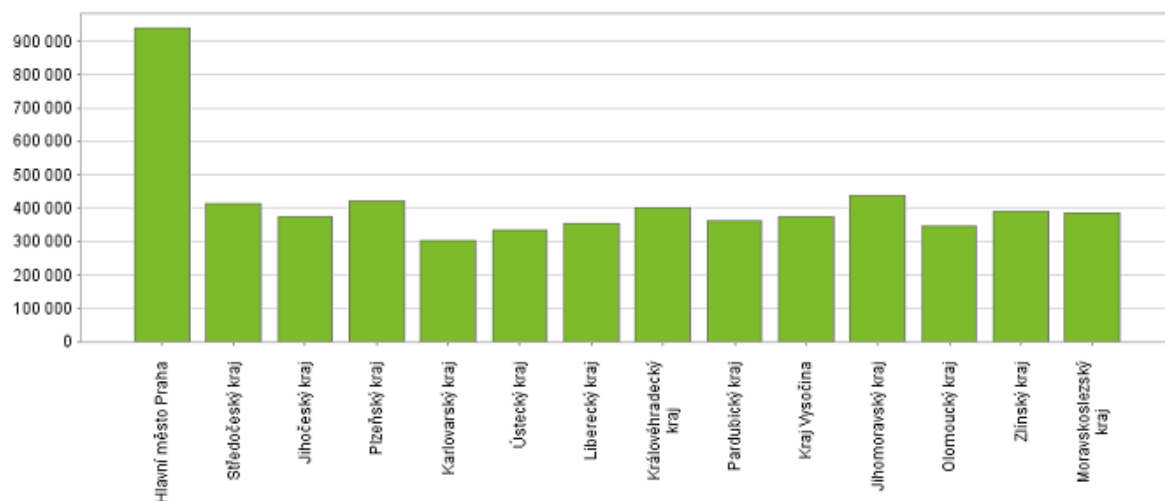
4 PARCIÁLNÍ SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA MĚSTA ZLÍNA VE VYBRANÝCH OBLASTECH

V této kapitole budou analyzována tři hlavní odvětví fungování města Zlína za účelem zjištění potřeb, které z analýz vyplynou a které budou následně využity pro zpracování strategického plánu rozvoje města Zlína. Vypořádání výzev, které z analýz vyplynou a kterým město Zlín čelí, bude součástí projektových návrhů v praktické části této práce. Návrhy budou zaměřeny na nové uspořádání veřejných prostranství a prostorů v majetku města Zlína, které jsou využitelné k rozvoji města.

4.1 Ekonomická oblast a pracovní příležitosti

4.1.1 Ekonomika a pracovní příležitosti

První oblastí v rámci ekonomické analýzy je posouzení ekonomické situace Zlínského kraje v celorepublikovém kontextu. K tomuto účelu je využito ukazatele HDP na obyvatele v jednotlivých krajích České republiky, který je zobrazen v grafu níže (Obr. 7). Ukazatel reprezentuje rok 2016.

Obr. 7. Graf HDP na obyvatele v krajích České republiky za rok 2016 (ČSÚ, 2018)

Při posuzování ekonomické výkonnosti kraje jsou uvažovány kraje mimo Hlavní město Praha. Z grafu (Obr. 7) je možné vyčíst úroveň HDP na obyvatele pro kraj Zlínský za rok 2016 – v tomto roce mu patřilo páté místo těsně pod hodnotou 400 tis./obyvatele. Zlínský kraj se tak ocitá mezi takovými kraji jako je Jihomoravský kraj, který těží z města Brna jako moravské metropole, a Středočeský kraj, který funguje jako rozšířené území, v němž se promítají aktivity hlavního města. Nicméně je nutné zmínit, že čistý disponibilní důchod

domácnosti na obyvatele byl ve Zlínském kraji čtvrtý nejnižší s hodnotou 203 999,- Kč za rok 2016. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců se pak s hodnotou 26 246,- Kč řadila na třetí nejhorší příčku v republice za rok 2016, po Olomouckém a Karlovarském kraji. V roce 2015 byla průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců ve Zlínském kraji dokonce druhá nejnižší v republice. (ČSÚ, 2018)

Z pohledu výskytu podniků v okrese Zlín a jeho hospodářské specializace byl analyzován počet ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou podle převažující činnosti CZ-NACE za rok 2016. Nejvyšší počet podniků byl v kategorii G – Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel s počtem 4 672 podniků. Celkem 4 440 podniků v okrese Zlín se specializuje na průmysl, především zpracovatelský a v oblasti výroby a rozvodu elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu a zásobování vodou (kategorie B-E). Třetí nejběžnější typ podniků je z kategorie M – Profesní, vědecké a technické činnosti s počtem 3 632 ekonomických subjektů. Čtvrtou nejvýznamnější skupinou podniků byla v roce 2016 kategorie F – Stavebnictví s počtem 3 621 ekonomických subjektů. (ČSÚ, 2018) Strategie Zlín 2020 (Hájek a kol., 2012) blíže udává odvětví hospodářské specializace pro město Zlín a širší okolí. Jsou to „tradiční průmyslová odvětví gumárenského, plastikařského, strojírenského a kovozpracujícího průmyslu“ (20) a „nová progresivní odvětví IT technologií a kreativních odvětví“ (tamtéž). Tento dokument určuje priority města Zlína v oblasti ekonomiky, trhu práce a cestovního ruchu následovně:

- zabezpečit výhody pro začínající podnikatele a podporovat podnikavost FO
- zajistit pokračování výzkumných činností na území města
- tvořit městský prostor pomocí lokálních lidských zdrojů (studenti FMK)
- zaměřit vzdělávání žáků na technické obory a přírodní vědy, připravit je z hlediska počítačové gramotnosti a jazykové vybavenosti
- podporovat design, architekturu, filmové aktivity a vznik nových turistických cílů jako základ rozvoje cestovního ruchu
- zachovat a zvyšovat počet významných kulturních a sportovních událostí.

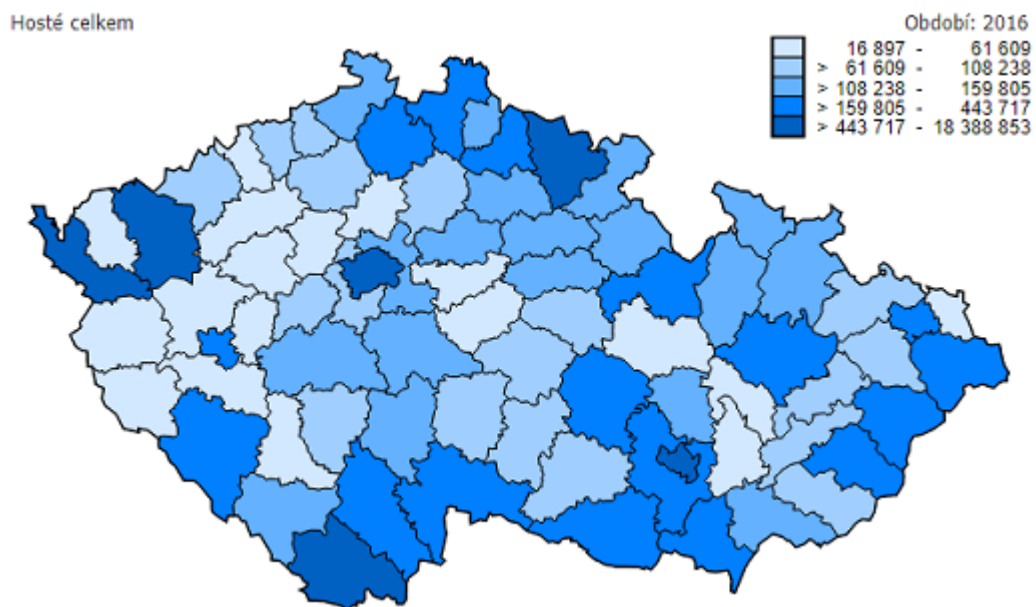
Zmíněné priority zachycují příležitosti rozvoje města v souladu s udržitelnými principy. Důraz je kladen na souhru učebních oborů a potřeby trhu práce, dále je podporována spolupráce mezi jednotlivými aktéry v oblasti cestovního ruchu, především Zlínského kraje a Centrály cestovního ruchu Východní Moravy, o. p. s. Zájem na využití místních tradič-

ních odvětví průmyslu přispívá ke snižování dopravních nákladů, podpora nadaných zlínských studentů pak posiluje vztah mladých lidí k regionu.

4.1.2 Cestovní ruch

Pracovní příležitosti v kraji a ve městě Zlíně jsou ovlivňovány nejen příchodem nových firem, ale také cestovním ruchem. V oblasti cestovního ruchu je analyzován celkový počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních, rozložení příjezdějících návštěvníků v jednotlivých měsících roku a trend návštěvnosti města Zlína.

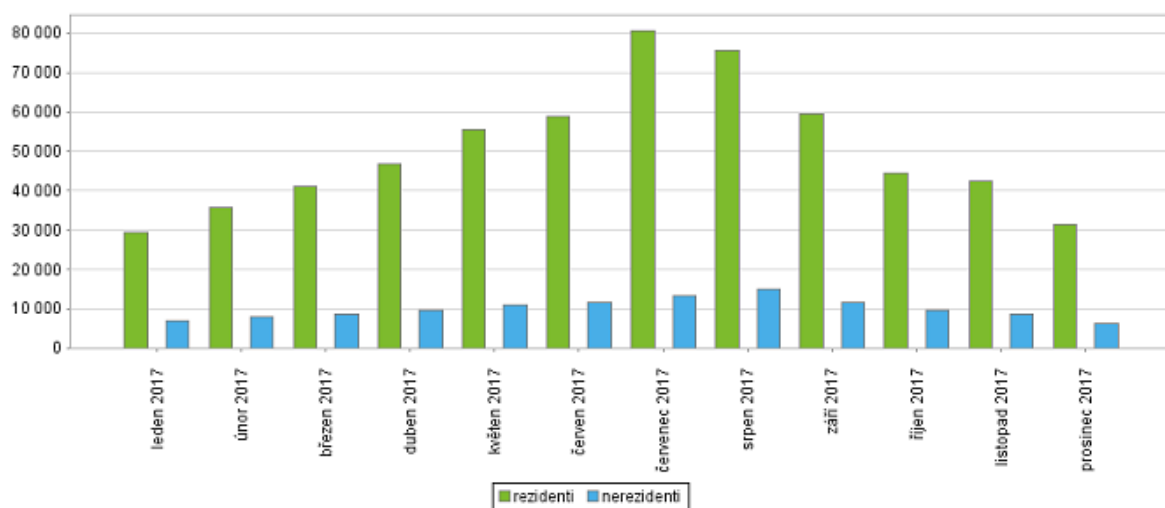
První obrázek (Obr. 8) zachycuje počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních za rok 2016 pro okresy České republiky.

Obr. 8. Mapa celkového počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních za rok 2016 v jednotlivých okresech České republiky (ČSÚ, 2018)

Jak vypovídají data a mapa z Českého statistického úřadu (2018), okres Zlín byl v roce 2016 co do počtu ubytovaných hostů mírně nadprůměrný spolu s okresem Vsetín. Počet turistů, kteří navštívili okres Zlín, byl téměř 265 tisíc, v rámci okresu Vsetín byl počet turistů přibližně 245,4 tisíc. Naopak okresy Uherské Hradiště a Kroměříž jsou s hodnotami téměř 99 tisíc a 77,6 tisíc příjezdějících hostů mírně podprůměrné. Z tohoto srovnání je patrné, že Zlínský kraj má v oblasti cestovního ruchu velký potenciál. Pro snazší určení příležitostí rozvoje města Zlína v rámci cestovního ruchu následuje analýza rozložení příjezdějících turistů během roku. Pro tento účel je zde uveden graf (Obr. 9), který blíže udává počty turistů, kteří navštívili Zlínský kraj v jednotlivých měsících roku 2017. Podle dat v

grafu (Obr. 9) je možné určit nejnavštěvovanější měsíce v roce. Zlínský kraj navštívilo v roce 2017 nejvíce turistů v červenci a srpnu, což odpovídá hlavní turistické sezóně a konání velkých akcí v letních měsících – především festivalu Masters of Rock ve Vizovicích, Trnkobraní a Barum Czech Rally Zlín. Nicméně vysoké počty návštěvníků jsou zaznamenány také v červnu a září. Zásahu lze připisovat velkému počtu turistických atrakcí a historických pamětihodností, jelikož vysoké hodnoty počtu návštěvníků lze pozorovat již od března, s vysokými hodnotami také v říjnu a listopadu. Mezi tyto atrakce jistě patří Zoo Zlín nebo Arcibiskupský zámek a zahrady v Kroměříži. Vysokému nárůstu návštěvníků mezi dubnem a květnem, a to o 8 639 osob, přispívá také Mezinárodní festival pro děti a mládež. Důležité je však zmínit, že si Zlínský kraj zachovává vysokou návštěvnost v průběhu celého roku, tedy i v zimních měsících. V únoru a listopadu často zahajuje Krajská galerie výtvarného umění nové výstavy a na přelomu listopadu a prosince se každoročně koná Zimní Masters of Rock.

Obr. 9. Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních Zlínského kraje za rok 2017 (ČSÚ, 2018)

Třetí analýza počtu návštěvníků je zaměřena přímo na město Zlín. Podle údajů ČSÚ (2018) je celkový počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních ve městě Zlíně v průběhu let kolísavý. Tabulka (Tab. 1) ukazuje, že v letech 2013 a 2014 byly počty hostů nejvyšší, a to téměř 62 respektive 63 tisíc hostů. Rok 2014 byl rekordní také v počtu přenocování. Významně k tomu přispěli čeští turisté, kteří ve městě Zlíně strávili delší čas, počet nocí za rok stoupl o přibližně 16 tisíc, zatímco v tomtéž roce počet strávených nocí zahraničních turistů mírně klesl. Delší doba pobytu českých obyvatel při návštěvě města Zlína je patrná

i v následujícím roce 2015, kdy zde turisté strávili průměrně 2,4 noci. Počet turistů v roce 2016 opět stoupl, ale průměrný počet zde strávených nocí klesl na hodnotu 2,1.

Tab. 1. Počet hostů a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních ve městě Zlíně během let 2012 – 2016 (ČSÚ, 2018)

	Hosté celkem	v tom		Přenocování celkem	v tom	
		rezidenti	nerezidenti		rezidenti	nerezidenti
2012	57 880	42 869	15 011	137 303	105 438	31 865
2013	61 983	43 809	18 174	133 311	95 667	37 644
2014	63 850	45 185	18 665	148 859	111 780	37 079
2015	57 899	42 743	15 156	139 304	106 914	32 390
2016	59 439	42 962	16 477	127 784	91 256	36 528

Podle údajů z ČSÚ (2018) navštívilo jak Zlínský kraj, tak město Zlín v roce 2016 více zahraničních turistů než v předchozím roce. Je potřeba využít nepřetržitě stoupající návštěvnosti Zlínského kraje, kde turisté od roku 2015 tráví více než dva miliony nocí ročně. Na prvních třech příčkách jsou turisté ze Slovenska, Německa a Polska. Aby bylo možné předpokládat stoupající tendenci návštěvnosti města Zlína i v následujících letech, je důležité podpořit cestovní ruch zlepšením dopravní dostupnosti města. Porovnáme-li počet zahraničních turistů za rok 2017 na celkovém počtu turistů Zlínského kraje s krajem Jihomoravským, je podíl zahraničních turistů 16,6 % ku 33,8 % na celkové návštěvnosti kraje ve prospěch Jihomoravského kraje. Také složení turistů podle národnosti se v těchto dvou krajích liší. Přestože oběma krajům vévodí turisté ze Slovenska, v Jihomoravském tvoří Slováci jen 17,5 % zahraničních turistů, zatímco ve Zlínském kraji tvoří Slováci třetinu všech zahraničních turistů (36 %). V Jihomoravském kraji jsou na dalších místech Poláci (15,8 %), Němci (9,8 %), Rakušané (6,4 %) a překvapivě turisté z Jižní Koreje na pátém místě s 5,4 % z celkového počtu zahraničních turistů. Tomuto jevu nahrává přítomnost letiště na území kraje, kdy letiště disponuje také nepřímými spoji mezi Brnem a Soulem. Na druhém a dalších místech ve Zlínském kraji jsou Němci (12,5 %), Poláci (10,9 %), Rakušané (4,8 %) a Italové (2,8 %). Poslední dvě zmíněné skupiny turistů lze motivovat k návštěvě především prostřednictvím vhodné krajské politiky v oblasti dopravy. Zejména výstavba rychlostní komunikace R55 ve směru Břeclav a Vídeň zvýší dosažitelnost města Zlína pro turisty. V rámci Zlínského kraje by tato komunikace zvýšila návštěvnost již existujícího moravského skalního okruhu a umožnila vytvoření speciálního moravského okruhu po památkách Jihomoravského, Zlínského a Olomouckého kraje právě pro turisty

z Rakouska a Itálie, ale i ostatní zahraniční turisty. Detailnější přehled národností zahraničních turistů přijíždějících do Zlínského kraje je uveden v Příloze I této práce.

4.2 Sociální a kulturní oblast

4.2.1 Sociální oblast

První položkou analýzy města Zlína v sociální oblasti je počet obyvatel. Pro posouzení tendencí byla využita data Českého statistického úřadu (ČSÚ). Vývoj celkového počtu obyvatel ukazuje tabulka (Tab. 2).

Tab. 2. Vývoj celkového počtu obyvatel Zlínského kraje, okresu Zlín a města Zlína (vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ, 2018)

Rok	2007	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Zlínský kraj	590 780	589 030	587 693	586 299	585 261	584 676	583 698
Okres Zlín	192 988	192 849	192 529	192 116	191 793	191 830	191 725
Zlín	78 066	75 660	75 555	75 278	75 112	75 171	75 117

Jak je z tabulky (Tab. 2) patrné, během let 2011 – 2016 dochází postupně jak ve Zlínském kraji, okresu Zlín, tak i v samotném městě Zlín k celkovému úbytku obyvatel, avšak vyjma roku 2015, který byl ziskový pro město Zlín a okres Zlín. Při bližším srovnání za dobu téměř deseti let, tedy roku 2007 a 2016, se snížil počet obyvatel města Zlína o 2 949, zato Zlínský kraj přišel celkově o 7 082 obyvatel. Z těchto výpočtů je zřejmé, že i když snižování počtu obyvatel ve městě Zlíně značně přispívá ke snižování celkového počtu obyvatel za kraj, podílí se na něm ani ne z poloviny, konkrétně ze 41,6 %. Populační ztráta města Zlína v roce 2011 byla ovlivněna odtržením Želechovic nad Dřevnicí, což se na okresní a krajské úrovni neprojevalo.

Pokud jsou porovnány změny v obyvatelstvu podle věkových skupin, lze zjistit, že město Zlín přispělo za dobu od roku 2007 do 2016 k celkovému zvýšení počtu dětí a mládeže do 14 let ve Zlínském kraji z více než třetiny, a to ze 41,6 %. Oproti tomu má město Zlín na celkovém počtu seniorů ve Zlínském kraji podíl pouhých 10,8 %. Nicméně hodnota podílu osob ve věku 65 a více let za okres Zlín již stoupá na 31,2 %. Z tohoto procentuálního zastoupení vyplývá, že samotné město Zlín má z těchto tří územích jednotek nejvýhodnější

poměr počtu dětí a mládeže ku počtu seniorů. Porovnání procentuálního zastoupení obyvatelstva měst Zlína a Vsetína a okresů Zlín a Vsetín na zastoupení obyvatelstva Zlínského kraje podle věku za dobu od 2007 do 2016 zobrazuje následující tabulka (Tab. 3).

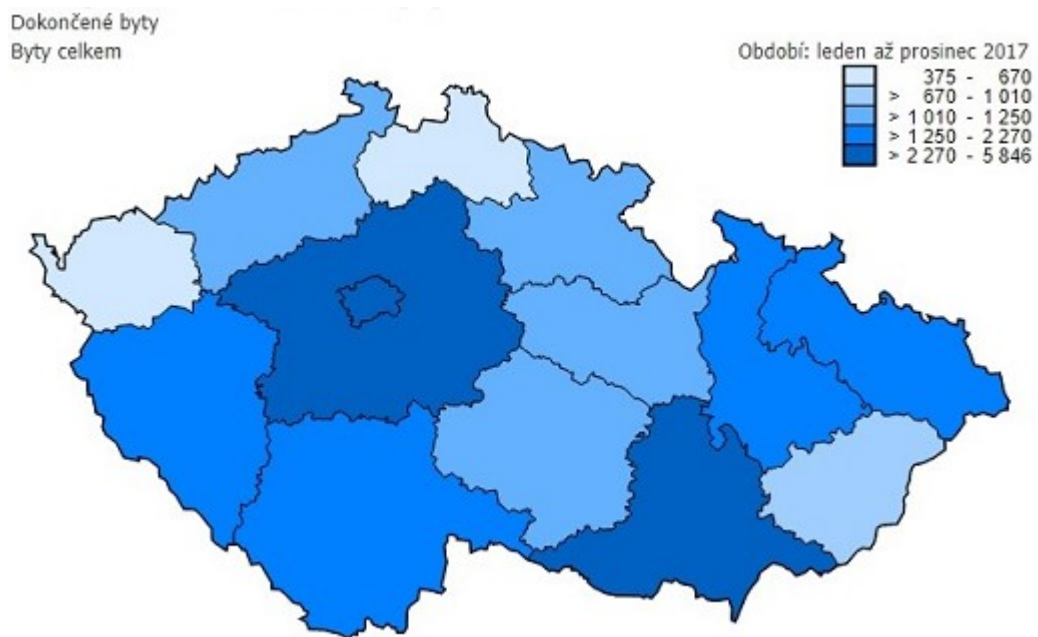
Tab. 3. Porovnání a procentuální zastoupení rozdílu v počtu obyvatel mezi lety 2007 a 2016 v okresech Zlín a Vsetín na počtu obyvatel Zlínského kraje dle věkových skupin (vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ, 2018)

Věková kategorie	0-14		15-64		65 a více	
	rozdíl	% ze ZK	rozdíl	% ze ZK	rozdíl	% ze ZK
Zlínský kraj	2 970	100	33 823	100	23 771	100
Okres Zlín	1 627	54,8	10 302	30,5	7 412	31,2
Zlín	1 236	41,6	6 742	20	2 557	10,8
Okres Vsetín	339	11,4	8 933	26,4	6 213	26,1
Vsetín	-87	-2,9	2 983	8,8	1 297	5,5

V předchozí tabulce (Tab. 3) byly srovnány okresy Zlín a Vsetín s věkovým rozložením obyvatelstva Zlínského kraje, protože se jedná dva o okresy s největším počtem obyvatel ve Zlínském kraji. Spolu s okresy byla srovnána jejich největší města, tedy Zlín a Vsetín. Z údajů v tabulce (Tab. 3) vyplývá, že okres Vsetín je velmi slabý v počtu dětí a mládeže, do kraje přispěl dětmi mezi lety 2007 a 2016 pouze z 11,4 %, město Vsetín je v této poloze dokonce ztrátové. Na odlivu ekonomicky aktivního obyvatelstva ze ZK se podílí téměř stejnou měrou jako okres Zlín, a to z 26,4 %, tedy rozdíl činí pouhé 4 %. Vzhledem k nízké porodnosti v okrese je podíl obyvatelstva nad 65 velmi vysoký, dosahuje 26,1 %. V kontextu kraje si v oblasti stárnutí populace město Zlín nevede špatně, což potvrzuje zvýšení průměrného věku od roku 2007 do 2016 o 1,6 bodu, přičemž v kraji se průměrný věk zvýšil o 2,3 bodu. Přestože tedy lze hovořit o kontinuálním zvyšování podílu osob nad 65 let na obyvatelstvu města Zlína, je nutné podotknout, že v posledních letech se podíl zvyšuje pouze o jednu desetinu bodu ročně.

S počtem obyvatel úzce souvisí bytová poptávka. Pro analýzu míry uspokojení této potřeby ve městě Zlín byl využit ukazatel dokončených bytů. Následující obrázek (Obr. 10) podává srovnání počtu dokončených bytů ve Zlínském kraji v kontextu České republiky za rok

2017. Z mapy je zřejmé, že Zlínský kraj patřil v roce 2017 mezi tři kraje s nejmenším počtem dokončených bytů. Menší počet dokončených bytů lze najít jen v Karlovarském a Libereckém kraji. Podle článku ČSÚ z roku 2005 byl přitom Zlínský kraj v roce 1997 na druhé pozici v republice v počtu dokončených bytů a v roce 2000 zaujímal Zlínský kraj celorepublikově dokonce první místo v počtu dokončených bytů. Ve zmíněných letech se také počet obyvatel města Zlína pohyboval kolem 82 tisíc, resp. 81 tisíc obyvatel.

Obr. 10. Počet dokončených bytů v krajích České republiky za rok 2017 (ČSÚ, 2018)

Analýza údajů počtu dokončených bytů za město Zlín přináší podobné výsledky jako údaje pro Zlínský kraj. Město Zlín vykazuje v průběhu let kolísavé údaje počtu dokončených bytů, ve valné většině však dochází k postupnému snižování jejich počtu. V roce 2007 bylo dokončeno 167 bytů, od roku 2010 se jejich počet pohybuje kolem hodnoty 100 bytů za rok. Svého minima dosáhl počet dokončených bytů v roce 2013, což ovlivnilo také souhrnný údaj za okres Zlín, který v tomto roce taktéž dosahuje svého minima ve sledovaných letech.

Zajímavou podobnost však nabízí srovnání počtu dokončených bytů ve městě Zlíně a okrese Zlín s migračním saldem těchto dvou územních jednotek. Toto srovnání je zobrazeno ve dvou tabulkách (Tab. 4) a (Tab. 5). V roce 2007, kdy statistika udává nejvyšší počet dokončených bytů v průběhu sledovaných let, lze pozorovat jeden z nejnižších úbytků počtu obyvatel města Zlína. Okres Zlín je v tomto roce s počtem 571 dokončených bytů dokonce

migračně ziskový, kdy vzrostl počet obyvatel okresu o 214. S minimem dokončených bytů za rok 2013 dosahuje také úbytek obyvatel města Zlína i okresu Zlín svého maxima ve sledovaných letech. Opětovné zlepšení situace je možné pozorovat v roce 2015, kdy vyšší počet dokončených bytů způsobuje přírůstek obyvatel města Zlína i okresu Zlín.

Tab. 4. Počet dokončených bytů v okrese Zlín a městě Zlíně mezi lety 2007 a 2016 (vlastní zpracování na základě dat ČSÚ, 2018)

Rok	2007	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Okres Zlín	571	285	282	209	218	310	302
Zlín	167	109	95	42	53	119	84

Tab. 5. Migrační saldo pro okres Zlín a město Zlín mezi lety 2007 a 2016 (vlastní zpracování na základě dat ČSÚ, 2018)

Rok	2007	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Okres Zlín	214	-276	-320	-413	-323	37	-105
Zlín	-56	-215	-105	-277	-166	59	-54

Z hlediska rozvoje v sociální oblasti byl analyzován hlavní rozvojový dokument Magistrátu města Zlína nazvaný Strategie rozvoje statutárního města Zlína do roku 2020 – ZLÍN 2020 (Hájek a kol., 2012), ve kterém město deklaruje zájem podporovat následující sociální oblasti jako prioritní:

- rozšíření nabídky nájemního bydlení
- vytyčení oblastí vhodných k výstavbě objektů pro bydlení
- podpora sociálního začleňování osob se speciálními potřebami.

Zjištěné prioritní oblasti sociálního zaměření budou v dalších částech práce využity pro stanovení rozvojových potřeb města.

4.2.2 Kultura

Následující analýzy hodnotí kulturní prostředí města Zlína. Dokument ZLÍN 2020 (Hájek a kol., 2012) uvádí z hlediska kulturního, vzdělávacího a tělovýchovného několik cílů:

- zajistit kulturní a volnočasové aktivity vhodné pro osoby nad 65 let
- aplikovat sportovní prvky vhodné pro mládež a seniory ve veřejném prostoru
- podporovat výstavbu nových objektů pro sport, kulturu a rekreaci
- zvýšit počet akcí společenského, zábavního a tvůrčího charakteru.

Výčet podporovaných priorit udává směr a měl by se stát základem pro tvorbu strategie rozhodování na regionální a obecní úrovni, protože z velké části potírá dosavadní problémy, kterým město v současné době již čelí nebo v brzké době čelit bude. I z těchto priorit lze však vydělit oblasti, které jsou klíčové pro udržení standardu kvality života ve městě Zlíně. Prvně se jedná o zajištění kvalitního bydlení, dále rozšíření nabídky akcí vhodných pro osoby nad 65 let a s tím spojená výstavba objektů pro kulturu a sport, kdy nové prostorové možnosti mohou podnítit zájem organizátorů takových akcí.

Z pohledu významnosti a efektivity prostředků dosavadní podpory společenských akcí městem Zlínem je třeba analyzovat počty návštěvníků vybraných kulturních zařízení nebo souborů. Pro analýzu budou sloužit data získaná z Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu (dále jen „NIPOS“), konkrétně jeho Centra informací a statistik kultury. Následující tabulka (Tab. 6) udává počty návštěvníků Filharmonie Bohuslava Martinů Zlín, Městského divadla Zlín a koncertů dvou neformálních souborů: Big Band Zlín a Sdružení dechového orchestru mladých ve Zlíně. Data jsou vyčíslena za období 2012 – 2016.

Tab. 6. Počty návštěvníků vybraných kulturních zařízení a souborů ve městě Zlín mezi lety 2012 – 2016 (vlastní zpracování na základě dat z NIPOS, 2013-2017, s. 77-81)

Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Filharmonie B. Martinů	36 951	41 725	-	43 184	49 549
Big Band Zlín	1 196	1 155	1 300	1 224	1 471
MD Zlín	83 480	73 159	89 254	85 731	96 448
SDOM Zlín	340	128	296	320	382

Zájem návštěvníků o kulturní akce ve Zlíně v průběhu let kolísá, jak ukazuje tabulka (Tab. 6). I když v některých letech klesl počet návštěvníků ve srovnání s rokem předchozím, celkově trend navštěvování kulturních akcí a institucí stoupá. Zvláště výrazně stoupl počet návštěvníků Městského divadla Zlín mezi lety 2015 a 2016 celkově o 10 717 návštěvníků. Důvodem mohou být rozsáhlé investice města do posílení uživatelského komfortu a funkčnosti rekonstruovaných částí divadla. Konstantní nárůst návštěvníků lze pozorovat pouze u Filharmonie Bohuslava Martinů, která se taktéž pravidelně setkává s investicemi od města Zlína. V porovnání let 2012 a 2016 lze konstatovat, že roste zájem o kulturní zážitky a společenské akce, a to i přes klesající ukazatel počtu obyvatelstva města Zlína.

Vzhledem ke koncepci rozvoje Zlína jako města kreativních průmyslů byl analyzován počet studentů hlavní vzdělávací instituce ve Zlíně, která se zaměřuje na tvůrčí činnosti, a tou je Fakulta multimediálních komunikací UTB. Následující tabulka (Tab. 7) udává počty přihlášených a přijatých studentů v letech 2014 – 2018 a dále je porovnává se staršími údaji z akademického roku 2008/2009.

Tab. 7. Počet přihlášek a počet přijatých studentů na Fakultu multimediálních komunikací UTB ve vybraných letech (vlastní zpracování na základě dat z utb.cz/fmk, 2018)

Akademický rok	2008/2009	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Počet přihlášek	1 646	1 802	1 629	1 628	1 535
Počet přijatých uchazečů	472	349	362	417	426

Jak uvádí tabulka (Tab. 7), celkový počet přihlášených studentů v průběhu let má klesavou tendenci, přičemž v akademických letech 2015/2016 a 2016/2017 byl počet přihlášek téměř totožný. Jelikož počet přijatých studentů s každým akademickým rokem stoupá, lze předpokládat, že univerzita má zájem na vyšším počtu absolventů v uměleckých oborech. Na základě těchto informací se do plánování aktivit pro občany města Zlína dostává také nabídka tvůrčích činností, kreativních dovedností a digitálních technologií.

4.3 Environmentální oblast a doprava

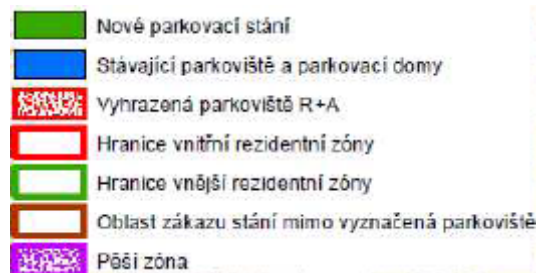
4.3.1 Doprava

Z hlediska dopravy ukazuje Ročenka dopravy města Zlína z roku 2013 postupné zvyšování počtu automobilů ve městě Zlíně i přes klesající počet obyvatel města. Z tohoto důvodu je nutné při plánování veřejného prostoru počítat s možným vznikem omezení pro zajištění dostatečného počtu parkovacích míst na území města.

Tab. 8. Úroveň motorizace a automobilizace ve městě Zlíně v letech 2010 a 2013 (Ročenka dopravy, Zlín 2013, 2013, s. 9)

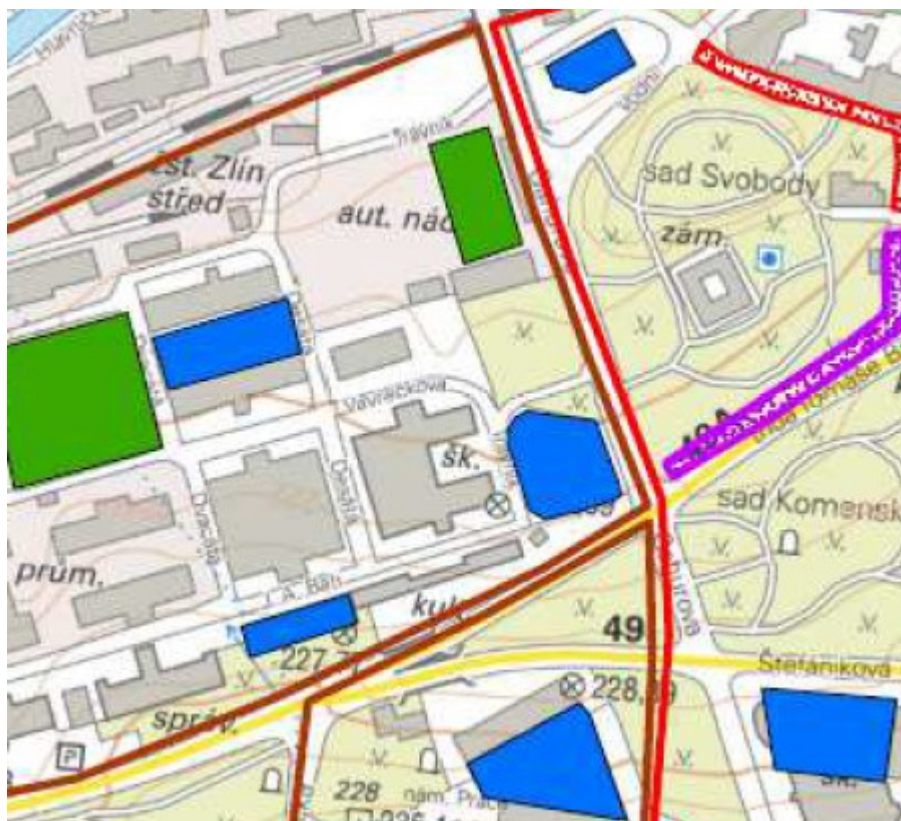
Statutární město Zlín					
rok	počet obyvatel	počet motorových vozidel	stupeň motorizace (motorová vozidla na 1000 obyvatel)	osobní automobily	stupeň automobilizace (automobily na 1000 obyvatel)
2010	75 660	27 060	358	23 165	306
2013	75 278	39 018	518	28 772	382

Jak je z tabulky (Tab. 8) patrné, při snížení počtu obyvatel o 382 osob mezi lety 2010 a 2013 došlo v tomto období ke zvýšení počtu automobilů na území města Zlína o 5 607. V roce 2016 byl pro Statutární město Zlín zpracován dokument Generel dopravy pro město Zlín: Návrhová část – Generel dopravy v klidu (2016) a podle v něm popsaných závěrů je nutné předpokládat pokračování trendu zvyšování úrovně automobilizace ve městě Zlíně. Tento dokument zahrnuje i návrhy ploch pro zajištění parkování, tj. dopravy v klidu. Základní koncepce je navržena tak, aby centrum zůstalo dosažitelné mimo veřejné dopravy také osobní dopravou, zlepšila se možnost parkování pro residenty v centru města a minimalizovaly se zásahy do veřejné zeleně. V rámci tří projektů této diplomové práce je potřebné analyzovat návrhy parkovací sítě uvedené v tomto dokumentu v následujících třech lokalitách: autobusové nádraží a okolí, prostor pod Zimním stadionem a prostor pod II. segmentem na Jižních Svazích. Ke zpracování analýzy byly zvoleny podklady v podobě map publikovaných v tomto generelu. Pro všechny tři výňatky z map použité pro analýzy v této práci je v tomto dokumentu vytvořena jednotná legenda. Tato legenda je zobrazena na následujícím obrázku (Obr. 11).

Obr. 11. Legenda k mapám (Generel dopravy, 2016, s. 47)

První mapa (Obr. 12) zobrazuje návrhy generelu na vytvoření nových parkovacích ploch v rámci autobusového nádraží v těsné blízkosti mostu na Jižní Svahy na ulici Gahurova.

Obr. 12. Mapa stávajících a nově navržených ploch parkování v oblasti autobusového nádraží Zlín (Generel dopravy, 2016, s. 47)

Autoři generelu (Generel dopravy, 2016) předpokládají vznik nových ploch pro parkování podél mostu na ulici Gahurova. Je nutné rozlišovat účel, pro který návštěvníci parkovací plochy využívají a jak dlouhý je časový interval odstavení vozidla na parkovacím místě. V případě oblasti nádraží se předpokládá poměrně krátký časový interval pro nástup/výstup cestujících, kteří přestupují na hromadnou dopravu. Nicméně v dokumentu není zmíněno, zda je toto vymezení v souladu s plánovanou rekonstrukcí autobusového

nádraží v rámci vytvoření nového autobusového nádraží a přestupního uzlu veřejné dopravy právě na tomto území. Jelikož dle Oficiálních stránek statutárního města Zlína (2016) bude nově vystavěná výpravní budova obsahovat dostatečný počet parkovacích ploch, v projektu vytvořeném v praktické části této práce bude pro území přiléhající k mostu na ulici Gahurova zvolena varianta vytvoření pásu zeleně vedoucího až k parku za zastávkou U Zámku na ulici Vavrečkova.

Druhý mapový podklad (Obr. 13) zobrazuje prostor pod Zimním stadionem. V tomto prostoru prozatím převládá doprava v klidu v celé jeho části, protože mezi již fungujícím parkovištěm podél ulice Mostní a nově navrženými plochami pro parkování podél ulice U Zimního stadionu se nachází točna vozů dopravního podniku Zlín-Otrokovice, s. r. o. Celý tento prostor tak místo obyvatelům slouží k parkování různých druhů vozidel. Vzhledem k tomu, že se jedná o prostor v těsné blízkosti centra města, obchodního domu Prior, Velkého kina a dalších významných budov, vyhrazení prostoru pouze pro parkování není dlouhodobě udržitelné. V praktické části této práce tak bude navržen projekt pro udržitelnější podobu tohoto prostoru tak, aby jej mohli využívat občané města a přitom nedošlo ke snížení počtu parkovacích ploch.

Obr. 13. Mapa stávajících a nově navržených ploch parkování v prostoru pod Zimním stadionem (Generel dopravy, 2016, s. 47)

Poslední mapa (Obr. 14) zobrazuje návrhy úprav parkování v části pod II. segmentem na Jižních Svazích a v jeho okolí. Tyto návrhy zahrnují umístění výhyben v ulici pod budovou

segmentu. (Generel dopravy, 2016) Jak je z mapy (Obr. 14) a doporučených opatření patrné, toto území nepřipouští nárůst atraktivity místa, aniž by bylo zabezpečeno odstavování vozidel. Z tohoto důvodu budou veškeré změny plánovány včetně zabezpečení parkovacích ploch.

Obr. 14. Mapa návrhů pro úpravy organizace parkování v oblasti II. segmentu na Jižních Svazích a v jeho okolí (Generel dopravy, 2016, s. 16-18)

Co se týká priorit uvedených ve strategii Zlín 2020 (Hájek a kol., 2012) v oblasti dopravy, lze navrhovaná opatření rozdělit do dvou kategorií – kategorie významnosti pro město Zlín a kategorie významnosti pro Zlínský kraj. V kontextu Zlínského kraje je možné hovořit o dopravě jako významném prvku rozvoje celého kraje především z hlediska dostupnosti pro turisty a přepravního komfortu pro obyvatele. Úprava železniční trati a její přestavba na dvojkolejnou trať ve směru Otrokovice – Zlín by umožnily zapojení více vlakových souprav a výrazně snížily jak dobu čekání na spoj, tak dobu přepravy z krajského města do vlakové stanice v Otrokovicích v obou směrech. Dosažitelnost kraje a krajského města pro turisty by zajistilo napojení na rychlostní komunikace R49 a R55. Komunikace R55 by

navíc zajistila přímé spojení na Vídeň a otevřela kraj pro investory nejen z Jihomoravského kraje, ale také ze zahraničí. Velký potenciál této rychlostní silnice spočívá ve významné podpoře cestovního ruchu – viz podkapitola 4.1.2.

Dokument ZLÍN 2020 tedy shrnuje pět důležitých výzev v oblasti dopravy, které v současné době eviduje město Zlín na svém území. Jsou jimi:

- nevyhovující stav komunikací v zóně Baťova areálu
- nevyhovující stav autobusového a vlakového nádraží
- nízký počet cestujících hromadnou dopravou
- nedostatečný počet parkovacích míst pro odstavování vozidel
- řídká síť cyklostezek v centrálním městě (Hájek a kol., 2012).

Navrhované projekty v praktické části práce cílí na zmírnění problémů v oblasti počtu cestujících hromadnou dopravou a počtu parkovacích míst na území města. Pro zabezpečení nového autobusového a vlakového nádraží jsou již zpracovány studie a jsou řešeny v rámci jiných projektů.

4.3.2 Ekologická stabilita a biodiverzita

Z hlediska biodiverzity je nejčastějším indikátorem počet ptactva hnízdícího na území města v jednotlivých letech. Dle monitorovacích zpráv Ekocentra Čtyřlístek (Davidov, 2007-2014) bylo možné zpracovat tabulku (Tab. 9), která udává počet vyhnízděných ptáků a jejich druhové zastoupení.

Tab. 9. Počet a druhové zastoupení vyhnízděných ptáků na území města Zlína v letech 2007 – 2014 (vlastní zpracování na základě dat Ekocentra Čtyřlístek: Davidov, 2007 – 2014, s. 1)

Rok	2007	2011	2012	2013	2014
Počet vyhnízděných ptáků	272	413	386	357	373
Počet druhů	8	9	8	14	12

Číselné hodnoty v tabulce (Tab. 9) ukazují, že počet vyhnízděných ptáků na území města kolísá. Ve srovnání s rokem 2007 vzrostl v posledních letech počet ptáků o zhruba 100

jedinců, nicméně od roku 2011 jejich počet opět klesl a ke hranici 400 jedinců se doposud jejich počet nepřiblížil. Nicméně v průběhu let roste mírným tempem počet druhů ptáků. To je pozitivní zjištění, avšak snižování počtu vyhnížděných ptáků v některých letech zároveň se zvýšeným počtem druhů značí, že populace jednotlivých druhů se nedaří na území města stabilizovat. Důvodem je časté sekání trávy v parcích a parková údržba, preference vzrostlých stromů před keřovým patrem a nedostatek bobulovitých rostlin poskytujících ptákům potravu.

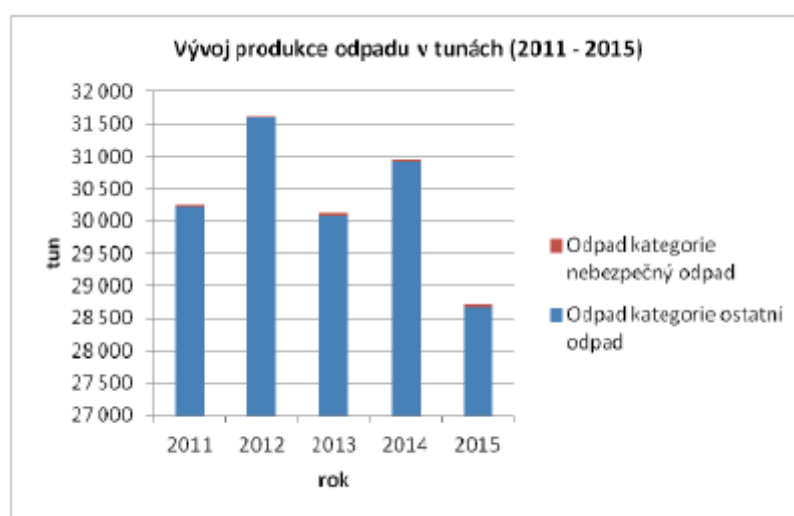
Pro zvyšování biodiverzity je třeba také zvyšovat podíl zelených ploch na rozloze města. Nejvhodnějšími druhy pozemků například pro ptactvo jsou zejména zahrady, ovocné sady, trvalý travní porost vyššího vzrůstu, vodní plochy a lesní pozemky. Následující tabulka (Tab. 10) udává rozlohy jednotlivých druhů pozemků na území města Zlína v letech 2015 a 2016. Při porovnání údajů z tabulky (Tab. 10) lze konstatovat, že k výraznému rozšiřování zelených ploch na území města nedochází. Zvýšení přibližně o jeden hektar je patrné u zahrad a trvalých travních porostů. Dále se o 1,4 hektaru zvýšila rozloha lesních pozemků. Naopak výraznější růst je zaznamenán ve velikosti zastavěných ploch a nádvoří – nárůst rozlohy o 1,8 hektaru – a ostatních ploch – o 3,8 hektaru. Vzhledem k minimálním změnám ve struktuře pozemků, které jsou výhodné pro posílení rostlinné a živočišné biodiverzity, budou projekty navrhované v kapitole 7 praktické části této práce cílit na zvýšení výměry zelených ploch na území města Zlína.

Tab. 10. Druhy pozemků na území města Zlína v letech 2015 a 2016, uvedeno v hektarech (ČSÚ, 2018)

	31. 12. 2015	31. 12. 2016
Celková výměra	10 282,61	10 282,61
Zemědělská půda	4 217,96	4 210,88
Orná půda	2 409,14	2 400,56
Chmelnice	-	-
Vínice	-	-
Zahrada	625,34	626,28
Ovocný sad	150,61	150,43
Trvalý travní porost	1 032,87	1 033,60
Nezemědělská půda	6 064,65	6 071,73
Lesní pozemek	3 874,19	3 875,57
Vodní plocha	111,08	111,21
Zastavěná plocha a nádvoří	481,51	483,30
Ostatní plocha	1 597,87	1 601,65

4.3.3 Odpadové hospodářství

Důležitým faktorem v oblasti životního prostředí je nakládání s odpady. Dle Plánu odpadového hospodářství Statutárního města Zlína 2017 – 2021 (2017) se v současné době zvyšuje podíl recyklovaného odpadu ve městě Zlíně, stejně jako podíl biologicky rozložitelného odpadu. Sběr biologicky rozložitelného odpadu vzrostl mezi lety 2011 a 2015 o 50 %. Z recyklovaného odpadu zaujímá první místo sběr papíru, v roce 2015 bylo ve městě Zlíně předáno k recyklaci 2 214 tun papíru. Zřejmé rezervy jsou znatelné u třídění plastového odpadu, jehož tendence je opět kolísavá a v roce 2015 dosáhla 497 tun. Celkovou produkci odpadu za město Zlín ukazuje graf níže (Obr. 15).

Obr. 15. Celková produkce odpadu Statutárního města Zlína v letech 2011 až 2015 (Plán odpadového hospodářství SMZ, 2017, s. 16)

Jak je z grafu (Obr. 15) patrné, produkce všech druhů odpadu ve městě Zlíně v průběhu let kolísá. V roce 2015 však produkce odpadu dosáhla za předchozích pět let svého minima na úrovni zhruba 28 700 tun. K údajům z let 2012 a 2014 je nutné poznamenat, že v sobě zahrnují také kovový odpad, který byl v těchto letech intenzivněji shromažďován do sběren kovů. Pokles celkové produkce odpadu lze tudíž považovat za velmi mírný. (Plán odpadového hospodářství SMZ, 2017)

4.4 Shrnutí potřeb města Zlína na základě parciální socio-ekonomické analýzy

Na základě oblastí analyzovaných v parciální socio-ekonomické analýze a jevů z nich vyplývajících jsou formulovány potřeby města Zlína pro zajištění trvale udržitelného rozvoje. Shrnutí potřeb obsahuje také možnosti řešení výzev, které jsou blíže specifikovány. Takto specifikované potřeby již slouží jako podklady pro tvorbu veřejných prostranství ve městě a pro návrhy využití prostorů v majetku města Zlína.

Na potřeby města je nahlíženo jako na výzvy v horizontu krátkodobého až střednědobého plánování.

4.4.1 Ekonomická oblast a pracovní příležitosti

Z analýz v podkapitole 4.1 vyplynulo, že nejvýznamnější potřebou města Zlína v oblasti ekonomického rozvoje je zajištění dopravní přístupnosti města. Možnosti dopravy totiž výrazně ovlivňují jak zájem investorů o město Zlín, okres Zlín nebo Zlínský kraj, tak zájem potenciálních tuzemských návštěvníků i zahraničních turistů. V tomto ohledu je tedy ekonomický rozvoj úzce svázaný s oblastí dopravy. I přesto, že další potřebou města je vytvořit nové objekty turistického zájmu, realizace takových projektů by s dokončenou dopravní infrastrukturou byla multiplikovaně efektivnější. Faktem však zůstává, že tvorba nových atrakcí významně přispěje k prodloužení pobytu návštěvníků a tedy vyššímu počtu přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních. V případě rozhodování o zřízení atrakce s možnou návštěvností v průběhu celého roku je vhodné cílit na atrakce technologického a digitálního zaměření, například technologický zážitkový park nebo aréna pro hráče konzolí. V takové aréně je možné pořádat soutěže nebo předváděcí akce nových počítačových technologií a aplikací, čímž vzroste návštěvnost města Zlína. Další možností je technicko-mechanické interaktivní muzeum, jako je například The MAD Museum ve Stratfordu nad Avonou. Toto muzeum je vhodné pro děti, dospělé i seniory a přitom probouzí zájem návštěvníků o techniku a mechaniku. Náhled do prostor tohoto muzea je zachycen na obrázku níže (Obr. 16).

Obr. 16. The MAD Museum ve Stratfordu nad Avonou (MAD Museum: themadmuseum.co.uk/gallery/, 2018)

4.4.2 Sociální a kulturní oblast

4.4.2.1 Sociální oblast

Primární potřebou města Zlína v oblasti složení obyvatelstva je zachycení ekonomicky aktivních obyvatel ve městě a v regionu. Z tohoto důvodu je nutné každoročně zvýšit počet dokončených bytů určených pro nájemní bydlení. Dále je nutné určit rozvojové oblasti, kde je možná nová výstavba rodinných domů včetně zajištění dopravní dostupnosti osobní a hromadnou dopravou. Zjištěné hodnoty vykazující stárnutí populace ve městě Zlíně lze korigovat rozšířením aktivit pro mládež a dospělé v rozmezí 14 – 35 let a dále větší nabídkou sportovního vyžití pro mládež a dospělé. V širším kontextu je vhodná komunikace s ostatními okresy za účelem zapojení podobných opatření také v těchto okresech, jelikož velké procento osob starších 65 let v těchto okresech posiluje tento negativní trend na krajské úrovni. Vzhledem k vysoké porodnosti ve městě Zlíně je možné trend stárnutí populace zvrátit prostřednictvím vhodné prorodinné politiky a zvýšení atraktivity města pro mladé obyvatelstvo od 15 let.

4.4.2.2 Kultura

Kvalita a množství kulturních akcí je význačná, nicméně rostoucí zájem o kulturní vyžití nabízí otázku, zda není ještě prostor pro zapojení většího množství kulturních zážitků s cílem zvýšit kvalitu života obyvatel. Novou nabídku lze uzpůsobit požadovaným efektům na jednotlivé věkové skupiny obyvatel tak, aby vyhovovala jejich potřebám. Zároveň tím

bude docíleno trvale udržitelného rozložení věkových skupin obyvatelstva. Na základě této potřeby bude do navrhovaných projektů zapojena výstavba nových objektů pro sport, kulturu či rekreaci.

4.4.3 Environmentální oblast a doprava

4.4.3.1 Doprava

Nejvýznačnější potřebou v této kategorii je realizace plánovaných dopravních projektů na území města Zlína, okresu Zlín i Zlínského kraje. Přestože většina těchto projektů je dlouhodobého charakteru a spadá tak do oblasti koncepcí a strategického plánování, ve střednědobém horizontu lze realizovat alespoň částečné úseky rychlostních komunikací a kompletní rekonstrukci autobusového a vlakového nádraží. Nový přestupní terminál veřejné dopravy je klíčem ke komfortu cestujících, zvýšení počtu cestujících hromadnou dopravou a růstu počtu návštěvníků města.

4.4.3.2 Environmentální oblast a odpady

Dokument Zlín 2020 (Hájek a kol., 2012) analyzuje mimo jiné i životní prostředí ve městě Zlíně a na základě této analýzy definuje potřeby, které je nutné reflektovat do rozhodování při správě města. Potřeby zahrnují:

- uchovat plochy zeleně na území města a zvyšovat jejich podíl na rozloze
- zvýšit podíl recyklovaných odpadů a minimalizovat skládkování
- realizovat projekty pro zadržování vody v krajině.

Projekty veřejného prostoru navrhované v kapitole 7 se budou zaměřovat na vysoký podíl zeleně na veřejných prostranstvích, čímž bude posílena funkce krajiny zadržovat vodu. Projekty se budou soustředit také na vysoký počet rostlinných druhů. Dále budou součástí každého prostranství nádoby na tříděný odpad.

5 NÁVRHY OPATŘENÍ A DOPORUČENÍ POLITIKY PRO PLÁNOVÁNÍ VP MĚSTA ZLÍNA

Doporučení politiky plánování veřejného prostoru města Zlína zohledňuje strategické dokumenty, uvažuje začlenění potřeb města Zlína a vyvozuje vhodná opatření. Politiky jsou stanovené z hlediska dlouhodobého plánování.

5.1 Ekonomická oblast a pracovní příležitosti

Pro udržitelný rozvoj města Zlína je důležité plánovat a realizovat projekty, které město spojí s dalšími částmi regionu a kraje. Cyklostezky jako udržitelný způsob dopravy poskytnou síť, která je využitelná pro turisty. Pro oblast cestovního ruchu jsou pak realizace plánovaných tras nových dopravních tepen aspektem klíčovým.

Vzhledem k poloze města a výzvám, které z analýz vyplynuly, se pro výhodný a udržitelný rozvoj města doporučuje věnovat pozornost územnímu rozložení ploch bydlení, služeb a dopravní infrastruktury. Nevyužitá veřejná prostranství skýtají možnosti řešení některých potřeb města, nízké investice do tvorby ploch pro bezpečné parkování způsobují narušování veřejné zeleně a stání na chodnících, přičemž se situace stává nepohodlnou jak pro parkující občany, tak pro chodce. Velký potenciál ať už k rozvoji města nebo ke změně negativních trendů leží v nevyužitých nefunkčních domech a územích, mezi které nepatří jen Bařův areál, ale další budovy a území, například budova bývalého soudu v centru města na ulici Bartošova. Vznikající strategie by tak měly reflektovat probíhající změny ve složení obyvatelstva a globální trendy a nepodléhat tlaku investorů. Preferovat využití volných ploch k výstavbě objektů pro podporu zdravého životního stylu jako nejvhodnější formy pro nejpočetnější skupinu obyvatel – děti do 14 let, a pro skupinu s rostoucím podílem na populaci – seniory nad 65 let. Velmi pečlivě je nutné zvažovat budování nových velkoplošných center komerce, jelikož nižší procento ekonomicky aktivního obyvatelstva ve městě značí také nižší kupní sílu, a dále může koncentrace obyvatel v nákupních centrech způsobit odliv obchodníků z centra města a následně také nakupujících.

5.2 Sociální a kulturní oblast

Základními tezemi pro dlouhodobé plánování jsou již zpracované strategie, ve kterých dominuje v oblasti sociální důraz na uchování dosavadní kvality prostředí pro život ve městě Zlíně, zajištění širokého spektra veřejných služeb včetně kvalitní zdravotní péče a vzdělání

na všech úrovních. (Hájek, 2012) Především oblast zdravotnictví vyžaduje úzkou spolupráci města s dalšími aktéry, z nichž nejvýznamnější je Zlínský kraj.

Platný územní plán navrhuje plochy pro bydlení převážně v následujících lokalitách: Pršt-né, Louky, Malenovice, Mladcová, Příluky, Obeciny, Lazy a na dalších menších územích, přičemž územní rezerva je stanovena pouze v Loukách. Plochy s možným využitím bydlení jsou dále navrženy také v Bařově areálu a v části prostoru pod Zimním stadionem. Vzhledem k nevyhovujícímu stavu křižovatky spojující část Mladcová se středem města je koncentrace bytové zástavby v této části bez rekonstrukce zmíněné křižovatky řešením neudržitelným. Dalším problémovým územím jsou Malenovice, které nedisponují přímým spojením hromadné dopravy do většiny zastavěného území z centra města, v případě Zahradní čtvrti spojením vůbec žádným. Vzhledem k dlouhé dojezdové vzdálenosti do centra města by k rozvoji této oblasti přispělo kromě zavedení hromadné dopravy také výrazné posílení administrativních služeb a zřízení objektů pro sportovní a kulturní vyžití obyvatel. Z dlouhodobé perspektivy je proto nutné zaměřovat se nejdříve na potírání existujících problémů a teprve následně rozvíjet zmíněné oblasti další zástavbou.

Jak bylo specifikováno v podkapitole 4.4.2.2, existuje potenciál pro zvýšení nabídky sportovních a kulturních zážitků. Tu je možno zajistit prostřednictvím spolupráce se soukromými subjekty a pozornost je třeba věnovat také jejich propagaci, například ucelenému přehledu sportovních klubů na území města Zlína a jejich programového zaměření.

5.3 Environmentální oblast a doprava

5.3.1 Doprava

Nejvhodnějšími typy dopravy jsou z pohledu udržitelnosti cyklostezky a hromadná doprava. Jelikož jsou všechny tři pilíře provázány, a tudíž se potřeba zvýšení počtu obyvatel města ze sociálního pilíře přelévá i do ekonomiky a dopravy, je z dlouhodobého hlediska pro město výhodné připravovat projekty usnadňující dojížděku občanů za prací do jiných částí města nebo jiných měst. Jedná se o zvýšení komfortu přepravy hromadnou dopravou, napojení Zlína na plánované rychlostní silnice anebo například dokončení obchvatu města Otrokovice.

Pro pohodu bydlení ve městě Zlíně se významnou oblastí stává nová koncepce odstavování osobních vozidel nejen v rezidenčních čtvrtích, ale také v centrálních částech města, kde se objevuje mimo administrativního, komerčního a kulturního zázemí i funkce rezidenční.

Současná situace na mnoha místech vyžaduje rychlá řešení prostřednictvím posouzení a především realizace nových forem odstavování vozidel. Nicméně při přípravě rozvojových plánů je třeba každý plánovaný projekt změny území nebo plán stavby ošetřit z pohledu parkování a dopravní dostupnosti veřejnou dopravou.

5.3.2 Ekologická oblast a odpady

Pro udržení image města Zlína jako zahradního města se významným prvkem stává péče o zeleň a její zkvalitňování. V rámci zvyšování biodiverzity rostlinné i živočišné se vhodnými postupy jeví výsadba bobulovitých keřů, kvetoucích keřů a rostlin vhodných pro opylovače. Zvýšení ekologické stability stejně jako počtu vyhnízděných ptáků je možné podpořit divokými kouty v parcích nebo na malých nevyužitých prostranstvích na nárožích a kolem administrativních budov.

Vzhledem k plánované výstavbě rychlostních silnic R49 a R55, kde dochází k výrazné kolizi zachování přírodních hodnot s potřebou zajištění dopravního spojení Zlínského kraje i krajského města Zlína s okolními územními jednotkami, je pro následující období zásadní volba nejméně kolidujících variant tras zmíněných rychlostních silnic pro udržení stability krajiny. Podle principu zachování zelených ploch je při výstavbě komunikací nutné využívat také podpovrchových řešení, která jsou šetrnější k životnímu prostředí.

Plánování rekonstrukcí veřejných prostranství s sebou přináší možnost splnění cílů ohledně vyššího podílu vytríděných recyklovatelných odpadů. Ve strategických dokumentech lze ošetřit integraci příslušných opatření do nově budovaných prostorů nebo i staveb. Existují designové varianty pro nádoby na tříděný odpad, a proto je možné volit tvar a barvu dle potřeb navrhovaného prostoru.

6 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ VČETNĚ HODNOCENÍ UDRŽITELNOSTI

Tato kapitola se zaměřuje na analýzy udržitelnosti současného stavu tří vybraných veřejných prostranství ve městě Zlíně. Prvním krokem ke zjištění úrovně udržitelnosti je stanovení a definice indikátorů.

6.1 Ukazatele hodnocení udržitelnosti

Tato podkapitola definuje způsob měření a výpočtu indikátorů představených v podkapitole 2.4. Vzhledem ke třem pilířům, které jsou rozlišovány v rámci trvale udržitelného rozvoje, budou taktéž indikátory definovány zvlášť pro každý pilíř.

6.1.1 Ekonomické ukazatele

Prvním indikátorem v rámci ekonomického pilíře udržitelnosti je počet prvků, které byly vytvořeny formou přímé recyklace, tedy u kolika prvků byly využity jejich části jako materiál pro nový produkt v minimálně změněné podobě, ať už byla část sloužící jako materiál součástí předchozí varianty tohoto prostoru nebo prostoru jiného. Do tohoto indikátoru lze zahrnout také použité prvky, které byly vytvořeny z recyklovaných materiálů. Každý recyklovaný prvek nebo prvek z recyklovaných materiálů bude ohodnocen jedním bodem.

Druhým ekonomickým ukazatelem bude počet prvků podporujících cestovní ruch zakomponovaných v daném prostoru. Jedná se především o přírodní jev nebo útvar, prvek urbanistické hodnoty, prvek lidové architektury, umělecký prvek nebo objekt zážitkové turistiky, jelikož tyto zvyšují atraktivitu prostoru. Posuzována bude prostá přítomnost takového prvku na prostranství, každý prvek bude hodnocen jedním bodem.

Oba ekonomické ukazatele budou zjišťovány pozorováním na místě. Pokud bude možné zahrnout jeden prvek do ukazatele počtu prvků atraktivity pro cestovní ruch stejně jako do jiného ukazatele, bude uděleno hodnocení jen jedním ukazatelem, který nejvhodněji odpovídá funkci daného prvku. Pouze v rámci ukazatele počtu recyklovaných prvků je možné hodnocení duplikovat, jelikož daný prvek primárně slouží k jistému účelu v prostoru a má zde jistou funkci, přestože byl vytvořen z recyklovaného materiálu.

6.1.2 Sociální ukazatele

Vzhledem k nutnosti zajistit užívání prostoru obyvatelstvem bude sledována přítomnost sedacích prvků v prostoru, kdy jeden typ sedacího prvku bude ohodnocen jedním bodem. Druhý ukazatel bude posuzovat počet prvků kulturního vyžití zakomponovaných do veřejného prostoru. Každý prvek sloužící k organizování kulturní akce nebo prožití individuálního kulturního zážitku bude ohodnocen jedním bodem.

Třetí ukazatel hodnotí počet prvků sportovního vyžití. Pokud se v daném prostoru nachází prvek, který umožňuje pohybovou aktivitu, tedy například tenisový kurt nebo dětská průleзка, bude ohodnocen jedním bodem.

Pro všechny sociální ukazatele platí, že pokud bude možné zahrnout jeden prvek do více ukazatelů, bude uděleno hodnocení jen jedním ukazatelem, který nejvhodněji odpovídá funkci daného prvku. Přítomnost a počet prvků sociálního pilíře bude zjištěna pozorováním na místě.

6.1.3 Environmentální ukazatele

Prvním indikátorem v rámci pilíře environmentálního bude podíl zelených ploch na celkové výměře prostranství v procentech. Výměra bude provedena pomocí funkce měření plochy na Mapovém aplikačním serveru Marushka firmy GEOVAP. Pro možnost srovnání budou vypočtená procenta ohodnocena body, a to následovně:

- podíl o velikosti 75 – 100 % bude hodnocen 4 body
- 50 – 74 % bude hodnoceno 3 body
- 25 – 49 % bude hodnoceno 2 body
- 1 – 24 % bude hodnoceno 1 bodem.

V rámci druhové rozmanitosti byl druhým indikátorem stanoven počet prvků rostlinné biodiverzity. Každý rostlinný druh je ohodnocen jedním bodem a jedno prostranství tak může nabýt většího počtu bodů podle toho, jak druhově bohaté je. Počty druhů budou zjišťovány pozorováním na místě nebo z veřejně dostupné fotodokumentace a pomocí služby Street View na serveru maps.google.cz.

V oblasti odpadového hospodářství bude u jednotlivých prostranství zkoumána vzdálenost od košů/kontejnerů na tříděný odpad, vzdálenost bude měřena od středu tohoto prostranství k nejbližším kontejnerům na tříděný odpad. Všechny vzdálenosti budou měřeny v metrech.

Podle dosažené vzdálenosti budou prostranství ohodnocena body tak, že nejvíce bodů dosahuje prostranství s nejkratší vzdáleností od svého středu ke košům na tříděný odpad, a to konkrétně 4 body. Takto hodnocena bude vzdálenost kratší než 49 metrů včetně. Vzdálenost 50 – 99 m bude hodnocena 3 body, vzdálenost 100 – 149 m 2 body a vzdálenost 150 – 200 m 1 bodem. Vzdálenosti, která přesáhne 200 m, nebude přičten žádný bod. Všechny vzdálenosti budou trasovány vzdušnou čarou za pomoci Mapového aplikačního serveru Marushka firmy GEOVAP.

6.2 Prostor za zastávkou U Zámku směrem k Bat'ovu areálu

Prvním analyzovaným prostorem ve městě Zlíně z pohledu trvalé udržitelnosti je park a jeho okolí mezi ulicemi Trávník a Vavrečkova, jedná se o prostor za zastávkou U Zámku. Tento prostor má rozlohu 4 921 m², přičemž analyzován bude pouze prostor parku o velikosti 3 709 m². Vlastníkem území parku a pěších zón je Statutární město Zlín a dva objekty občanské vybavenosti, které stíní park ze severní strany, patří soukromému majiteli. Vzhledem k nutnosti upravit prostor včetně okolí byly do území zahrnuty i tyto dva objekty, nejsou však předmětem analýzy udržitelnosti. Prostor je ohraničen modrou barvou na mapě v obrázku (Obr. 17).

Obr. 17. Mapa vymezení prostoru za zastávkou U Zámku (vlastní zpracování na základě dat z ČÚZK, 2018)

Jedná se o prostor velmi frekventovaný, obklopený autobusovým nádražím a trolejbusovou zastávkou U Zámku. V současné době slouží tento prostor k průchodu od ulice Vavrečkova k trolejbusové zastávce. Chodci park využívají také jako průchod směrem do centra města podchodem pod komunikací na ulici Gahurova. Pěšiny nejsou ohraničené a bývají pouze vysypány štěpkou, která se velmi brzy rozmělní. Fotka pořízená v březnu 2018 ukazuje holý zemitý povrch na všech improvizovaných pěšinách, viz obrázek (Obr. 18). Park nedisponuje sedacími ani jinými prvky a v současné době je téměř zbaven keřového patra.

*Obr. 18. Současný stav prostoru za zastávkou U Zámku
(foto vlastní)*

Park čelí několika negativním jevům z důvodu svého umístění v návaznosti na autobusové nádraží. Objekty občanské vybavenosti na severní straně jsou do parku situovány svou zásobovací částí, která dává prostor k postávání cestujících a trpí tak značným znečištěním. Podobná je situace na východní straně, kde stánek rychlého občerstvení způsobuje shlukování podnapilých osob a znepříjemňuje kolemjdoucím pobyt v tomto prostoru.

Objekty občanské vybavenosti v současné době již nevyhovují potřebám krajského města a ani jejich technický stav není dobrý. Prostory k pronájmu pro podnikatele jsou malé a nedisponují sociálním zařízením. Také z tohoto důvodu jsou často nepronajaté.

Následující tabulka (Tab. 11) shrnuje vybrané indikátory udržitelnosti prostoru a udává jejich hodnoty pro Projekt 1 – Prostor za zastávkou U Zámku směrem k Baťovu areálu. Jelikož se jedná z velké části o park, je podíl zeleně hodnocen 4 body s poměrem 99 % zeleně na rozloze prostoru. Zbýlé jedno procento je tvořeno dlážděnými pěšinami kolem podniku občerstvení na východní straně. Nejslabšími články tohoto prostranství jsou nulo-

vé hodnoty u všech sociálních indikátorů a dlouhá vzdálenost od kontejnerů na tříděný odpad, která dosahuje téměř 200 metrů. Ani počet stromů na prostranství není stabilní a od roku 2007 se počet stromů snížil o více než třetinu. Jak vypovídá tabulka (Tab. 11), Projekt 1 byl v součtu ohodnocen 11 body, které mu zajistily indikátory z environmentálního pilíře. V žádné další oblasti, tj. ani ekonomické, ani sociální, projekt na body nedosáhl.

Tab. 11. Hodnoty indikátorů udržitelnosti pro Projekt 1 (vlastní zpracování)

Projekt 1 – Prostor za zastávkou U Zámku směrem k Baťovu areálu		
Pilíř	Indikátor	Hodnocení
EKO	Počet recyklovaných prvků	0
EKO	Počet prvků atraktivity pro cestovní ruch	0
ENV	Podíl ploch zeleně	4 (99 %)
ENV	Počet složek rostlinné biodiverzity	6
ENV	Vzdálenost od nádob na tříděný odpad	1 (194 m)
SOC	Přítomnost sedacích prvků	0
SOC	Počet prvků kulturního vyžití	0
SOC	Počet prvků sportovního vyžití	0
	Součet bodů	11

Vzhledem k lokalitě, ve které se prostor nachází, se tento park může stát branou do zeleného Zlína, připravit důstojnou prezentaci chytrých řešení veřejných prostorů pro přijíždějící turisty a zdůraznit architektonické kvality města.

6.3 Prostor pod Zimním stadionem

Tento prostor je ohraničen z jižní strany sportovní halou Novesta a jejím přilehlým parkovištěm, na severní straně je situována ulice Mostní. Celý prostor je z východu a západu ohraničen komunikacemi Březnická a U Zimního stadionu. Jedná se o prostranství sousedící s památkově chráněnou baťovskou zástavbou, ale také moderními nájemními domy. V současné době je zezeň ponechána pouze na východní straně podél komunikace Březnická s občasnými solitérními stromy v prostoru a dělicím stromovým pásem na jižní hranici. Mimo tento pás zeleně je celé prostranství určeno pro odstavování osobních vozidel i vozů hromadné dopravy. V rámci navrhovaného projektu bude tato funkce v prostoru ponechá-

na, ale prostorový rozsah bude výrazně snížen. Na obrázku (Obr. 19) je prostranství vymezeno modrou barvou.

Obr. 19. Mapa a vymezení analyzovaného prostoru pod Zimním stadionem (vlastní zpracování na základě dat z ČÚZK, 2018)

Mimo funkcí odstavování osobních vozidel a točny vozidel hromadné dopravy včetně obousměrné zastávky nedisponuje tento prostor jinými funkcemi. Pásky zeleně nejsou využívány občany k rekreaci z důvodu chybějících sedacích prvků a částečně také z důvodu umístění velké části zeleně podél rušné komunikace Březnická.

Tabulka níže (Tab. 12) předkládá hodnoty ukazatelů všech tří pilířů udržitelnosti Projektu 2. V tomto projektu se vyskytuje jedna nulová hodnota ekonomického indikátoru, a to u atraktivity pro cestovní ruch. Nicméně jako podsyp parkoviště na jižní straně bylo použito frézované živice, což přidalo prostoru jeden bod v rámci ekonomických indikátorů. V projektu lze pozorovat velmi nízké hodnoty sociálních indikátorů. Do indikátoru sedacích prvků byla zahrnuta jedna lavička na trolejbusové zastávce, zbylé dva ukazatele jsou opět nulové. Jak bylo naznačeno v předchozím odstavci, z důvodu záběru velké plochy prostranství pro parkování vozidel se v prostoru vyskytuje zeď přibližně na 31 % plochy. Prostor v Projektu 2 je však druhově bohatší než území v Projektu 1, kdy například keřové

patro je zastoupeno rovnou třemi druhy keřů. Výrazným nedostatkem je opět velká vzdálenost od nádob na tříděný odpad, které nejsou v prostoru vůbec umístěny a nacházejí se až v území naproti haly Novesta. Z pohledu udržitelnosti dosáhlo prostranství 16 bodů.

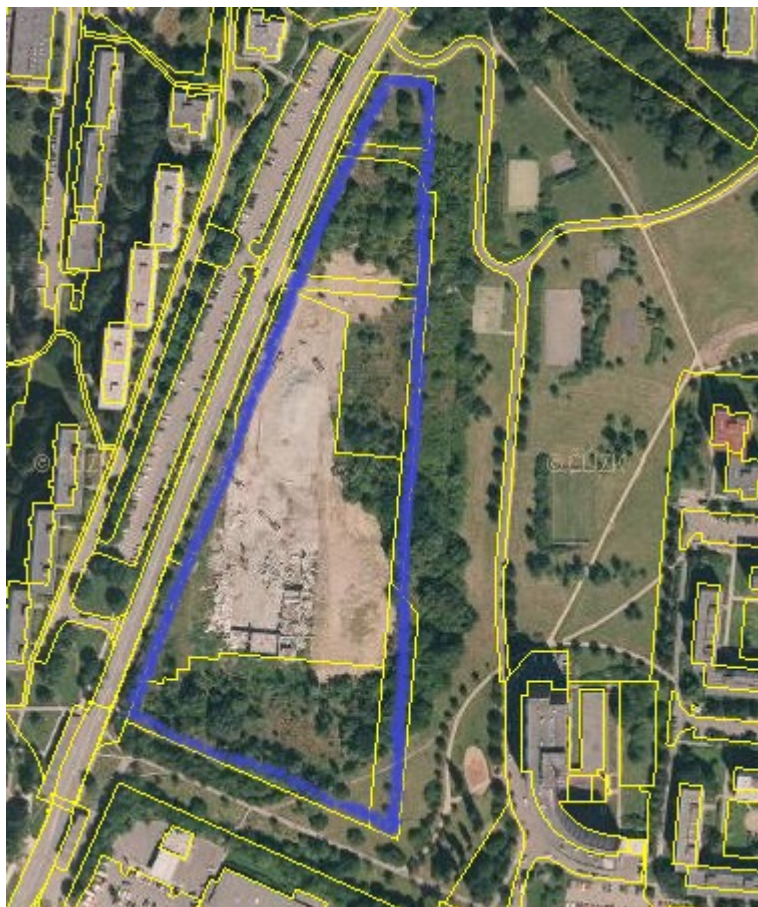
Tab. 12. Hodnoty indikátorů udržitelnosti pro Projekt 2 (vlastní zpracování)

Projekt 2 – Prostor pod Zimním stadionem		
Pilíř	Indikátor	Hodnocení
EKO	Počet recyklovaných prvků	1
EKO	Počet prvků atraktivity pro cestovní ruch	0
ENV	Podíl ploch zeleně	2 (31 %)
ENV	Počet složek rostlinné biodiverzity	12
ENV	Vzdálenost od nádob na tříděný odpad	1 (171 m)
SOC	Přítomnost sedacích prvků	1
SOC	Počet prvků kulturního vyžití	0
SOC	Počet prvků sportovního vyžití	0
	Součet bodů	16

Rozsáhlé území Projektu 2 lze výrazně využít pro zvýšení udržitelnosti tohoto prostoru. Lze předpokládat zvýšení udržitelnosti v případě, že budou do prostoru vloženy nové funkce, čímž dojde k jeho využívání obyvateli města. Prostřednictvím zapojení komerčních i nekomerčních typů služeb lze dosáhnout ekonomické návratnosti v závislosti na volbě typu služby nebo vystavěného objektu, kde bude služba poskytována. Jelikož se jedná o území přilehlé k jednomu z center města, je potřeba přistupovat k jeho realizaci s patřičným respektem.

6.4 Prostor pod II. segmentem na Jižních Svazích

Tento prostor je situován ve východní polovině sídliště Jižní Svahy, téměř uprostřed celého sídliště a v širším pohledu je obklopen bytovými domy ze všech stran. Prostor sousedí s již rekonstruovaným Centrálním parkem na východní a severní straně, na jihu s obchodními objekty včetně čerpací stanice a podél celé západní části probíhá čtyřproudá komunikace na ulici Okružní. Na obrázku (Obr. 20) je v mapě zakreslen prostor modrou barvou.

Obr. 20. Mapa a vymezení analyzovaného prostoru pod II. segmentem na Jižních Svazích (vlastní zpracování na základě dat z ČÚZK, 2018)

Prostor v současné době pokrývá trávník a náletové dřeviny, přičemž součástí prostoru je suť a zbylý stavební materiál po likvidaci nedostavěného objektu obchodního domu. Průběžně dochází k vyčišťování prostoru po odstraněném objektu. V jižní části tohoto prostoru zůstávají zachovány středně vzrostlé břízy, které naznačují záměr zachování velké části prostoru pro rekreaci. Tento přístup lze předpokládat také vzhledem k tomu, že okolní zástavba je poměrně hustá. V případě, že budou do prostoru vloženy nové funkce, jejich zapojení je podmíněno vyhrazením prostoru pro odstavování vozidel. Výhodou tohoto prostoru je umístění trolejbusové zastávky 15 metrů od jihozápadního rohu. Druhá trolejbusová zastávka je umístěna poblíž východu z parku na severní straně. Veškeré přidané aktivity by tak byly bez problémů dostupné veřejnou dopravou.

Následující tabulka (Tab. 13) zaznamenává dosažené hodnoty ukazatelů udržitelnosti pro Projekt 3. Nejvýznamnější hodnotou, které prostor dosáhl, je 18 bodů za počet druhů rostlinné biodiverzity, což je důsledkem samovolného rozmnožování rostlin při ponechání

prostoru bez údržby po několik let. Významná je také hodnota velikosti plochy zeleně, která tvoří 56 % vymezeného území. Naopak nejslabšími články byly pozorovány opět indikátory sociální a také ekonomické, kdy ani v jedné kategorii nedosáhl prostor žádného bodu. Velmi nízké hodnocení bylo uděleno také za vzdálenost nádob na třídění odpadu, které se nacházejí buďto 175 m přes hlavní silnici na ulici Okružní, nebo 216 m na ulici Na Honech, tedy bez nutnosti přecházet komunikaci. Celkově byl prostor ohodnocen 21 body.

Tab. 13. Hodnoty indikátorů udržitelnosti pro Projekt 3 (vlastní zpracování)

Projekt 3 – Prostor pod II. segmentem na Jižních Svazích		
Pilíř	Indikátor	Hodnocení
EKO	Počet recyklovaných prvků	0
EKO	Počet prvků atraktivity pro cestovní ruch	0
ENV	Podíl ploch zeleně	3 (56,4 %)
ENV	Počet složek rostlinné biodiverzity	18
ENV	Vzdálenost od nádob na tříděný odpad	1 (175 m)
SOC	Přítomnost sedacích prvků	0
SOC	Počet prvků kulturního vyžití	0
SOC	Počet prvků sportovního vyžití	0
	Součet bodů	21

6.5 Souhrn hodnocení udržitelnosti veřejných prostranství

V kapitolách 6.2 až 6.4 byla analyzována veřejná prostranství ve městě Zlíně. Podle údajů z analýz se nejproblematictější oblastí třech vybraných prostranství jeví oblast sociálních hodnot, které byly u dvou projektů zcela nulové při počtu tří zkoumaných indikátorů. Konkrétně se jednalo o Projekt 1 a Projekt 3. Dva indikátory z oblasti ekonomické udržitelnosti byly taktéž nulové u Projektu 1 a Projektu 3. Největšího počtu bodů dosahovala analyzovaná prostranství v kategorii environmentálních indikátorů, konkrétně za ukazatel druhové bohatosti flory na jednotlivých prostranstvích. Dále byly udělovány body v rámci ukazatele podílu zelené plochy na prostranství, kdy Projekt 1 dosáhl 4 bodů, Projekt 3 získal 3 body a Projekt 2 získal nejnižší hodnocení ze všech tří projektů, a to 2 body.

V rámci ukazatele odpadového hospodářství získaly všechny tři projekty pouze 1 bod z důvodu velkých vzdáleností od košů na tříděný odpad; vzdálenost v průměru činí 180 m.

Ani jedno prostranství nemá nádoby na tříděný odpad umístěny vně svého území, vždy bylo nutné hledat tyto nádoby v jejich okolí.

Jednotlivé projekty dosáhly mezi 11 a 21 body za indikátory udržitelnosti. Přestože se jeví Projekt 1 jako v současné době nejudržitelnější ze tří řešených prostranství vzhledem k počtu bodů udržitelnosti a menší rozloze oproti zbylým dvěma projektům, nelze tento prostor definovat jako udržitelný, jelikož získal body pouze za ukazatele z pilíře environmentálního. Body dosažené u Projektu 2 a Projektu 3 ukazují vzhledem k jejich rozloze na mírnou převahu Projektu 2 v poměru bodů a rozlohy. I když Projekt 3 dosáhl téměř stejné udržitelnosti jako Projekt 2, opět zde byly zaznamenány body pouze v indikátorech jednoho pilíře. Z tohoto důvodu lze za nejlépe udržitelný projekt ve své současné podobě považovat Projekt 2.

7 KATALOG PROJEKTŮ PRO REALIZACI VE VEŘEJNÉM PROSTORU MĚSTA ZLÍNA

Vzhledem k potřebám města Zlína byly navrženy nové koncepce tří veřejných prostorů. Tyto koncepce cílí na vysoké hodnoty indikátorů udržitelnosti tak, aby při zajištění potřeb města zůstala zachována udržitelnost daných prostranství. Každý návrh prostranství je zobrazen na mapovém podkladu, kde jsou všechny vložené prvky označeny a v textu vysvětleny. Doprovodné texty k mapám také uvádějí zdůvodnění pro volbu daného prvku a případně další komentář. U každého projektu jsou následně vypočítány nové hodnoty ukazatelů udržitelnosti a jejich výsledky slovně zhodnoceny.

7.1 Prostor za zastávkou U Zámku směrem k Baťovu areálu

Na základě analýzy současného stavu tohoto prostoru cílí návrhový projekt na neutralizaci negativních jevů a orientaci prostoru tak, aby při použití politiky restrikce požívání alkoholu na tomto veřejném prostranství došlo k vytvoření příjemného prostředí pro cestující a aby byl prostor v souladu s plánem revitalizace vlakového a autobusového nádraží. Návrh prostoru pracuje také s plochami, na kterých jsou situovány dosavadní objekty občanské vybavenosti, jelikož v oficiálních plánech pro přestavbu nádražního prostoru jsou tyto objekty odstraněny. Možnost zapojení této části do realizace navrhovaných úprav by tak vyžadovalo komunikaci se stávajícím majitelem objektů a pozemků. Nicméně z důvodu vysoké vytíženosti území velkým počtem cestujících je nutné ponechat část komerčního prostoru pro poskytování služeb cestujícím, kteří od nástupišť nemíří do nové výpravní budovy, ale jejich trasa vede směrem k ulici Vavrečkova. V případě, že nebude možné vypořádat majetkové vztahy na území dvou objektů občanské vybavenosti, lze tyto z plánu vypustit, jelikož budova umístěná bezprostředně u pěší zóny ve směru ulice Vavrečkova má ve své přízemní části taktéž vymezeny prostory pro komerční využití. Pokud by nový koncept přepravního terminálu hromadné dopravy vyžadoval užití projektovaného území pro účely autobusového nádraží, lze navrhovaný projekt přemístit na území jižně od parku za zastávkou U Zámku, tedy od analyzovaného území směrem k obchodnímu centru ABS, kde se v současné době nachází odstavné parkoviště. Výsledná podoba Projektu 1 – Prostor za zastávkou U Zámku směrem k Baťovu areálu je zachycena na obrázku (Obr. 21).

Obr. 21. Výsledný návrh prostoru za zastávkou U Zámku
(vlastní zpracování na základě dat z mapy.cz, 2018)

Vzhledem k novému uspořádání autobusového nádraží po vertikální ose změnilo celé prostranství orientaci na vertikální a vznikl tak otevřený prostor pro průchod k zastávce trolejbusu i směrem k náměstí Práce. Odstranění dvou objektů občanské vybavenosti, které horizontálně uzavíraly celý park, výrazně zmírní nežádoucí společenské jevy. Objekt občanské vybavenosti je ponechán v podobě malé rohové budovy A a v přízemí budovy B, konkrétně v západní polovině této budovy. Důvodem pro snížení počtu služeb je nová budova komerčního využití v rámci nové koncepce přestupního terminálu veřejné dopravy. Východní polovina přízemí budovy B a její 1. NP budou využívány za účelem bydlení, budou sloužit jako garsonky například pro mladé obyvatele, kteří ve Zlíně studují a preferují soukromí nebo pro ty, kteří studium již ukončili a rádi by ve Zlíně zůstali.

Ostatní prvky usazené v parku zajišťují jeho udržitelnost. Pro účely ekonomické udržitelnosti se v prostoru nacházejí dva body turistického zájmu, a to konkrétně dva odkazy na ZOO Zlín. Jedná se o napodobeninu ptáka kiwi, který bude usazen mezi stromy ve středu parku, viz červený bod C (Obr. 21), a dále o napodobeninu pandy červené, která bude umístěna na stromě na jižní straně parku – viz druhý červený bod. Tyto odkazy mají za cíl

upoutat pozornost turistů a přesvědčit je k návštěvě ZOO Zlín. Ani u jedné z napodobenin nebude v propagačních materiálech uvedeno umístění v parku, každý turista si zkusí tato dvě zvířata najít v parku sám. Body D a E se zaměřují na ekologickou udržitelnost, přičemž bod D představuje kvetoucí rostliny a bod E keře. Stromové patro obsahuje několik druhů stromů a je zobrazeno bodem G. Na východním okraji komerčního objektu A jsou umístěny nádoby na tříděný odpad, které jsou na mapě (Obr. 21) označeny bodem H. Sociální udržitelnost je zajištěna umístěním sedacích prvků – na mapě bod F.

Na základě výsledků analýz a specifikaci potřeb města Zlína v podkapitole 4.4 cílí nový návrh prostoru v Projektu 1 na zlepšení v následujících oblastech:

- potřeba většího počtu dokončených bytů
- zajištění nových turistických zajímavostí na území města
- zachování zelených ploch na území města
- podíl vyříděných recyklovatelných odpadů.

Následuje tabulka (Tab. 14), která udává body za ukazatele udržitelnosti pro nový návrh prostranství v Projektu 1.

Tab. 14. Hodnoty indikátorů udržitelnosti pro návrh prostoru Projekt 1 (vlastní zpracování)

Projekt 1 – Prostor za zastávkou U Zámku směrem k Baťovu areálu		
Pilíř	Indikátor	Hodnocení
EKO	Počet recyklovaných prvků	3
EKO	Počet prvků atraktivity pro cestovní ruch	2
ENV	Podíl ploch zeleně	4 (89 %)
ENV	Počet složek rostlinné biodiverzity	11
ENV	Vzdálenost od nádob na tříděný odpad	4 (49 m)
SOC	Přítomnost sedacích prvků	1
SOC	Počet prvků kulturního vyžití	0
SOC	Počet prvků sportovního vyžití	0
	Součet bodů	25

Jak ukazuje tabulka s výčtem bodů udržitelnosti (Tab. 14), u Projektu 1 došlo k celkovému zisku 25 bodů. Nejdůležitějším aspektem nového návrhu prostranství je zisk bodů ve všech třech pilířích udržitelnosti. Výrazně narostl počet bodů především v ekonomických indikátorech. Jak bylo popsáno výše, dvě vložené atrakce pro turisty jsou reflektovány u druhého ekonomického indikátoru a jejich forma u indikátoru prvního – napodobeniny byly vyrobeny z recyklovaného materiálu. Posledním prvkem využívajícím recyklovaný materiál jsou parkové pěšiny z frézovaného asfaltu.

Co se týká environmentálních indikátorů, při vložení nové funkce do prostoru se mírně snížil podíl zelených ploch – o 10 %, zůstalo však zachováno nejvyšší bodové hodnocení. Dále došlo ke zvýšení počtu rostlinných druhů, stejně jako ke zkrácení vzdálenosti k nádobám na tříděný odpad, které jsou v navrhovaném projektu součástí prostranství. Obě úpravy způsobují navýšení bodů za jednotlivé indikátory. Aby bylo dosaženo také sociální udržitelnosti, byly v prostoru instalovány lavičky. Celkově vzrostl počet bodů udržitelnosti u tohoto projektu z původních 11 na 25 bodů, což představuje zvýšení přibližně o 127 %.

Jak bylo uvedeno v podkapitole 3.3.3.2, aktuální územní plán města Zlína neudává omezení pro volbu využití území v rámci prostoru Projektu 1. Lze tedy konstatovat, že navrhovaný projekt není s platným územním plánem v konfliktu.

7.2 Prostor pod Zimním stadionem

Při řešení prostoru pod Zimním stadionem byly zváženy potřeby města Zlína, jelikož prostor je rozsáhlý a umožňuje zakomponovat takové prvky, které podpoří vizi Zlína jako moderního a kreativního města. Pro tento účel byly do prostoru navrženy dva nájemní domy a kreativní centrum pro mládež a dospělé. Kreativní centrum nabízí příležitost zaujmout mladé lidi, přiblížit jim jednotlivé kreativní činnosti a případně umožnit tvorbu uměleckých prací potřebných k přijímacím zkouškám na umělecké obory. Pro dospělé obyvatele bude kreativní centrum prostorem k sebevyjádření a poskytne nabídku nové formy trávení volného času. Bude zde prostor jak pro tvůrčí činnosti (velký společný ateliér, několik menších ateliérů, prostor pro pořádání workshopů), tak pro prezentaci (pódium s mikrofonom a ozvučením, výstavní síň) a odpočinek (kavárna, zimní zahrada).

Nový návrh prostoru tak řeší následující potřeby města:

- výstavba nových objektů pro kulturu a rekreaci
- zvýšení nabídky zážitkových aktivit pro dospělé včetně seberealizace

- zvýšení nabídky kulturních akcí a volnočasových aktivit pro osoby nad 65 let
- zvýšení počtu akcí společenského, zábavního a tvůrčího charakteru
- zvýšení nabídky společenských aktivit dostupných v každém ročním období
- zvýšení podílu ploch zeleně na rozloze města
- zvýšení podílu odpadů vytríděných pro recyklaci.

Výsledný návrh uspořádání prostoru pod Zimním stadionem je rozdělen na severní a jižní část. Celkový pohled na nový návrh prostranství Projektu 2 je zobrazen v Příloze II. Nové uspořádání prostoru Projektu 2 minimalizuje využití plochy pro účely dopravy. Jedná se o plochy označené v mapě jižní části (Obr. 23) písmenem A – točna trolejbusů, v mapě severní části (Obr. 22) písmeny L – nadzemní čtyřpodlažní parkoviště a O – nová zastávka trolejbusů. Tato nová zastávka je vytvořena z důvodu podpory vyššího využívání hromadné dopravy občany města Zlína a z důvodu přemístění točny do horní části prostoru, kde bude oboustranná zastávka lépe sloužit obyvatelům přilehlých domků i nově vystavených nájemních domů (pod písmeny D a K v mapě Obr. 23). Malé pozemní parkoviště je umístěno ve středu celého prostoru a je vyhrazeno pro parkování obyvatel nájemních domů. Toto parkoviště je na mapě (Obr. 23) označeno písmenem J. Vjezd na parkoviště L je umožněn novým odbočovacím pruhem, který vznikl po rozšíření severní části ulice U Zimního stadionu. Toto rozšíření bylo zavedeno také z důvodu vložení zastávky O, kterou lze díky rozšíření objet v případě, že v zastávce stojí trolejbus. Vložený odbočovací pruh dále umožňuje levostranné odbočení na parkoviště J mezi obytnými domy. Upraven byl také příchod do prostoru pod Zimním stadionem prostřednictvím přechodů umístěných ve směru od budovy Fame UTB. Křižovatka ulice Mostní a Březnická je řešena zvlášť ve druhé části projektu a je zobrazena na samostatné mapě (Obr. 24). Pro komfort chodců, zvýšení využití odstavování vozidel na záchytném parkovišti pod označením L a spojení celého prostoru s náměstím Práce je vystavěn nadchod spojující parkoviště (L) a umělecké centrum (M), který je zobrazen na mapě (Obr. 22) pod písmenem N.

Obr. 22. Výsledný návrh prostoru pod Zimním stadionem – severní část (vlastní zpracování na základě dat z mapy.cz, 2018)

Nově je do prostoru vložena sociální funkce, na mapě (Obr. 23) jsou pod označením D a K zobrazeny prostory nájemního bydlení, dále B – fontána s přilehlými lavičkami, C – dětský koutek, E – objekt občanské vybavenosti, F – lavičky; dále v severní části (Obr. 22) objekt pod označením M – objekt trávení volného času dospělých (kultura, umění). Ve všech těchto prostorech je možná sociální interakce a komunikace.

Obr. 23. Výsledný návrh prostoru pod Zimním stadionem – jižní část (vlastní zpracování na základě dat z mapy.cz, 2018)

Z pohledu ekologické udržitelnosti je výrazně navýšen počet stromů v celém prostoru – na mapách (Obr. 22 a Obr. 23) vyznačeny zelenými plnými kruhy, viz písmeno G. Je ponechána dělicí stromová stěna na jižní straně území (Obr. 23), stejně jako nová výsadba podél ulice Březnické. Nově vybudovaný park mezi točnou trolejbusů a domem pod označením D zajišťuje soukromí nájemníků a poskytuje společenskou a relaxační funkci. V tomto parku je vysazeno několik keřů – na mapě zobrazeny zelenými body, viz označení H. V prostoru mezi nájemními domy označenými D a K je využita květinová výsadba, kterou reprezentují fialové body, viz označení I. Dělicí stromová stěna je vysazena také mezi nájemním domem K a parkovištěm L na mapě severní části (Obr. 22). Pod uměleckým centrem označeným M (Obr. 22) jsou vysázeny květiny a keře, u stromů jsou zvoleny jen zakrslé odrůdy z důvodu udržení přehlednosti přilehlé křižovatky. Pro zajištění co nejvyšší účasti obyvatel tohoto území na třídění odpadu jsou v prostoru umístěny nádoby na tříděný odpad pod označením P, konkrétně jsou situovány v jihozápadním rohu parkoviště L.

Obr. 24. Řešení křižovatky Mostní a Březnická (vlastní zpracování na základě dat z mapy.cz, 2018)

Na obrázku (Obr. 24) je zobrazena mapa s vymezenými pruhy v rámci řešení křižovatky ulic Mostní a Březnická. Toto napojení výjezdu z ulice Mostní je řešeno přípojným pruhem, který umožňuje rozložit proces odbočení do dvou kroků podle hustoty provozu,

a tudíž není nutné použít řešení signální křižovatkou. V první fázi vyčká řidič při výjezdu z ulice Mostní směrem do centra města na volno ze směru tř. T. Bati a zařadí se do přípojného pruhu, poté se při uvolnění pravého pruhu ze směru od Březnice do tohoto pruhu zařadí a volně pokračuje ke světelné křižovatce ve směru do centra. Výhodou tohoto řešení je udržení plynulosti provozu a v rámci celého prostoru pod Zimním stadionem nebrání této koncepci ani vjezd na parkoviště, který byl přesunut z ulice Mostní na ulici U Zimního stadionu.

Také nový návrh Prostoru 2 byl analyzován z pohledu udržitelnosti. Dosažené hodnoty za jednotlivé indikátory jsou prezentovány v následující tabulce (Tab. 15).

Tab. 15. Hodnoty indikátorů udržitelnosti pro návrh prostoru Projekt 2 (vlastní zpracování)

Projekt 2 – Prostor pod Zimním stadionem		
Pilíř	Indikátor	Hodnocení
EKO	Počet recyklovaných prvků	2
EKO	Počet prvků atraktivity pro cestovní ruch	0
ENV	Podíl ploch zeleně	2 (41 %)
ENV	Počet složek rostlinné biodiverzity	18
ENV	Vzdálenost od nádob na tříděný odpad	3 (62 m)
SOC	Přítomnost sedacích prvků	1
SOC	Počet prvků kulturního vyžití	1
SOC	Počet prvků sportovního vyžití	3
	Součet bodů	30

Z tabulky hodnocení udržitelnosti (Tab. 15) je zřejmé, že nové uspořádání prostoru pod Zimním stadionem dosahuje bodů ve všech třech oblastech udržitelnosti. Přestože nejvýraznější bodové zisky jsou opět na úrovni ekologických indikátorů, nový návrh umožnil vysoké hodnocení také za indikátory sociální udržitelnosti.

V ekonomické oblasti byl do prostoru Projektu 2 vložen jeden nový recyklovaný prvek ve formě kamenného obložení fontány (označení B na Obr. 23) a jeden prvek byl přímo ponechán na místě - tím je frézovaný asfalt, který tvoří povrch současného pozemního parkoviště, a tento povrch bude také použit pro točnu trolejbusů (označení A na Obr. 23), která par-

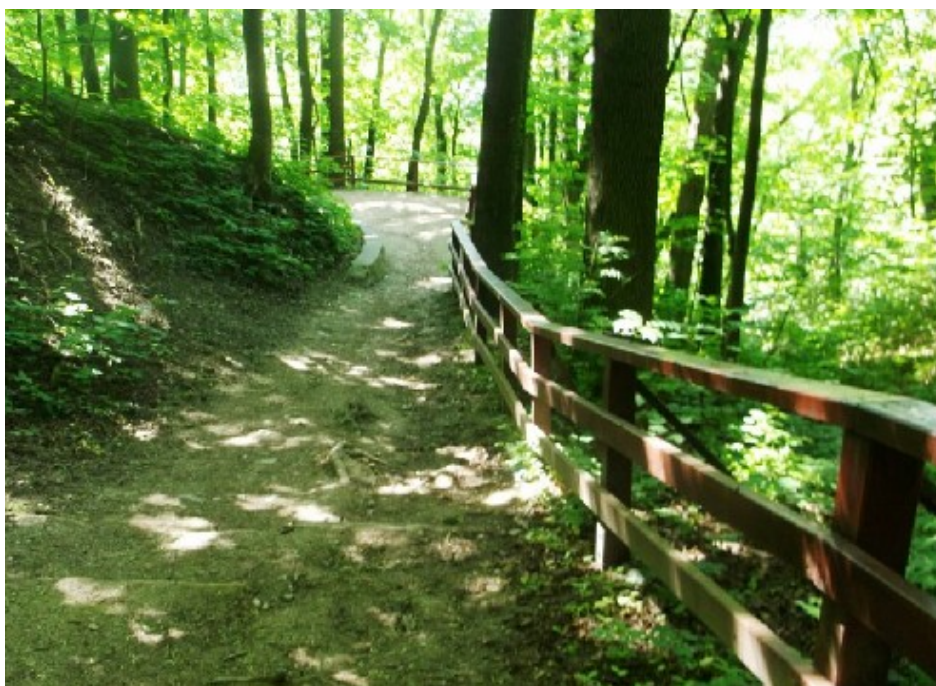
koviště nahradí. V případě velkého opotřebení současného povrchu bude dodán nový fré-zovaný asfalt, který sám o sobě je recyklovaným materiálem, a i za této situace by tedy náležel Projektu 2 tentýž počet bodů za indikátor využití recyklovaných materiálů. Jak již bylo zmíněno, bodové zisky za indikátory environmentálního pilíře jsou vysoké. Nejvyšší počet bodů obdržela druhová bohatost existujících i nově vysazených rostlin, a to celkem 18. Další výrazný bodový zisk představují body za umístění košů na tříděný odpad vně analyzovaného území, protože vzdálenost od středu prostranství ke košům se snížila na 62 m. Přestože bodové hodnocení za plochy zeleně v prostranství zůstalo stejné, došlo ke zvýšení ploch zeleně o 10 %, jak je patrné z tabulky bodového hodnocení udržitelnosti (Tab. 15). Nový návrh uspořádání prostranství pod Zimním stadionem vkládá do prostoru nové sociální hodnoty. Jako prostor v širším centru města je ideálním místem pro zástavbu i služby, při jejichž realizaci dojde k zajištění stálých uživatelů prostoru. Celé analyzované území je osazeno dostatečným počtem laviček a zachovává si tak bod za sedací prvky. Ukazatel kulturní aktivity je reprezentován Kreativním centrem pro dospělé (pod označením M na Obr. 22), které zajišťuje prostoru bod za kulturní objekt. Skupinu sociálních indikátorů uzavírá dětský koutek (označen písmenem C na Obr. 23) se třemi prvky pro pohybovou aktivitu, který podporuje sportovní vyžití dětí.

Aplikace definovaných změn potřebných k rozvoji města Zlína by umožnila zvýšit udržitelnost prostoru z původních 16 na 30 bodů. Celkový nárůst kvality prostoru dosahuje hodnoty 87,5 %.

Při posuzování shody návrhu s platným územním plánem lze pozorovat drobné odlišnosti. Celá jižní část je v územním plánu určena pouze pro plochy sportu nebo sportovního zázemí (Zlín: Územní plán, 2017). Vzhledem ke komplikované dopravní situaci v území nebyly plochy sportu do nového návrhu prostranství zahrnuty. Již nyní se v prostoru nachází dva objekty, které hostí hromadné sportovní nebo společenské akce, po jejichž skončení dochází ke kolonám při odjezdu z přilehlých parkovišť. Pokud by nastala situace, že k ukončení akce dojde ve dvou sportovních objektech zároveň, riziko dopravního kolapsu by bylo velmi reálné. Při zvýšeném počtu takových objektů v území je také riziko dopravního kolapsu vyšší. Z tohoto důvodu byly pro nový návrh prostranství voleny takové aktivity, jejichž uživatelé prostor opouštějí zpravidla průběžně. Aby bylo posouzení shody kompletní, je třeba poznamenat, že severní část území Projektu 2 je s územním plánem v naprostém souladu.

7.3 Prostor pod II. segmentem na Jižních Svazích

Třetím územím, pro které je v této práci vytvořen návrh nového uspořádání jednotlivých částí a prvků, je prostor po zbořeném obchodním domě ve středu sídliště Jižní Svahy. Z velké části je území zachováno pro funkci rekreace a zaměřeno na vylepšení bilance koeficientu ekologické stability. Do prostoru je vložena velká přírodní vodní plocha a mimo ni pokrývá území převážně lesopark. Mírná svažitost terénu není na škodu, spíše je výhodou pro utváření různých kombinací keřového a stromového patra i kombinaci jednotlivých rostlinných druhů. Svažitost také posiluje přirozenou estetičnost prostoru. Využití svažitosti terénu v lesoparku ukazuje následující obrázek (Obr. 25), kde pěšina ve svahu umožňuje pohled do různých úrovní stromového patra. Důležitým prvkem lesoparku na Jižních Svazích bude velká hustota osázení, aby se návštěvníci stali součástí přirozeného ekosystému.

Obr. 25. Svažitost terénu v lesoparku Brezina v Trenčíně, Slovensko (foto Rudolf Minarčík pro server turistika.cz)

Návrh prostoru k realizaci nabízí řešení následujících potřeb města Zlína:

- poskytnutí nového území pro sport a rekreaci
- zvýšení nabídky zážitkových aktivit pro dospělé a osoby nad 65 let
- zvýšení nabídky aktivit dostupných v každém ročním období
- podpora sociální inkluze

- vytvoření nového objektu turistického zájmu
- zvýšení podílu ploch zeleně na rozloze města
- vytvoření útvaru pro zadržování vody v krajině
- zvýšení počtu vyhnížděného ptactva
- zvýšení podílu odpadů vytríděných pro recyklaci.

Na obrázku (Obr. 26) je vykreslen výsledný návrh uspořádání jižní části prostoru pod II. segmentem na Jižních Svazích. Podle zjištění z podkapitoly 6.4 bylo u všech funkcí přidaných do prostoru nutno zajistit odstavování osobních automobilů. Pod označením A se nachází administrativní budova, ke které přiléhá pozemní parkoviště vedené podél budovy a při její západní straně. Dalším vloženým objektem je zážitkové digitální centrum, které je na mapě (Obr. 26) označeno písmenem B. Část budovy bude sloužit jako parkoviště včetně průjezdů na velké střešní parkoviště. Odstavné plochy v rámci objektu B budou určeny pro parkování návštěvníků digi centra i přilehlé vodní plochy. Příjezd do území je veden podjezdem od parkoviště před obchodním domem Billa po západní straně čerpací stanice. Tento podjezd je v mapě označen písmenem C. Varianta podjezdu byla zvolena proto, aby nedošlo k přerušení pěší zóny od zastávky Kříby k obytnému segmentu. Navíc zde existuje výrazný výškový rozdíl mezi územím parkoviště před obchodním domem Billa a parkem. Výjezd z parkovišť administrativní budovy A a digi centra B je směřován zpět na parkoviště pod obchodním domem Billa, kde lze z ulice Středová odbočovat oběma směry. Toto by nebylo možné, pokud by parkoviště bylo umístěno na severní straně území, odkud lze při výjezdu odbočit pouze vpravo. Z důvodu potřeby parkování u budov A a B nebyla varianta parkoviště v severní části považována za vhodnou. Na východní hranici území je operováno s odstavováním vozidel rezidentů, a proto není výhodné do tohoto území zakomponovat parkování návštěvníků rekreační oblasti, které by situaci značně zkomplikovalo. Tím, že bylo dopravní napojení a parkování ošetřeno v jižní části území, zůstala zbylá část území naprosto kompaktní bez zásahu dopravy. I přesto je prostor bez problémů přístupný, mimo jiné díky zastávkám hromadné dopravy na jižní straně a taktéž na severní straně.

Celistvý plán prostoru ve větší velikosti je zobrazen v Příloze III. Pro popis jednotlivých funkcí a hodnot nového uspořádání prostoru budou využity pouze jeho výseče.

Obr. 26. Výsledný návrh prostoru pod II. segmentem na Jižních Svazích – jižní část (vlastní zpracování na základě dat z mapy.cz, 2018)

Jak naznačuje mapa na obrázku (Obr. 26), v prostoru se nachází dvě velké budovy na jižní straně, dva malé stánky s občerstvením a dva objekty toalet na severní straně (Obr. 27). Budova A (viz Obr. 26) je situována s ohledem na stávající rozložení zeleně, konkrétně na místě mezi skupinkami vzrostlých bříz při jižním chodníku pro pěší. Budova A je navržena jako třípatrová, přičemž 1. NP je vyhrazeno pro komerční jednotky a 2. NP spolu s 3. NP jsou vyhrazena pro různá administrativní pracoviště, například pobočky Magistrátu města Zlína jako jsou oddělení občansko-správních agend nebo pokladna.

Obr. 27. Výsledný návrh prostoru pod II. segmentem na Jižních Svazích – severní část (vlastní zpracování na základě dat z mapy.cz, 2018)

Jak již bylo zmíněno, budova B v jižní části (Obr. 26) je určena pro zážitkové digitální centrum, které nabízí prostor k pohybovým aktivitám při hraní video her a her ve virtuální

realitě. V počítačové herně je možné pořádat turnaje, video herna se snack barem vytvoří společenský prostor pro skupinové hraní her typu Nintendo Wii a další konzole, další patro bude věnováno virtuální realitě a bude vybaveno brýlemi, plošinami a jinými simulátory. V neposlední řadě bude v budově také prostor pro využití virtuální reality pro rehabilitace, například rehabilitace seniorů po mozkové příhodě nebo pohybová cvičení pro osoby s omezenými pohybovými schopnostmi. Budova B se předpokládá jako čtyřpodlažní.

Přírodní složky jsou v obou mapách (Obr. 26 a Obr. 27) znázorněny stejnými barvami, kdy pod označením D je navržena výsadba různých druhů keřů, pod písmenem E výsadba kvetoucích rostlin a F stromů. V mapách nejsou vykresleny nádoby na tříděný odpad, jelikož menší nádoby na recyklovatelné odpady budou součástí designu každého odpadkového koše v celém analyzovaném území. Pro obě mapy taktéž platí označení parkových laviček hnědou barvou nebo písmenem L. V rámci severní části (Obr. 27) je význačným prvkem prostoru pod označením G přírodní vodní plocha ve formě biotopu. Pro zajištění komfortu rekreatantů jsou v území pod označením H a I umístěny stánky občerstvení. Objekty J a K budou sloužit jako toalety a převlékárny pro návštěvníky přírodního koupaliště. Pro posezení u stánků s občerstvením budou sloužit plastová křesla označena písmenem M, jejichž sedací část byla vytvořena z recyklovaného materiálu a nožky z chromované ocele. Nový prostor byl podroben analýze udržitelnosti, jejíž výsledky ukazuje tabulka (Tab. 16).

Tab. 16. Hodnoty indikátorů udržitelnosti pro návrh prostoru Projekt 3 (vlastní zpracování)

Projekt 3 – Prostor pod II. segmentem na Jižních Svazích		
Pilíř	Indikátor	Hodnocení
EKO	Počet recyklovaných prvků	2
EKO	Počet prvků atraktivity pro cestovní ruch	1
ENV	Podíl ploch zeleně	4 (81 %)
ENV	Počet složek rostlinné biodiverzity	26
ENV	Vzdálenost od nádob na tříděný odpad	3 (70 m)
SOC	Přítomnost sedacích prvků	2
SOC	Počet prvků kulturního vyžití	0
SOC	Počet prvků sportovního vyžití	1
	Součet bodů	39

Podle tabulky (Tab. 16) se u nového uspořádání Projektu 3 výrazně zvýšily indikátory ekonomické a sociální, které měly v původním stavu nulové hodnoty. Co se týká recyklovaných prvků, ty jsou zajištěny usazením chodníku z použitých dlaždic před budovami A a B a již zmíněnou sedací částí plastových křesel. Prvkem zvyšujícím atraktivitu prostoru pro cestovní ruch je digitální centrum, které bylo představeno v předchozích odstavcích. Prostřednictvím sociálních indikátorů byly ohodnoceny dva typy sedacích prvků použitých v prostoru – křesla u stánků s občerstvením a parkové lavičky. Sportovní využití zajišťuje vodní plocha G, která může mimo jiné sloužit také jako lákadlo pro turisty. Nicméně jak bylo stanoveno v kapitole 6.1, mimo použití recyklovaných materiálů nelze hodnocení dublovat ve více indikátorech, a proto je vodní plocha G ohodnocena 1 bodem za sportovní prvek, jelikož tato funkce je její primární. Stejný přístup hodnocení byl zvolen u digitálního centra, které v sobě pojímá také funkci kulturního zařízení. Umožňuje setkávání obyvatel a pořádání společenských akcí, například turnajů. Jeho nejvýznamnější hodnotou je však schopnost přilákat do města turisty, a proto bylo digitální centrum hodnoceno v rámci ukazatele atraktivita pro cestovní ruch a nebude již zahrnuto v ukazateli kulturního vyžití.

Nejvyšší bodové zisky pro Projekt 3 vykazuje podle tabulky (Tab. 16) pilíř environmentální. Podstatný je nárůst ploch zeleně v prostoru, který z hodnoty 56,4 % vzrostl na 81 %, a to i při vložení dvou budov do prostoru. Vzhledem k vyššímu procentnímu podílu zeleně vzrostl také počet bodů na 4. Výrazně stoupl také počet rostlinných druhů na tomto prostranství, což bylo způsobeno zakomponováním keřového patra obsahujícího mimo jiné několik bobulovitých druhů keřů vhodných pro ptactvo. Dále byl počet druhů rostlin významně ovlivněn použitím čistících rostlin ve filtrační zátoce na území biotopu. Neméně významnou kategorií, které taktéž zaznamenala zlepšení, je ukazatel vzdálenosti nádob na tříděný odpad. Ty jsou po celé ploše prostranství umístěny jako součást každého odpadkového koše a jejich rozptyl nepřesahuje 70 m, čímž došlo ke zlepšení bodového hodnocení na 3 body.

Součet bodového hodnocení za indikátory udržitelnosti pro Projekt 3 dosáhl podle tabulky (Tab. 16) 39 bodů oproti původnímu hodnocení 21 body. Jedná se o nárůst o 85,7 %. Území Projektu 3 má velký potenciál k trvalé udržitelnosti vzhledem k jeho umístění na nejvíce obydleném sídlišti ve Zlíně. Existuje řada dalších prvků, které je možné využít k ještě větší podpoře udržitelnosti tohoto prostranství. V úvahu připadá vhodný typ dětské průlezky umístěný v odpočinkové zóně poblíž vodní plochy, nebo lze posílit estetickou funkci prostoru lesoparku i jižního nádvoří před budovou B použitím prvků drobné architektury.

Podle podkapitoly 3.3.3.2 jsou pro tento prostor účinná jistá omezení vyjádřená platným územním plánem (Zlín: Územní plán, 2017). V tomto dokumentu je definováno výškové omezení pro prostory přilehlé k budově II. segmentu. Vzhledem k jeho umístění na vyvýšeném pozemku lze konstatovat, že plánovaná 3 respektive 4 poschodí navrhovaných budov nepředstavují ztížené podmínky pozorování budovy II. segmentu z centra města. Co se týká využití pozemků předkládaného v územním plánu a komentovaného v Posouzení situace dle platného ÚP (2017), v prostoru Projektu 3 lze budovat plochy občanského vybavení a komerční zařízení, do nichž spadají jak obchodní jednotky v přízemí budovy A a kanceláře administrativy v jejích dalších podlažích, tak turistická atrakce v budově B. Dále jsou zde využitelné plochy zeleně, veřejných prostranství a dopravní funkce. V souladu s opatřením podmíněně přípustného využití je možné začlenit prvky, jako je „drobná architektura např. altány, vodní prvky, opěrné zdi, hřiště apod., veřejná WC, za podmínky, že svou funkcí, architektonickým výrazem a umístěním odpovídají významu a charakteru daného prostoru, ..., zpevněné plochy pro pěší“ (2). K návrhu zbývá dodat, že rozvody energií a potrubí vložené v území za čerpací stanicí lze vyhnout oproti průjezdu do území Projektu 3 tak, že průjezd bude situován v takové úrovni, aby rozvody ve spodní části nebyly porušeny a rozvody položeny výše mohly být přeloženy a nadcházet plánovanému průjezdu. Tímto výčtem byly pokryty všechny navrhované prvky v prostoru Projektu 3 a lze tedy shrnout, že žádný z prvků není v konfliktu s platným územním plánem.

ZÁVĚR

Diplomová práce se zaměřila na udržitelnost veřejných prostranství města Zlína a jejich využití pro další rozvoj města. Veřejná prostranství podávají obraz fungování města v oblastech péče o zeleň a kulturní prostředí. Veřejné prostory umožňují tvorbu atraktivit pro cestovní ruch a díky své schopnosti kumulovat na svém území obyvatelé města podporují sounáležitost občanů s městem a regionem. Vzhledem ke zjištěnému trendu snižování počtu obyvatel města Zlína a velkým plochám neudržovaných prostranství na svém území se nová koncepce veřejných prostorů stává příležitostí k řešení některých výzev a tudíž je pro město významná.

Provedená parciální analýza sociální a ekonomické situace města Zlína odhalila možné příčiny současných negativních trendů na území města a poskytla konkrétní oblasti, které disponují rozvojovým potenciálem pro město Zlín. Analyzované rozvojové dokumenty města Zlína nastínily příležitosti pro nové koncepce rozvoje, ve kterých figuruje také veřejný prostor, a to především jako hráč na poli cestovního ruchu a rekreace a dále v oblasti sociální. Analýza tří vybraných veřejných prostorů definovala rezervy v oblasti dopravní infrastruktury a jejího začlenění do veřejného prostoru. Původní naměřené hodnoty u ukazatelů úrovně udržitelnosti vykazovaly minimální zisky v oblasti existence sociálních funkcí ve třech analyzovaných prostranstvích. Taktéž oblast ekonomické udržitelnosti byla bodově ohodnocena jen u jednoho ze tří prostranství. V rámci environmentálních ukazatelů vykazoval nejnižší hodnoty ukazatel vzdálenosti nádob na tříděný odpad.

Návrhová část cílila na tvorbu takových veřejných prostranství, jejichž hodnoty ukazatelů udržitelnosti by dosahovaly vyšších zisků a zároveň by poskytovaly řešení některé z potřeb města Zlína zjištěných na základě socio-ekonomické analýzy. U nově vytvořených plánů na uspořádání prostoru byla reflektována navrhovaná strategická opatření předložená v kapitole 5. Nové návrhy uspořádání tří vybraných prostranství byly opět podrobeny analýze udržitelnosti, kdy pomocí nových měření a výpočtů byly stanoveny nové hodnoty ukazatelů. Všechny nové projekty zaznamenaly zvýšení úrovně udržitelnosti. U Projektu 1 došlo ke zvýšení o 127 %, u Projektu 2 o 87,5 % a u Projektu 3 o 85,7 %. Na základě těchto výsledků lze konstatovat, že hlavní cíl stanovený v úvodu práce, který se soustřeďuje na zvýšení udržitelnosti veřejných prostranství ve městě Zlíně, byl naplněn. Dílčí cíl směřující k nabídce řešení zjištěných potřeb města Zlína lze považovat za splněný, jelikož nově navržená prostranství nabízejí řešení některých výzev nebo strategických záměrů v rámci

rozvoje města. Konkrétně Projekt 1 cílí na řešení 4 výzev, Projekt 2 předkládá 7 řešení výzev a Projekt 3 nabízí 9 řešení. Podle Integrovaného plánu rozvoje území Zlín pro období 2014-2020 (2016) je možné na jednotlivé části projektů čerpat dotace ze strukturálních fondů EU mimo projektů klasické bytové výstavby a kreativního centra. Ve vztahu k tematickým cílům a prioritním osám operačních programů lze navrhované projekty zhodnotit jako realizovatelné.

Výzkum v oblasti udržitelnosti a veřejných prostranství prezentovaný v této práci je možné využít jako podklad při tvorbě koncepcí pro veřejná prostranství. Další výzkum lze zaměřit například na srovnání úrovně udržitelnosti veřejných prostranství ve vztahu k jejich provozním nákladům.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Aktualizace Zásad územního rozvoje Zlínského kraje [online], 2012. Zlín: Krajský úřad Zlínského kraje [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/aktualizace-zasad-uzemniho-rozvoje-zlinskeho-kraje-cl-1239.html>

ASICI, Ahmet Atıl, 2015. On the sustainability of the economic growth path of Turkey: 1995–2009 [online]. In: *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 52. Istanbul: Istanbul Technical University. DOI: 10.1016/j.rser.2015.07.192 [cit. 2018-03-] Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1364032115008394>

BINEK, Jan a Iva GALVASOVÁ, 2011. *Rozvojový interaktivní audit*. Brno: GaREP. ISBN 978-80-904308-9-1

BLEWITT, John. *Understanding sustainable development*. 2nd ed. Abingdon: Routledge. ISBN 9780415707817.

BORÁK, Dalibor, Martin ŠAUER a Helena BORÁKOVÁ, 2014. *AI – Úvod do problematiky modernizace a rekonstrukce z pohledu trvale udržitelné výstavby*. Brno: Národní stavební centrum. ISBN 978-80-87665-39-8.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2018. *Veřejná databáze: Statistiky* [online]. [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky>

DATABÁZE EUROSTATU, 2018. *Index výskytu běžných druhů ptáků* [online]. Český statistický úřad [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <https://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tsdnr100>

DAVIDOV, Martin, 2007-2014. *Hnízdní sezóna 2007, Sýkorníky a sovňáky 2011 a 2012, Sýkorníky 2013, zpráva 2014* [online]. Zlín: ZO ČSOP Ekocentrum Čtyřlístek [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <http://zlin.eu/ochrana-prirody-krajiny-a-zemedelskeho-pudniho-fondu-cl-283.html>

DŮBRAVOVÁ, Kateřina a Marie ZÁDRAPOVÁ, 2016. *Udržitelný rozvoj*. Seminární práce. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, Fakulta managementu a ekonomiky.

ELLIOTT, Jennifer A. *An introduction to sustainable development*. 4th ed. London: Routledge. ISBN 978-0-415-59073-0.

Evropská kampaň za trvale udržitelná města a obce. Základní dokumenty 1994-99 [online], 2000. Brno: Síť ekologických poraden v ČR [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <https://www.zdravamesta.cz/cb21/archiv/material/SustCities-Czech.pdf>

FELSON, Marcus, 1995. Those Who Discourage Crime. In: ECK, E. John a David WEISBURD (Eds.). *Crime and Place: Crime Prevention Studies* [online]. Volume 4, s. 53-66. New York: Criminal Justice Press [cit. 2018-03-03]. 1-881798-05-4. Dostupné také z: http://www.popcenter.org/library/crimeprevention/volume_04/00-Title.pdf

GEHL, Jan, 2009. *Życie między budynkami. Użytkowanie przestrzeni publicznych* [online]. Kraków: Wydawnictwo RAM [cit. 2018-04-10]. ISBN 978-83-928610-0-3. Dostupné z: <http://www.studreg.uw.edu.pl/article.php?id=341>

Generel dopravy pro město Zlín: Návrhová část – Generel dopravy v klidu [online], 2016. Ostrava: UDIMO [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/clanky/dokumenty/6517/wne4vz05-gdz-doprava-v-klidu-fin.pdf>

GODZINA, Paweł, 2015. Tereny zieleni publicznej w kontekście zrównoważonego rozwoju miasta [online]. In: *PRACE GEOGRAFICZNE*, zeszyt 141. Kraków: Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ [cit. 2018-04-10]. doi: 10.4467/20833113PG.15.009.4061. Dostupné z: <http://www.pg.geo.uj.edu.pl/documents/3189230/93085321/0141-art.04/94f5b090-61fc-4bd1-8e2c-9743122f1183>

HÁJEK a kol., 2012. *Strategie rozvoje Statutárního města Zlína do roku 2020 – ZLÍN 2020. Návrhová část* [online]. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Ústav regionálního

rozvoje, veřejné správy a práva [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <http://zlin.eu/clanky/dokumenty/2800/05e7fb05-0-strategie-zlin-2020-navrhova-cast-1-0.pdf>

HRABÁNKOVÁ, Magdalena, 2011. *Faktory regionálního rozvoje a jejich vliv na sociálně-ekonomický potenciál regionu: vědecká monografie*. Brno: Akademické nakladatelství CERM. ISBN 978-80-7204-752-9.

Integrovaný plán rozvoje města Zlína [online], 2008. Zlín: Magistrát města Zlína [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <http://zlin.eu/dokument-iprm-cl-1481.html>

Integrovaný plán rozvoje území Zlín pro období 2014-2020 [online], 2016. Zlín: Magistrát města Zlína [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <http://zlin.eu/clanky/dokumenty/5648/160226-ipru-zlin-fin.pdf>

KRBOVÁ, Jana, 2016. *Strategické plánování ve veřejné správě*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-587-1.

KUTÍLEK, Miroslav, 2011. Nezastavitelné globální oteplování: Okrajová podmínka HMP. In: ŠÍR, Miloslav a Miroslav TESARŮ (editoři). *Hydrologie malého povodí 2011*. 2. díl. Praha: Ústav pro hydrodynamiku AVČR. ISBN 978-80-02-02290-9.

LO, Y. Alex, 2016. Small Is Green? Urban Form and Sustainable Consumption in Selected OECD Metropolitan Areas [online]. In: *Land Use Policy* 54: 212-220. Hong Kong: Elsevier Ltd [cit. 2018-02-28]. DOI: 10.1016/j.landusepol.2016.02.014. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264837716000375>

MAIER, Karel a Jiří ČTYROKÝ, 2000. *Ekonomika územního rozvoje*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-7169-644-7.

MAREŠ, Jiří, [1983]. *Jak zjišťovat reliabilitu pozorování?* [online]. Hradec Králové: Kabinet pedagogiky lékařské fakulty Univerzity Karlovy [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?attachment_id=4956&edmc=4956

MOLNÁR, Zdeněk, [b.r.]. *Úvod do základů vědecké práce. SYLABUS pro potřeby semináře doktorandů* [online]. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, Fakulta managementu a ekonomiky [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: www.utb.cz/file/24995_1_1/

NES, van Akkelies a Manuel J. J. LÓPEZ, 2007. *Micro Scale Spatial Relationships in Urban Studies: The Relationship Between Private and Public Space and its Impact on Street Life* [online]. In: *Proceedings, 6th International Space Syntax Symposium* [cit. 2018-03-02]. Istanbul. Dostupné z: <https://repository.tudelft.nl/islandora/object/uuid:9356f6ae-24da-4108-9ef8-51dfca2d2ea2>

NIPOS, 2013-2017. *Základní statistické údaje o kultuře v České Republice 2012-2016. II. Umění* [online]. Praha: Centrum informací a statistik kultury [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: <https://statistikakultury.cz/publikace/zakladni-statisticke-udaje/>

OFICIÁLNÍ STRÁNKY STATUTÁRNÍHO MĚSTA ZLÍNA, 2016. *Město Zlín se dočká nového dopravního terminálu* [online]. Zlín: Magistrát města Zlína [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/mesto-zlin-se-docka-noveho-dopravniho-terminalu--aktuality-3213.html>

PAVLAS, Miroslav, 2014. *Ekonomické ukazatele udržitelného urbanistického rozvoje středně velkých měst: Economic indicators of sustainable urban development od medium-sized towns: Zkrácená verze Ph.D. Thesis*. Brno: Vysoké učení technické. ISBN 978-80-214-5095-0.

Plán odpadového hospodářství Statutárního města Zlína (2017-2012) [online], 2017. Zlín: ENVIprojekt [cit. 2018-03-01]. Dostupné z:

<http://www.zlin.eu/clanky/dokumenty/2599/657edibw058v-plan-odpadoveho-hospodarstvi-smz-2017-2021.pdf>

Posouzení situace dle platného ÚP, 2017. Zlín: Magistrát města Zlína, Odbor prostorového plánování.

RADA EVROPSKÉ UNIE, 2006. *Renewed EU Sustainable Development Strategy* [online]. 10117/06. Brusel: Generální sekretariát [cit. 2018-02-22]. Dostupné na stránkách Ministerstva pro místní rozvoj ČR: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/Zakladni-dokumenty>

Ročenka dopravy, Zlín 2013 [online], 2013. Praha: HaskoningDHV [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/clanky/dokumenty/4522/zprava-rocenka-zlin-pdf.pdf>

RÝSOVÁ, Lucia, 2010. Svetové vývojové trendy hospodárstva a ich dopady na formovanie koncepcií regionálnej politiky. In: DUŠEK, Jiří a Lubomír PÁNA. *Udržitelný rozvoj v evropských regionech*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií. ISBN 978-80-86708-90-4.

Strategický plán hlavního města Prahy, návrhová část [online], 2016. Praha: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/ssp/SP/STRATEGICKY_PLAN_HLAVNIHO_MESTA_PRAHY_AKTUALIZACE_2016.pdf

Strategický rámec udržitelného rozvoje České Republiky [online], 2010. Praha: Ministerstvo životního prostředí, Rada vlády pro udržitelný rozvoj [cit. 2018-03-10]. ISBN 978-80-7212-536-4. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/Strategicky_ramec_udrzitelneho_rozvoje.pdf

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra a kol., 2012. *Jak sledovat indikátory udržitelného rozvoje na lokální úrovni? Návod pro zpracování případových studií*. 2. upr. vyd. Hradec Králové: Civitas per Populi. ISBN 978-80-87756-00-3.

UHEREK, Zdeněk, Veronika BERANSKÁ a kol., 2014. *Analýza uživatelů a užívání městského veřejného prostoru hl. m. Prahy* [online]. Praha: Etnologický ústav AV ČR a Otevřená společnost [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <http://www.otevrenaspolecnost.cz/knihovna/otevrenka/otevreny-prostor/analýza-verejneho-prostoru.pdf>

Úmluva o biologické rozmanitosti, 2017. Informační systém Úmluvy o biologické rozmanitosti [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://chm.nature.cz/umluva-o-biologicke-rozmanitosti-cbd/o-umluve-cbd/>

ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE, 2016. *Konsolidované znění smlouvy o Evropské unii*. C 202, svazek 59. ISSN 1977-0863. Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:C:2016:202:TOC>

VYSKOT, Ilja, 2013. *Udržitelný rozvoj regionu: pracovní kolokvia*. Brno: Mendelova univerzita v Brně. ISBN 978-80-7375-780-9.

ZAHRADNÍČEK, Pavel a kol., 2016. Projevy změny klimatu na území České republiky. In: PONDĚLÍČEK, Michael a Vladislav BÍZEK (editoři). *Adaptace na změny klimatu*. Hradec Králové: Civitas per Populi. ISBN 978-80-87756-09-6.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Portál veřejné správy* [online]. [cit. 2018-02-26] Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=183/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Zákon č. 106/2016, kterým se mění zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. In: *Portál veřejné správy* [online]. [cit. 2018-02-26] Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=106/2016&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Zlín: *Územní plán – právní stav po vydání změny č. 2. Textová část* [online], 2017. Brno: Urbanistické středisko Brno [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/clanky/dokumenty/2453/8aw7n2sb60t1-textova-cast.pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika.
ČSÚ	Český statistický úřad.
ČÚZK	Český úřad zeměměřičský a katastrální.
EU	Evropská unie.
FAME	Fakulta managementu a ekonomiky.
HDP	Hrubý domácí produkt.
MD	Městské divadlo.
NIPOS	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu.
NP	Nadzemní podlaží.
OB	Oblast.
o. p. s.	Obecně prospěšná společnost.
PK	Plochy a koridory.
SDOM	Sdružení dechového orchestru mladých.
SMZ	Statutární město Zlín.
s. r. o.	Společnost s ručením omezeným.
SWOT	Strengths. Weaknesses. Opportunities. Threats.
UTB	Univerzita Tomáše Bati.
ZK	Zlínský kraj.
ZÚR	Zásady územního rozvoje.

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1. Park Rury v Lublinu, Polsko</i>	18
<i>Obr. 2. Park Kazimierza Wielkiego, Bydgoszczy, Polsko</i>	18
<i>Obr. 3. Srovnávací obrázek zachycující využití vodního prvku, vlevo Bezručovy sady v Olomouci, vpravo park ve Stratfordu nad Avonou, Anglie</i>	19
<i>Obr. 4. Srovnávací mapa počtu dní s kriticky nízkou zásobou vody v hloubce do 40 cm a míry zalesnění České republiky</i>	20
<i>Obr. 5. Typy strategií při použití SWOT analýzy.....</i>	31
<i>Obr. 6. Fáze procesu strategického plánování</i>	32
<i>Obr. 7. Graf HDP na obyvatele v krajích České republiky za rok 2016</i>	38
<i>Obr. 8. Mapa celkového počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních za rok 2016 v jednotlivých okresech České republiky</i>	40
<i>Obr. 9. Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních Zlínského kraje za rok 2017</i>	41
<i>Obr. 10. Počet dokončených bytů v krajích České republiky za rok 2017</i>	45
<i>Obr. 11. Legenda k mapám</i>	50
<i>Obr. 12. Mapa stávajících a nově navržených ploch parkování v oblasti autobusového nádraží Zlín</i>	50
<i>Obr. 13. Mapa stávajících a nově navržených ploch parkování v prostoru pod Zimním stadionem</i>	51
<i>Obr. 14. Mapa návrhů pro úpravy organizace parkování v oblasti II. segmentu na Jižních Svazích a v jeho okolí.....</i>	52
<i>Obr. 15. Celková produkce odpadu Statutárního města Zlína v letech 2011 až 2015</i>	55
<i>Obr. 16. The MAD Museum ve Stratfordu nad Avonou</i>	57
<i>Obr. 17. Mapa vymezení prostoru za zastávkou U Zámku</i>	64
<i>Obr. 18. Současný stav prostoru za zastávkou U Zámku</i>	65
<i>Obr. 19. Mapa a vymezení analyzovaného prostoru pod Zimním stadionem</i>	67
<i>Obr. 20. Mapa a vymezení analyzovaného prostoru pod II. segmentem na Jižních Svazích</i>	69
<i>Obr. 21. Výsledný návrh prostoru za zastávkou U Zámku</i>	73
<i>Obr. 22. Výsledný návrh prostoru pod Zimním stadionem – severní část</i>	77
<i>Obr. 23. Výsledný návrh prostoru pod Zimním stadionem – jižní část</i>	77
<i>Obr. 24. Řešení křižovatky Mostní a Březnická</i>	78

<i>Obr. 25. Svažitosť terénu v lesoparku Brezina v Trenčíně, Slovensko</i>	81
<i>Obr. 26. Výsledný návrh prostoru pod II. segmentem na Jižních Svazích – jižní část</i>	83
<i>Obr. 27. Výsledný návrh prostoru pod II. segmentem na Jižních Svazích – severní část</i>	83

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1. Počet hostů a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních ve městě Zlíně během let 2012 – 2016</i>	42
<i>Tab. 2. Vývoj celkového počtu obyvatel Zlínského kraje, okresu Zlín a města Zlína</i>	43
<i>Tab. 3. Porovnání a procentuální zastoupení rozdílu v počtu obyvatel mezi lety 2007 a 2016 v okresech Zlín a Vsetín na počtu obyvatel Zlínského kraje dle věkových skupin</i>	44
<i>Tab. 4. Počet dokončených bytů v okrese Zlín a městě Zlíně mezi lety 2007 a 2016</i>	46
<i>Tab. 5. Migrační saldo pro okres Zlín a město Zlín mezi lety 2007 a 2016</i>	46
<i>Tab. 6. Počty návštěvníků vybraných kulturních zařízení a souborů ve městě Zlín mezi lety 2012 – 2016</i>	47
<i>Tab. 7. Počet přihlášek a počet přijatých studentů na Fakultu multimediálních komunikací UTB ve vybraných letech</i>	48
<i>Tab. 8. Úroveň motorizace a automobilizace ve městě Zlíně v letech 2010 a 2013</i>	49
<i>Tab. 9. Počet a druhové zastoupení vyhnížděných ptáků na území města Zlína v letech 2007 – 2014</i>	53
<i>Tab. 10. Druhy pozemků na území města Zlína v letech 2015 a 2016, uvedeno v hektarech</i>	54
<i>Tab. 11. Hodnoty indikátorů udržitelnosti pro Projekt 1</i>	66
<i>Tab. 12. Hodnoty indikátorů udržitelnosti pro Projekt 2</i>	68
<i>Tab. 13. Hodnoty indikátorů udržitelnosti pro Projekt 3</i>	70
<i>Tab. 14. Hodnoty indikátorů udržitelnosti pro návrh prostoru Projekt 1</i>	74
<i>Tab. 15. Hodnoty indikátorů udržitelnosti pro návrh prostoru Projekt 2</i>	79
<i>Tab. 16. Hodnoty indikátorů udržitelnosti pro návrh prostoru Projekt 3</i>	84

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Počet zahraničních turistů podle národnosti za rok 2017 přijíždějících do Zlínského kraje
- P II Výsledný návrh nového uspořádání prostoru pod Zimním stadionem
- P III Výsledný návrh nového uspořádání prostoru pod II. segmentem na Jižních Svazích

**PŘÍLOHA P I: POČET ZAHRANIČNÍCH TURISTŮ PODLE
NÁRODNOSTI ZA ROK 2017 PŘIJÍŽDĚJÍCÍCH DO ZLÍNSKÉHO
KRAJE**

	Hosté celkem	Přenocování celkem	Průměrný počet přenocování (noci)
Hosté celkem	714 238	2 104 474	2,9
Rezidenti	595 461	1 831 841	3,1
Nerezidenti	118 777	272 633	2,3
Belgie	812	1 640	2,0
Bulharsko	636	1 327	2,1
Dánsko	438	913	2,1
Estonsko	915	1 455	1,6
Finsko	560	1 080	1,9
Francie	2 761	7 547	2,7
Chorvatsko	637	1 290	2,0
Irsko	381	1 059	2,8
Island	64	112	1,8
Itálie	3 376	8 432	2,5
Kypr	38	110	2,9
Litva	1 376	2 344	1,7
Lotyšsko	284	478	1,7
Lucembursko	44	95	2,2
Lichtenštejnsko	61	123	2,0
Maďarsko	2 848	5 778	2,0
Malta	33	73	2,2
Německo	14 794	35 971	2,4
Nizozemsko	1 929	4 508	2,3
Norsko	489	1 010	2,1
Polsko	12 972	21 771	1,7
Portugalsko	332	866	2,6
Rakousko	5 640	19 139	3,4
Rumunsko	1 513	4 254	2,8
Rusko	3 112	10 266	3,3
Řecko	611	1 263	2,1
Slovensko	42 802	91 693	2,1
Slovinsko	952	1 760	1,8
Spojené království	2 968	7 034	2,4
Srbsko a Černá Hora	316	934	3,0
Španělsko	1 166	2 963	2,5
Švédsko	1 030	2 564	2,5
Švýcarsko	1 137	2 754	2,4
Turecko	398	841	2,1
Ukrajina	2 456	4 715	1,9
Ostatní evropské země	729	2 555	3,5

	Hosté celkem	Přenocování celkem	Průměrný počet přenocování (noci)
Kanada	677	2 035	3,0
Spojené státy americké	2 560	6 913	2,7
Brazílie	179	444	2,5
Mexiko	204	910	4,5
Ostatní americké země	120	382	3,2
Čína	1 027	2 069	2,0
Indie	317	766	2,4
Izrael	672	1 846	2,7
Japonsko	581	1 949	3,4
Jižní Korea	510	943	1,8
Tchaj-wan (čínská provincie)	209	384	1,8
Saúdská Arábie	38	95	2,5
Spojené arabské emiráty	47	212	4,5
Ostatní asijské země	438	1 380	3,2
Jihoafrická republika	60	135	2,3
Ostatní africké země	122	517	4,2
Austrálie	316	776	2,5
Nový Zéland	87	154	1,8
Oceánie	3	6	2,0

PŘÍLOHA P II: VÝSLEDNÝ NÁVRH NOVÉHO USPOŘÁDÁNÍ PROSTORU POD ZIMNÍM STADIONEM

PŘÍLOHA P III: VÝSLEDNÝ NÁVRH NOVÉHO USPOŘÁDÁNÍ PROSTORU POD II. SEGMENTEM NA JIŽNÍCH SVAZÍCH

